

XIOS Hogeschool Limburg

Bachelor in Onderwijs
Secundair onderwijs – Algemene vakken
Academiejaar 2012-2013

MillenniumGOAL!

Activerende lessen voor de 2^e graad van het secundair
onderwijs

Promotor: de heer Arjan Goemans
Tweede lezer: mevrouw Ann Verstraeten

*Eindwerk ingediend tot het behalen van het diploma Professionele Bachelor in
Onderwijs: secundair onderwijs – aardrijkskunde en wiskunde*

Rozemarijn Brynaert

"World military spending has now risen to over \$1.2 trillion. This incredible sum represents 2.5 per cent of GDP (global gross domestic product). Even if 1 per cent of it were redirected towards development, the world would be much closer to achieving the Millennium Development Goals." - Secretary-General of the United Nations Ban Ki-moon

WOORD VOORAF

“Millenniumdoelen? Euh, wat is dat?” Dat was meestal de reactie die ik het afgelopen jaar kreeg als ik vertelde over het thema van mijn eindwerk. Dus voor mij een reden te meer om er een interessante en leuke lessensbundel over te maken.

Daarenboven kreeg ik dit jaar ook de kans om op stage te gaan naar Kabwe, in Zambia. Dit gaf mij de opportuniteit om naast het lesgeven in een andere situatie, ook eens proefondervindelijk te ontdekken wat de leefomstandigheden in ontwikkelingslanden zijn en om authentiek beeldmateriaal en dergelijke te verzamelen. Hier en daar zal je dan ook zelfgemaakte foto's/video's/... terugvinden.

Ik ben de familie Muyangana heel dankbaar. Zij hebben tijdens mijn buitenlandse stage 3 maanden lang hun huis voor mij opengesteld en voor mij gezorgd alsof ik hun eigen dochter was. Ook hebben zij mij in contact gebracht met interessante personen en instellingen om mijn eindwerk tot een goed einde te kunnen brengen. Dank u Joanna, Grace, Miriam, Margaret en Joseph!

Maar ook mijn familie ben ik heel dankbaar, vooral mijn moeder. Zij moest keer op keer heel mijn eindwerk doornemen om dt- en andere schrijffouten er uit te halen en nagaan of de inhoud wel logisch opgebouwd en gestructureerd was. Want iets wat voor mij logisch is, is dat daarom nog niet voor een ander. Ook mijn vader wil ik bedanken om mijn eindwerk na te lezen. Ja, ik had een aantal goede eindredacteuren in huis.

Daarnaast wil ik ook een aantal vrienden bedanken die mij telkens weer konden motiveren als ik mijn eindwerk weer eens kotsbeu was en er de brui aan wou geven. Dank u wel Nele, Ellen, Lies, Nelle en Hans.

Maar ook Wesley mag in dit rijtje van bedankingen niet ontbreken. Zonder hem had ik bijvoorbeeld de figurenlijst manueel moeten ingeven. Dus dank u wel om steeds mijn computertechnische problemen op te lossen.

Tot slot ook een woordje van dank voor mijn promotor. Dank u meneer Goemans voor de ondersteuning bij het schrijven van dit eindwerk.

Oh ja, ook jij bedankt beste lezer. Jij brengt mij weer een stapje dichterbij mijn doel: zoveel mogelijk mensen informeren over de millenniumdoelstellingen.

Veel leesplezier!

Rozemarijn Brynaert

INLEIDING

Schrijf een eindwerk in verband met je buitenlandse stage. Dit was de opdracht die ik zowat een jaar geleden kreeg.

Al gauw kwam ik er achter dat mijn stageschool in België en mijn stageschool in Zambia een scholenband hadden. Dus groeide het idee om daarvoor een project uit te werken. Helaas werd in oktober de samenwerking met de Vlaamse stageschool stopgezet. Dus moest ik opzoek naar een ander onderwerp. Toevallig had ik in die periode een artikel gelezen over de millenniumdoelen. In dit onderwerp zag ik wel mogelijkheden.

In de eerste 4 hoofdstukken vind je dan ook een weerslag terug van mijn literatuurstudie. Het eerste hoofdstuk behandelt de millenniumdoelen in het algemeen. Zo kom je er de ontstaansgeschiedenis te weten en krijg je een algemeen beeld van de vooruitgang die geboekt is op wereldvlak.

Het tweede hoofdstuk geeft een meer algemeen beeld van Zambia. Ik heb gekozen voor Zambia omdat ik daar mijn stage heb gedaan.

Het derde hoofdstuk bespreekt de situatie in Zambia met betrekking tot millenniumdoelen. Hier krijg je antwoorden op de vragen: wat doet Zambia om de millenniumdoelen te behalen? Gaat Zambia de doelen halen tegen 2015?

Daarna bespreek ik kort de rol van de Belgische overheid op wereldniveau maar ook specifiek in Zambia.

Tot slot vind je in dit eindwerk een didactische uitwerking van een lessenpakket voor de tweede graad van het secundair onderwijs met als casestudy Zambia. Mijn inspiratie voor de opbouw heb ik gehaald uit de workshop "Groene Aarde" van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, de workshop "Mondiapolis" van Oxfam-Solidariteit en het concept van een webquest.

INDHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF	2
INLEIDING	3
LIJST MET AFKORTNGEN	10
HOOFDSTUK 1: MILLENNIUMDOELEN (MDG)	
1.1 WAT ZIJN DE MILLENNIUMDOELEN?	12
1.2 DE GESCHIEDENIS VAN DE MILLENNIUMDOELEN	13
1.2.1 Voor 1990.....	13
1.2.2 1990: EEN CRUCIAAL JAAR	14
1.2.3 1992: EEN BASIS VOOR MILLENNIUMDOEL 1.	15
1.2.4 1994: DE DISCUSSIE OVER REPRODUCTIEVE GEZONDHEID	16
1.2.5 1995: VAN DE GROTE VN-TOP NAAR DE KLEINERE DAC-BIJEENKOMSTEN....	16
1.2.6 1996: INTERNATIONAL DEVELOPMENT GOALS (IDGs)	19
1.2.7 1997: HUMAN DEVELOPMENT REPORT 1997	19
1.2.8 1998: IF YOU'RE NOT AN MDG, YOU'RE NOT ON THE AGENDA	21
1.2.9 2000: DE MILLENNIUMTOP	22
1.2.10 2001 FROM CONSENSUS TO ACTION	24
1.3. DE DOELEN, TARGETS EN INDICATORS	25
1.3.1 MDG1: DE GROOTSTE ARMOEDE EN HONGER UITBANNEN.....	25
1.3.2 MDG 2: BASISONDERWIJS WERELDWIJD TOEGANKELIJK MAKEN VOOR IEDEREEN.....	25
1.3.3 MDG 3: PROMOTEN VAN GENDERGELIJKHEID EN POSITIEVERSTERKING VAN VROUWEN	26
1.3.4 MDG 4: KINDERSTERFTE TERUGDRINGEN.....	26
1.3.5 MDG 5: DE GEZONDHEID VAN MOEDERS VERBETEREN	26
1.3.6 MDG 6: STRIJD LEVEREN TEGEN AIDS, MALARIA EN ANDERE ZIEKTES.....	27
1.3.7 MDG 7: ACTIEF WERKEN AAN EEN DUURZAAM MILIEU	27
1.3.8 MDG 8: WERKEN AAN EEN MONDIAAL PARTNERSCHAP VOOR ONTWIKKELING	28
1.4 DE VOORUITGANG	30
1.4.1 MDG 1: DE GROOTSTE ARMOEDE EN HONGER UITBANNEN	30
1.4.1.1 TARGET 1: TUSSEN 1990 EN 2015 HET AANTAL MENSEN DAT MOET LEVEN MET MINDER DAN 1 DOLLAR PER DAG MET DE HELFT TERUGDRINGEN	30
1.4.1.2 TARGET 2: HET BEREIKEN VAN VOLLEDIGE EN PRODUCTIEVE TEWERKSTELLING EN WAARDIG WERK VOOR IEDEREEN, INCLUSIEF VROUWEN EN JONGEREN	31

1.4.1.3 TARGET 3: HET PERCENTAGE VAN MENSEN DIE HONGER LIJDEN TUSSEN 1990 EN 2015 MET DE HELFT VERMINDEREN	34
1.4.2 MDG 2: BASISONDERWIJS WERELDWIJD TOEGANKELIJK MAKEN VOOR IEDEREEN.....	38
1.4.2.1 TARGET 1: ER VOOR INSTAAN DAT WERELDWIJD, ZOWEL JONGENS ALS MEISJES, DE LAGERE SCHOOL VOLLEDIG KUNNEN DOORLOPEN	38
1.4.3 MDG 3: PROMOTEN VAN GENDERGELIJKHEID EN POSITIEVERSTERKING VAN VROUWEN	39
1.4.3.1 TARGET 1: DE ONGELIJKHEID TUSSEN JONGENS EN MEISJES IN HET BASIS- EN SECUNDAIR ONDERWIJS, LIEFST TEGEN 2005, EN OP ALLE NIVEAUS TEGEN 2015	39
1.4.3.2 MEER VROUWEN IN HET PARLEMENT, MAAR DE VOORUITGANG IS TRAG	41
1.4.3.3 OP DE ARBEIDSMARKT.....	42
1.4.4 MDG 4: KINDERSTERFTE TERUGDRINGEN.....	43
1.4.4.1 TARGET 1: HET STERFTECIJFER, TUSSEN 1990 EN 2015, ONDER KINDEREN JONGER DAN 5 MET TWEE DERDE TERUGDRINGEN.....	43
1.4.5 MDG 5: DE GEZONDHEID VAN MOEDERS VERBETEREN	44
1.4.5.1 TARGET 1: HET STERFTECIJFER ONDER VROUWEN OP HET KRAAMBED MET DRIE KWART TERUGDRINGEN	44
1.4.5.2 TARGET 2: HET BEREIKEN VAN UNIVERSELE TOEGANG TOT REPRODUCTIEVE GEZONDHEID	46
1.4.6 MDG 6: STRIJD LEVEREN TEGEN AIDS, MALARIA EN ANDERE ZIEKTES.....	52
1.4.6.1 TARGET 1: DE VERSPREIDING VAN HIV/AIDS TEGEN 2015 STOPZETTEN EN STARTEN MET HET TERUGDRINGEN ERVAN	52
1.4.6.2 TARGET 2: HET BEREIKEN, TEGEN 2010, VAN UNIVERSELE TOEGANG TOT DE BEHANDELING VAN HIV/AIDS VOOR AL WIE HET NODIG HEEFT	54
1.4.6.3 TARGET 3: HET AANTAL NIEUWE GEVALLEN VAN MALARIA EN ANDERE ERNSTIGE ZIEKTES STOPPEN EN STARTEN MET HUN TOTALE UITBANNING	54
1.4.7 MDG 7: ACTIEF WERKEN AAN EEN DUURZAAM MILIEU	57
1.4.7.1 TARGET 1: DE PRINCIPES DIE GELDEN VOOR DUURZAME ONTWIKKELING OPNEMEN IN NATIONALE MILIEUBELEIDSPROGRAMMA'S EN STREVEN NAAR EEN BEHOUD VAN NATUURLIJKE HULPBRONNEN	57
1.4.7.2 TARGET 2: HET VERHINDEREN VAN HET VERLIES AAN BIODIVERSITEIT, MET HET BEREIKEN VAN EEN SIGNIFICANTE VERMINDERING VAN HET VERLIESCIJFER TEGEN 2010....	59
1.4.7.3 TARGET 3: HET AANTAL MENSEN DAT GEEN DUURZAME TOEGANG HEEFT TOT DRINKWATER EN ELEMENTAIRE SANITAIRE VOORZIENINGEN MET DE HELFT TERUGDRINGEN .	60
1.4.7.4 TARGET 4: TEGEN 2020 DE LEEFOMSTANDIGHEDEN VAN TEN MINSTE 100 MILJOEN SLOPPENWIJKBEWONERS AANZIENLIJK VERBETEREN.	62
1.4.8 MDG 8: WERKEN AAN EEN MONDIAAL PARTNERSCHAP VOOR ONTWIKKELING	63
1.4.8.1 TARGET 1: DOORGAAN MET DE ONTWIKKELING VAN EEN OPEN, OP REGELS GEBASEERD, VOORSPELBAAR, NIET-DISCRIMINEREND HANDELS- EN FINANCIËEL SYSTEEM .	63
1.4.8.2 TARGET 2 EN 3: AANDACHT BESTEDEN AAN DE BIJZONDER BEHOEFTE VAN DE MINST ONTWIKKELDE LANDEN EN ONTWIKKELINGSLANDEN ZONDER TOEGANG TOT DE ZEE EN ARME, KLEINE EILANDEN	63

1.4.8.3 TARGET 4: DE SCHULDENPROBLEMATIEK VAN ONTWIKKELINGSLANDEN ALLESOMVATTEND AANPAKKEN DOOR MIDDEL VAN NATIONALE EN INTERNATIONALE MAATREGELEN OM ZO DE SCHULDEN HOUDBAAR TE MAKEN OP LANGE TERMIJN.....	64
1.4.8.4 TARGET 5: IN SAMENWERKING MET FARMACEUTISCHE BEDRIJVEN IN ONTWIKKELINGSLANDEN TOEGANG CREËREN TOT BETAALBARE BASISGENEESMIDDELEN	64
1.4.8.5 TARGET 6: IN SAMENWERKING MET DE PRIVÉSECTOR DE VOORDELEN VAN NIEUWE TECHNOLOGIEËN, VOORAL INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE, OP BREDE SCHAAL VERSPREIDEN.....	64

1.5 BESLUIT MET BETREKKING TOT DE VOORUITGANG 65

HOOFDSTUK 2: ZAMBIA

<u>2.1SITUERING .....</u>	<u>66</u>
<u>2.2 ADMINISTRATIEVE INDELING .....</u>	<u>67</u>
<u>2.3 NATUURKUNDIG .....</u>	<u>67</u>
<u>2.4 KLIMAAT.....</u>	<u>68</u>
<u>2.5 VEGETATIE .....</u>	<u>69</u>
<u>2.5.1 MIOMBOSAVANNE .....</u>	<u>70</u>
<u>2.5.2 MOPANE- OF DROGE SAVANNE .....</u>	<u>70</u>
<u>2.5.3 MUNGASAVANNE.....</u>	<u>70</u>
<u>2.5.4 DAMBO'S.....</u>	<u>71</u>
<u>2.5.5 MUKUSIBOSSEN .....</u>	<u>71</u>
<u>2.5.6 RIVIERWOUDEN.....</u>	<u>71</u>
<u>2.5.7 REGENWOUD .....</u>	<u>71</u>
<u>2.5.8 MOERASLAND.....</u>	<u>72</u>
<u>2.6 BEVOLKING .....</u>	<u>72</u>
<u>2.6.1 SAMENSTELLING .....</u>	<u>72</u>
<u>2.6.2 TAAL .....</u>	<u>73</u>
<u>2.6.3 RELIGIE .....</u>	<u>73</u>
<u>2.7 POLITIEK.....</u>	<u>74</u>
<u>2.8 ECONOMIE .....</u>	<u>74</u>
<u>2.9 GESCHIEDENIS .....</u>	<u>75</u>
<u>2.9.1 ZUIDELIJK AFRIKA VOOR 1915 .....</u>	<u>76</u>
<u>2.9.2 ZAMBIA NA 1915 .....</u>	<u>77</u>

HOODSTUK 3: DE SITUATIE IN ZAMBIA MET BETREKKING TOT DE MDGS

3.1. MDG 1: DE GROOTSTE ARMOEDE EN HONGER UITBANNEN 80

3.1.1 TARGET 1: TUSSEN 1990 EN 2015 HET AANTAL MENSEN DAT MOET LEVEN MET MINDER DAN 1 DOLLAR PER DAG MET DE HELFT TERUGDRINGEN 80

3.1.2 TARGET 2: HET BEREIKEN VAN VOLLEDIGE EN PRODUCTIEVE TEWERKSTELLING EN WAARDIG WERK VOOR IEDEREEN, INCLUSIEF VROUWEN EN JONGEREN 81

3.1.3 TARGET 3: HET PERCENTAGE VAN MENSEN DIE HONGER LIJDEN TUSSEN 1990 EN 2015 MET DE HELFT VERMINDEREN 81

3.1.4 ROL VAN DE OVERHEID 82

3.2 MDG 2: BASISONDERWIJS WERELDWIJD TOEGANKELIJK MAKEN VOOR IEDEREEN 83

3.2.1 TARGET 1: ER VOOR INSTAAN DAT WERELDWIJD, ZOWEL JONGENS ALS MEISJES, DE LAGERE SCHOOL VOLLEDIG KUNNEN DOORLOPEN 83

3.2.2 ROL VAN DE OVERHEID 84

3.3 MDG 3: PROMOTEN VAN GENDERGELIJKHEID EN POSITIEVERSTERKING VAN VROUWEN 85

3.3.1 TARGET 1: DE ONGELIJKHEID TUSSEN JONGENS EN MEISJES IN HET BASIS- EN SECUNDAIR ONDERWIJS UITBANNEN, LIEFST TEGEN 2005, EN OP ALLE NIVEAUS (WERKVLOER/PARLEMENT) TEGEN 2015..... 85

3.3.2 ROL VAN DE OVERHEID 86

3.4 MDG 4: KINDERSTERFTE TERUGDRINGEN..... 87

3.4.1 TARGET 1: HET STERFTECIJFER, TUSSEN 1990 EN 2015, ONDER KINDEREN JONGER DAN 5 MET TWEEDERDE TERUGDRINGEN 87

3.4.2 ROL VAN DE OVERHEID 88

3.5 MDG 5: DE GEZONDHEID VAN MOEDERS VERBETEREN 88

3.5.1 TARGET 1: HET STERFTECIJFER VAN VROUWEN IN HET KRAAMBED MET DRIE KWART TERUGDRINGEN 88

3.5.2 TARGET 2: HET BEREIKEN VAN UNIVERSELE TOEGANG TOT REPRODUCTIEVE GEZONDHEIDSZORG 89

3.5.3 ROL VAN DE OVERHEID 89

3.6 MDG 6: STRIJD LEVEREN TEGEN MALARIA, HIV/AIDS EN ANDERE ZIEKTES 90

3.6.1 TARGET 1: DE VERSPREIDING VAN HIV/AIDS TEGEN 2015 STOPZETTEN EN STARTEN MET HET TERUGDRINGEN ERVAN 90

3.6.2 TARGET 2: HET BEREIKEN, TEGEN 2010, VAN UNIVERSELE TOEGANG TOT DE BEHANDELING VAN HIV/AIDS VOOR AL WIE HET NODIG HEEFT 91

3.6.3 ROL VAN DE OVERHEID 91

3.6.4 TARGET 3: HET AANTAL NIEUWE GEVALLEN VAN MALARIA EN ANDERE ERNSTIGE ZIEKTES STOPPEN EN STARTEN MET HUN TOTALE UITBANNING	92
3.6.5 ROL VAN DE OVERHEID	92
<u>3.7 MDG 7: ACTIEF WERKEN AAN EEN DUURZAAM MILIEU .....</u>	<u>93</u>
3.7.1 TARGET 1: DE PRINCIPES DIE GELDEN VOOR DUURZAME ONTWIKKELING OPNEMEN IN NATIONALE MILIEUBELEIDSPROGRAMMA'S EN STREVEN NAAR EEN BEHOUD VAN NATUURLIJKE HULPBRONNEN	93
3.7.2 ROL VAN DE OVERHEID	94
3.7.3 TARGET 2: HET VERHINDEREN VAN HET VERLIES AAN BIODIVERSITEIT, MET HET BEREIKEN VAN EEN SIGNIFICANTE VERMINDERING VAN HET VERLIESCIJFER TEGEN 2010	94
3.7.4 TARGET 3: HET AANTAL MENSEN DAT GEEN DUURZAME TOEGANG HEEFT TOT DRINKWATER EN ELEMENTAIRE SANITAIRE VOORZIENINGEN MET DE HELFT TERUGDRINGEN	94
3.7.5 ROL VAN DE OVERHEID	95
3.7.6 TARGET 4: TEGEN 2020 DE LEEFOMSTANDIGHEDEN VAN TEN MINSTEN 100 MILJOEN SLOPPENWIJKBEWONERS AANZIENLIJK VERBETEREN	96
<u>3.8 MDG 8: WERKEN AAN EEN MONDIAAL PARTNERSCHAP VOOR ONTWIKKELING .....</u>	<u>96</u>
<u>3.9 OVERZICHT .....</u>	<u>98</u>
<u>3.10 BESLUIT .....</u>	<u>103</u>
<u>HOOFDSTUK 4: DE ROL VAN BELGIË</u>	
<u>4.1 OFFICIËLE ONTWIKKELINGSHULP (ODA) .....</u>	<u>104</u>
<u>4.2 BELGIË EN DE MDGS .....</u>	<u>106</u>
4.2.1 MDG1: UITBANNEN VAN DE GROOTSTE HONGER EN ARMOEDE TEGEN 2015	106
4.2.2 MDG4: TERUGDRINGEN VAN DE KINDERSTERFTE TEGEN 2015	106
4.2.3 MDG7: WAARBORGEN VAN EEN DUURZAAM MILIEU	107
<u>4.3 BELGIË IN ZAMBIA - VVOB .....</u>	<u>107</u>
<u>HOOFDSTUK 5: DIDACTISCHE VERWERKING</u>	
<u>5.1 DOEL EN OPZET .....</u>	<u>109</u>
<u>5.2 KADERING BINNEN EINDTERMEN EN VOET'EN .....</u>	<u>109</u>
5.2.1 EINDTERMEN AARDRIJKSKUNDE 2^E GRAAD ASO	109
5.2.2 EINDTERMEN AARDRIJKSKUNDE 2^E GRAAD TSO	110
5.2.3 EINDTERMEN NATUURWETENSCHAPPEN 2^E GRAAD ASO	110
5.2.4 EINDTERMEN NATUURWETENSCHAPPEN 2^E GRAAD TSO	111

5.2.5 EINDTERMEN MODERNE VREEMDE TALEN 2^E GRAAD ASO	111
5.2.6 EINDTERMEN MODERNE VREEMDE TALEN 2^E GRAAD TSO	112
5.2.7 EINDTERMEN PAV 2^E GRAAD BSO	112
5.2.8 VOET'EN	113
<u>5.3 ACHTERGROND PER MDG .....</u>	<u>116</u>
5.3.1 MDG 1: DE GROOTSTE ARMOEDE UITBANNEN	116
5.3.1.1 DE OPDRACHT	116
5.3.2 MDG2: BASISONDERWIJS WERELDWIJD TOEGANKELIJK MAKEN VOOR IEDEREEN.....	117
5.3.2.1 DE OPDRACHT	117
5.3.3 MDG3: PROMOTEN VAN GENDERGELIJKHEID EN POSITIEVERSTERKING VAN VROUWEN	117
5.3.3.1 DE OPDRACHT	118
5.3.4 MDG4: KINDERSTERFTE TERUGDRINGEN	118
5.3.5 MDG5: DE GEZONDHEID VAN MOEDERS VERBETEREN	118
5.3.5.1 DE OPDRACHT	119
<u>5.3.6 MDG 6: STRIJD LEVEREN TEGEN MALARIA, HIV/AIDS EN ANDERE ZIEKTES .....</u>	<u>119</u>
5.3.6.1 DE OPDRACHT	119
5.3.7 MDG 7: ACTIEF WERKEN AAN EEN DUURZAAM MILIEU	120
5.3.7.1 DE OPDRACHT	121
5.3.8 MDG 8: WERKEN AAN EEN MONDIAAL PARTNERSCHAP VOOR ONTWIKKELING	121
5.3.8.1 DE OPDRACHT	121
<u>5.4 EVALUATIE .....</u>	<u>122</u>
<u>LIJST MET FIGUREN EN TABELLEN.....</u>	<u>123</u>
<u>REFERENTIELIJST.....</u>	<u>125</u>
BOEKEN	125
RAPPORTEN & VERSLAGEN.....	125
TIJDSCHRIFTEN.....	125
INTERNETBRONNEN.....	125
AUDIOVISUELE BRONNEN	128
AFBEELDINGEN	128
<u>BIJLAGE .....</u>	<u>130</u>
BIJLAGE 1 - EVALUATIEFORMULIEREN.....	130
BIJLAGE 2 – QR-CODE	133

LIJST MET AFKORTNGEN

ANC: African National Congres

AZEs: Alliance for Zero Extinction sites

BBP: Bruto Binnenlands Product. In het Engels GDP (gross domestic product)

BNI: bruto nationaal inkomen. In het Engels wordt dit afgekort als GNI

BNP: bruto nationaal product.

BSAC: British South African Company

DAC: Development Assistance Committee. Het vertegenwoordigt de belangrijkste donoren. De DAC, een orgaan van OECD, houdt een overzicht bij van de landen die officiële ontwikkelingshulp ontvangen en ze stellen criteria op waaraan deze hulp moet voldoen.

DOTS: Directly Observed Treatment Short Course

D.R.C.: D.R. Congo: Democratisch Republiek Congo

E.U. Europese Unie

FAO: Food and Agriculture Organisation.

GNI: Gross National Income: Bruto Nationaal Inkomen (BNI)

GPI: gender parity index: De GPI geeft de verhouding weer tussen het aantal ingeschreven jongens en meisjes in een school

HIPC: heavily indebted poor countries

IBAs: Important Bird Areas

ICDP: International Conference on Population and Development

IDG: International Development Goals. Voorloper van de MDGs

ILO: International Labour Organisation

IMF: Internationaal Monetair Fonds

ITN: insecticide-treated mosquito net

IUCN: International Union for Conservation of Nature

LDCs: least developed countries

MDG: millennium development goal

MDRI: Multilateral Debt Relief Initiative

MMD: Multi-Party Democracy

MMR: maternal mortality ratio

ngo: niet-gouvernementele organisatie

OAE: Organisatie van Afrikaanse Eenheid

ODA: official development assistance: officiële ontwikkelingshulp

ODSs: ozone depleting substances: ozonafbrekendestoffen

OECD: Organisation for Economic Cooperation and Development

PF: Patriotic Front

RLI: Red List Index

UNDP: United Nations Development Programme

UNIP: United Independence Party

VN: Verenigde Naties

VVOB: Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand

WHO: World Health Organization

Hoofdstuk 1: Millenniumdoelen(MDG)

1.1 WAT ZIJN DE MILLENNIUMDOELEN?

Iedereen heeft recht op een leven zonder armoede, recht op degelijk onderwijs en het recht op een goede gezondheid. Jammer genoeg is dit op vele plaatsen in de wereld (nog) niet het geval. Om hier iets aan te veranderen zijn in 2000 door de Verenigde Naties (VN) acht afspraken gemaakt: de millenniumdoelen. Ze werden op de VN-Millenniumtop van 6 tot 8 september 2000 in New York unaniem aangenomen door alle toenmalige 189 lidstaten. Het doel van deze afspraken is om tegen 2015 een belangrijke vooruitgang te maken op het vlak van armoede, onderwijs, gezondheid en milieu. De inhoud van deze afspraken is niet nieuw, maar het is wel de eerste keer dat internationale afspraken zo concreet geformuleerd werden met meetbare doelen. Elk jaar wordt dan ook de vooruitgang gemeten en internationaal gerapporteerd. Dit heeft als voordeel dat er tussentijds druk kan worden uitgeoefend op zowel de rijke als de arme landen om hun inspanningen te vergroten. (Millenniumdoelen, 2012)

Aan de totstandkoming van de Millenniumverklaring en de doelen die daaruit volgden, ging een lange weg aan vooraf. Dit moeizame proces startte reeds in de jaren 1990. De daarop volgende jaren waren er van verhitte discussies waarbij rijke en arme landen, multilaterale organisaties als de VN, IMF, Wereldbank en OECD en verschillende ngo's betrokken waren. Vaak hadden deze organisaties tegengestelde belangen. Maar ondanks dit alles, slaagde toenmalige VN-secretaris-generaal Kofi Annan er in 2000 toch in om alle neuzen in dezelfde richting te krijgen. Een meer gedetailleerde en chronologische beschrijving van dit moeilijk proces leest u verder in dit eindwerk. (Millenniumdoelen, 2012)

Na 11 jaar werden de eerste discussies over de toekomst van de millenniumdoelen de komende jaren toenemen. Normaliter zal in september 2013 op een VN-top duidelijkheid moeten komen over wat er na 2015 gaat gebeuren. Dit zal uiteraard ook geen gemakkelijke opgave worden gezien de moeizame totstandkoming van de doelen. Verwacht wordt dat veel van de discussiepunten uit de jaren '90, nu ook weer boven water zullen komen en een hot topic zullen vormen op de "Post-2015 Agenda". (Millenniumdoelen, 2012)

1.2 DE GESCHIEDENIS VAN DE MILLENNIUMDOELEN

De totstandkoming van de millenniumdoelen verliep niet van een leien dakje. Sinds 1990 vonden er met de regelmaat van de klok verhitte debatten plaats tussen rijke en arme landen, multilaterale organisaties als de Verenigde Naties (VN), Internationaal Monetair Fonds (IMF), Wereldbank, de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) en talloze niet-gouvernementele organisaties(ngo's). Hieronder wordt een korte samenvatting gegeven van de belangrijkste VN-toppen en Verdragen die geleid hebben tot de millenniumdoelen zoals wij die de dag van vandaag kennen. (Hulme, 2009)

Een VN-top verloopt trouwens ook altijd volgens hetzelfde stramien. Als eerste wordt er steeds een tijdelijk secretariaat opgericht. De taak van dit secretariaat bestaat er in om een reeks voorbereidende bijeenkomsten in verschillende delen van de wereld te organiseren. Tijdens deze voorafgaande gesprekken worden zowel de lidstaten, experts als ngo's geconsulteerd. Daarna vindt de eigenlijke VN-top plaats die een slotverklaring (final declaration) en een plan van actie moeten opleveren. Meestal wordt er na 5 of 10 jaar nog een follow-up-bijeenkomst gehouden om de vooruitgang vast te stellen.(de totstandkoming, 2012)

1.2.1 Voor 1990

De Millenniumdoelen zijn niet de eerste beloftes/afspraken die gemaakt werden op wereldniveau op het vlak van mensenrechten, armoedebestrijding,.... . Als we terug gaan in de tijd komen we al beloftes tegen in president Franklin D. Roosevelt's 'Four Freedoms' speech uit januari 1941. Ook de Mensenrechtenverklaring stelt in 1938 dat iedereen recht heeft op een levensstandaard die hoog genoeg is wat betreft gezondheid en welbevinden voor zichzelf en zijn familie, inclusief voeding, kleding, behuizing, medische zorgen,... (UN Declaration of Human Rights, Article 25). (Hulme, 2009)

Tijdens de Algemene Vergadering van de VN werden de jaren 1960 uitgeroepen tot het Ontwikkelingsdecennium. Dit enthousiasme gaf de aanzet om veel doelen op te stellen en tot actie over te gaan. Maar er waren echter geen processen voorzien om de doelen en acties te evalueren en bij te sturen. En er waren ook geen plannen van actie opgesteld. Met gevolg dus dat de resultaten tegen vielen. Hetzelfde patroon kon ook vastgesteld worden bij de verschillende VN-tops (onderwijs, voeding, kleine eilanden, medicatie). Nationale ministers stelden een groots doel op. Vaak hadden deze doelen wel invloed op regeringsactiviteiten, maar er waren geen systematische gevolgen. En tijdens een volgende VN-top of conferentie keurden diezelfde ministers (of hun

opvolgers) weer hetzelfde doel goed, maar dan met een latere deadline. (Hulme, 2009)

In 1980 nam de evolutie een dramatische wending. De VN kreeg steeds minder invloed bij het opstellen van verdragen/deadlines/... terwijl het IMF en de Wereldbank steeds meer te zeggen kregen. Het IMF en de Wereldbank voerden enkele structurele aanpassingen door. De voorwaarden voor arme landen om een lening te kunnen aangaan werden gewijzigd. De nadruk kwam te liggen op privatisering, minimaliseren van de invloed van de overheid om zo te komen tot eerlijke prijzen. Dit alles leidde op ontwikkelingsvlak tot wat velen het verloren decennium noemen. Tegen het einde van de jaren '80 groeide het besef dat de doorgevoerde veranderingen niet zouden leiden tot een groeiende welvaart, zoals vooropgesteld was. Ook realiseerde men zich dat de terughoudende houding ten opzichte van fiscale steun (onder meer in de vorm van leningen) schade bracht aan de kwaliteit van het onderwijs en gezondheidszorg en andere essentiële diensten in ontwikkelingsregio's. Dit zorgde ervoor dat er terug ruimte kwam voor alternatieven en in 1990 kwamen de VN-toppen terug. (Hulme, 2009)

1.2.2 1990: een cruciaal jaar

Het jaar 1990 speelt een sleutelmoment in de totstandkoming van de MDGs. Met het einde van de koude oorlog in het achterhoofd hadden er dat jaar 3 belangrijke 'events' plaats om de wereldarmoede terug te dringen. Eerst en vooral bracht in dit jaar de Wereldbank haar *World Development report 1990* uit. Hierin stond, in tegenstelling tot eerdere rapporten, armoedebestrijding centraal. De vorige jaren lag de nadruk van de Wereldbank vooral op het stimuleren van de economische groei en welvaart (zie hoger). (Hulme, 2009)

De Wereldbank was niet de enige die dat jaar armoedebestrijding hoog op de agenda had geplaatst. Want de VN publiceerde in 1990 haar eerste *Human Development Report* waarin dit onderwerp ook een belangrijke plaats innam. Hierin werd geopperd dat het beleid niet alleen over middelen (economische groei) zou moeten gaan, maar ook over doelen (verbetering van leefomstandigheden). Met andere woorden, men kwam terug op het structurele aanpassingsbeleid van de Wereldbank en IMF van de jaren '80. Dit beleid was gericht op het verstrekken van leningen aan arme landen, onder (meestal harde) voorwaarden van liberalisering, privatisering en een kleinere overheid. Volgens velen gingen deze voorwaarden ten koste van sociale thema's zoals onderwijs en gezondheid. (Hulme, 2009)

Als derde 'event' in 1990 wordt de herinvoering van de internationale VN-toppen en -conferenties gezien. Deze waren in de jaren '80; onder meer door toedoen van de focus op de structurele aanpassingsprogramma's, naar de achtergrond

verdwenen. Met onder andere de World Conference on Education for All (Jomtien), the VN World Summit for Children, de United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), Conference on the Least Developed Countries en de Conference on Drug Problems. (Hulme, 2009)

De *World Summit for Children*, wordt gezien als de belangrijkste uit 1990 en zorgde voor de basis voor latere VN-toppen. Want wat bleek, een top zoals deze leidde tot zowel grote politieke betrokkenheid als tot nieuwe financiële toezeggingen. (Hulme, 2009)

Ook op inhoudelijk vlak wordt deze top gezien als het begin van de millenniumdoelen. Het was op deze top dat er specifieke doelen werden geformuleerd zoals onderwijs voor iedereen, terugdringen van kinder- en moedersterfte, universele toegang tot veilig water en sanitaire voorzieningen. Deze zijn terug te vinden in de huidige millenniumdoelen 1,2, 4, 5 en 7. (Hulme, 2009)

1.2.3 1992: een basis voor millenniumdoel 1.

Na de *World Summit for Children* in 1990 was er in 1992 de volgende grote top: de Conferentie inzake Milieu en Ontwikkeling. Deze had plaats in Rio de Janeiro, en is beter gekend als de *Earth Summit*. Deze top was niet bepaald een succes. Men slaagde er wel in om de aandacht van het grote publiek te trekken, maar niet om een mondiale consensus te bereiken over thema's als klimaatverandering en ontbossing. (Hulme, 2009)

Figuur1: Rio Earth Summit 1992 (the Encyclopedia of Earth)

Op deze top liet de vrouwenbeweging voor het eerst zien welke impact haar lobbyactiviteiten konden hebben op de slotverklaring. De rol van de vrouwenbeweging binnen de VN-conferenties zou sinds die dag alleen maar groter worden. (Hulme, 2009)

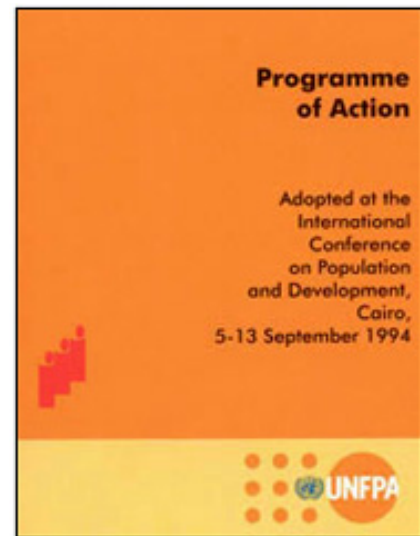
Later op het jaar vond er nog een VN-top plaats: De *International Conference on Food and Nutrition*. Deze leverde maar weinig publiciteit op. Maar er werd wel voor het eerst als target 'halvering van het aantal mensen met honger' geformuleerd, nu beter gekend als millenniumdoel 1. (Hulme, 2009)

In 1993 werd in Wenen tijdens de World Conference on Human Rights door de VN-leden de Office of High Commissioner for Human Rights (OCHCR) opgericht en herbevestigde zo hun aandacht voor de mensenrechten en de fundamentele vrijheden. (Hulme, 2009)

1.2.4 1994: de discussie over reproductieve gezondheid

In 1994 vond in Caïro opnieuw een belangrijke top plaats: de *International Conference on Population and Development (ICPD)*. De debatten tijdens de ICPD waren inhoudelijk ruimer dan tijdens de vorige VN-tops. Het was dan ook tijdens deze top dat de discussie rond reproductieve gezondheid pas helemaal los barste. Dit punt zou ook na de ontwikkeling van de millenniumdoelen een belangrijke bron voor discussie vormen. Hieronder valt immers ook het recht van vrouwen om te bepalen of ze –en zo ja wanneer ze- kinderen willen en ook de hele abortuskwestie. In 1994 gingen conservatieve moslims en christenen hierover fel in discussie met meer feministische en liberaal gezinde actoren. Vandaag is deze discussie nog altijd actueel. (Hulme, 2009)

Figuur 2: ICDP (UNFPA)

1.2.5 1995: van de grote VN-top naar de kleinere DAC-bijeenkomsten.

Figuur3: World Conference on Women (IFUW)

Na het succesjaar '94 was ook '95 een topper. 1995 wordt in de literatuur ook vaak omschreven als het piekjaar van de VN-bijeenkomsten. Dit jaar vonden onder meer in maart de *World Summit on Social Development* in Kopenhagen en zes maanden later de *World Conference on Women* in Peking plaats. In

Kopenhagen kwamen maar liefst 117 regeringsleiders bijeen en dat had als effect dat de slotverklaring eerder genuanceerd dan radicaal zou zijn en dat deze kon rekenen op een groot steunvlak.(Hulme, 2009)

De World Summit on Social Development was het idee van Jon Somavia (de latere directeur-generaal van het ILO) en werd opgebouwd rond drie pijlers:

armoedebestrijding (met multidimensionaal perspectief), creëren van werkgelegenheid en als laatste sociale integratie. Dat de focus op armoedebestrijding en het scheppen van werkgelegenheid lag, werd door velen gezien als een stap vooruit en logischer wijze waren het dan ook deze twee topics waar het hevigst over gedebatteerd werd. Hoewel, volgens sommigen meer radicale ngo's werd er enkel aandacht besteed aan de symptomen in plaats van de reële oorzaken van armoede (namelijk de intrinsieke onrechtvaardigheid van de markteconomie). Deze ngo's zouden nadien dan ook later hun eigen verklaring formuleren. (Hulme, 2009)

De top in Kopenhagen zorgde ervoor dat er terug aandacht was voor het reduceren van de wereldwijde armoede, met als gevolg dat de VN 1996 uitriep als International Year for the Eradication of Poverty. Ondanks het feit dat er geen bindende doelstellingen werden geformuleerd had de top toch impact op vele multilaterale organisaties en een aantal bilaterale programma's. Sommige gaven onder invloed van de World Summit on Social Development een betekenis aan hun eigen rol om de wereldwijde armoede te bestrijden. (Hulme, 2009)

De top in maart in Peking kende een minder grote impact op de publieke opinie dan de top van Kopenhagen. Toch is ook deze top belangrijk geweest, zeker op het vlak van gendergelijkheid. (Hulme, 2009)

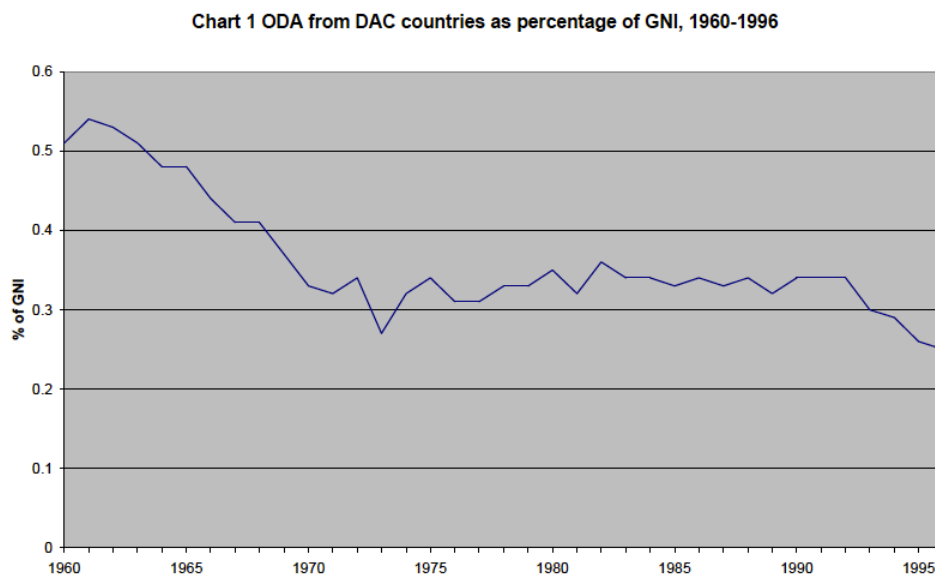
Maar na hoge toppen, komen meestal diepe dalen. Hoewel ook na 1995 nog regelmatig grote conferenties werden georganiseerd, trad er steeds vaker een gevoel van verzadiging op. Er kwamen teveel aanbevelingen over teveel onderwerpen en we zien dat er een geleidelijke verschuiving plaatsvindt van de grote VN-toppen naar kleinere, formele bijeenkomsten van de rijke OECD-landen. De zogenaamde bijeenkomsten van de Development Assistance Committee (DAC). (Hulme, 2009)

Deze bijeenkomsten waren veel kleinschaliger dan de grote VN-toppen van voordien. Een ander groot verschil was het feit dat er nauwelijks ngo's en andere activisten bij betrokken waren. Daarnaast gingen deze bijeenkomsten ook meer over projecten, programma's en geldstromen dan over rechten en principes. Het streefdoel van de DAC was het opstellen van een coherente lijst van de verklaringen van eerdere VN-toppen. Deze moest dan leiden tot een concreet en werkbaar overzicht van doelstellingen. Het is in dit stadium van de ontwikkeling van de millenniumdoelen dat de eindeloze discussies plaats vonden over welke

Figuur4: World Summit for Social Development (iisd Reporting Service)

thema's al dan niet op de lijst zouden horen. Zo was er een grote twist tussen de Britten en Japanners enerzijds en de VS anderzijds. De eersten vonden dat de focus moest liggen op één groot doel: de vermindering van armoede door economische groei. De tweede groep was van mening dat armoedebestrijding minder zou aanslaan bij het grote publiek dan wel thema's als kinder- en moedersterfte. Deze doelen waren eerder al overeengekomen op vroegere VN-toppen en zouden kunnen rekenen op de steun van vele ngo's. Uiteindelijk kwamen ze toch tot een compromis. Dit hield in dat het DAC-document uit een brede lijst met thema's zou bestaan (want hoe meer verschillende thema's op de lijst, hoe meer ngo's betrokken zouden worden die zich specifiek met één van die thema's bezig houden), maar dat bovenaan de lijst economisch welzijn zou staan, een doel gericht op armoedebestrijding. (Hulme, 2009)

Figuur 5: ODA van de DAC-landen als percentage van het BNI, 1960-1996 (Hulme, 2009)

Jammer genoeg namen sinds midden jaren '90 de budgetten voor ontwikkelingshulp in percentage van het Bruto Nationaal Product (BNP of GNI in het Engels) af. Dit wordt weergegeven op de figuur hierboven. Ontwikkelingshulp kwam hierdoor onder serieuze druk te staan. Op een high level meeting gaf de DAC haar goedkeuring aan de *Development partnerships in the new global context* om het tij te keren. Belangrijke items in dit document waren:

- ontwikkelingssamenwerking is een investering in plaats van een kostenpost,
- armere landen moeten meer mogelijkheden krijgen om economisch te groeien en nieuwe banen te creëren
- en de rijke landen zouden meer en effectievere hulp moeten bieden. (Hulme, 2009)

1.2.6 1996: International Development Goals (IDGs)

Naar aanleiding van de lijst die verschenen was in een DAC-document kwam er in 1996 een rapport uit: *Shaping the 21st Century: The contribution of Development Co-operation*. In dit rapport was een lijst opgenomen van International Development Goals (IDGs). Deze lijst zou de basis vormen voor de huidige millenniumdoelen en was opgesteld rond drie grote thema's: economisch welzijn, sociale ontwikkeling (met subdoelen onderwijs, gelijke rechten voor vrouwen, kinder- en moedersterfte en reproductieve gezondheid) en duurzaam milieu. (Hulme, 2009)

Helaas had het rapport niet de gehoopte impact. Bij de totstandkoming waren de arme landen nauwelijks betrokken geweest en er was geen concreet plan van actie opgesteld. En de multilaterale organisaties hadden gemengde gevoelens over de IDGs. Zo was het IMF in het begin sceptisch ten opzichte van de opgestelde doelen, voornamelijk vanwege de prominente plek die de sociale ontwikkelingsthema's innamen. Die strookten namelijk niet met hun eigen visie die erg gericht was op armoedebestrijding. Het zou pas eind 1999 zijn dat het IMF zich aan de IDGs committeert. De VN en de Wereldbank waren enthousiaster, maar ook niet helemaal tevreden. Zo was de Wereldbank teleurgesteld over het feit dat de gelijkheid van vrouwen geen belangrijke plaats kreeg op de lijst. Deze opmerking weerklonk ook bij UN Development Fund for Women. Maar Unicef daarentegen, was wel tevreden over de opname van de educatiedoelstelling en over het doel vermindering van kindersterfte. (Hulme, 2009)

1.2.7 1997: Human Development Report 1997

Nadat de DAC in 1996 de *Shaping the 21st century* uitbracht, kwam dit jaar de VN met de *Human Development Report 1997*. Ook al is voor beide partijen het doel om de wereldwijde armoede te bestrijden, zijn er toch *grote* verschillen in beide documenten. We nemen als voorbeeld hoofdstuk 6 'Eradicating human poverty worldwide – an agenda for the 21st century'. Dit hoofdstuk is qua lengte ongeveer gelijk aan het DAC-document en handelt over hetzelfde onderwerp. Toch zijn er (minstens) 7 opvallende verschillen. (Hulme, 2009)

Het eerste verschil heeft betrekking over de drijfveren achter het opstellen van de doelstellingen. Voor de VN vormt armoede een ondermijning van de Universele Rechten van

HUMAN
DEVELOPMENT
REPORT 1997

Figuur6: Human Development Report 1997 (UNDP)

de Mens. De VN gaat uit van een morele verplichting en verbintenis op basis van solidariteit en ziet het als een noodzaak om in de toekomst wereldwijde welvaart te bewerkstelligen. (Hulme, 2009)

De drijfveren van de DAC kunnen, kort door de bocht, eerder pragmatisch humanitair genoemd worden. Zij bestrijden de armoede om de migratie tegen te houden, om de koopkracht te bevorderen en zo hun eigen handel te kunnen uitbreiden,... (Hulme, 2009)

Het tweede verschil gaat over het overkoepelde doel van beide documenten. De VN ziet het grootst en streeft naar een totale uitroeiing van de armoede, zoals overeengekomen tijdens de Wereldtop over duurzame ontwikkeling in 1995. Elk land geeft zichzelf een deadline om dit doel te bereiken. De DAC is bescheidener en kiest voor armoedebestrijding en stelt als doel dat tegen 2015 de armoede met de helft moet worden gereduceerd. Dit is slechts de helft van het doel dat in Kopenhagen werd opgesteld, maar het is wel een concreet doel op middellange termijn. (Hulme, 2009)

De VN promoot eerder een visie, de DAC stelt concrete en meetbare doelen op. Bovendien vermeldt de VN expliciet dat het noodzakelijk is om de ongelijkheid te verminderen als eerste stap in het beëindigen van de armoede. Hierbij wijst de VN eigenlijk naar de rijke landen insinuerend op de overdadige rijkdom. De DAC vermijdt angstvallig het mondiaal inkomen en de ongelijkheid. (Hulme, 2009)

Als derde belichten we het niveau waarop de doelstellingen invloed hebben. De VN geeft een globale beoordeling van verleden en toekomstige trends. Daarnaast is de VN ook van mening dat het formuleren van concrete targets en deadlines een taak is van de nationale overheden. De DAC is daarentegen van mening dat de doelen op wereldniveau moeten vastgelegd worden. Er is in deze visie weinig ruimte voor nationale doelen, nationaal beleid of een planning aangepast aan de mogelijkheden van een land. Dit verschil in visie komt feitelijk neer op het feit of ontwikkelingslanden al dan niet het vertrouwen krijgen om hun eigen targets op basis van hun eigen behoeften te formuleren. (Hulme, 2009)

Het vierde essentiële punt waarop de VN en DAC een andere mening zijn toegedaan is de plaats die de bevordering van de economische groei moet innemen. Beide organisaties erkennen het belang van economische groei in de bestrijding van de armoede. De DAC echter hecht hier meer belang aan dan de VN. De VN is meer gericht op het humanitaire aspect. (Hulme, 2009)

Daarnaast is er ook een wezenlijk verschil in de manier waarop beide verwijzen naar het VN-rapport *Shaping the 21st Century*. The Human Development Report maakt gebruik van een eigen samenvatting van de VN-verklaring met toevoeging van levensverwachtingen, ondervoeding bij kinderen, universele toegang tot betaalbare primaire gezondheidszorg en gezinsplanning, uitroeiing

van ziektes en analfabetisme bij volwassenen. In het DAC-rapport staat er slechts in een klein kadertje een referentie naar de tekst. (Hulme, 2009)

Ondanks het feit dat de VN en de DAC streven naar hetzelfde overkoepelende doel (het terugdringen van de wereldwijde armoede) verschillen de subdoelen. De VN benadert haar doelen vanuit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* uit 1948. De DAC daarentegen is in haar rapport gericht op een toename van ontwikkelingsbudgetten en het effectiever maken van die hulp. (Hulme, 2009)

Tot slot is er ook een verschil in doelgroep. Bij de VN waren dat de toenmalige 189 lidstaten, verschillende belangengroepen en ngo's. Bij de DAC beperkte zich dat tot de 20 rijke lidstaten en de publieke opinie van die landen. (Hulme, 2009)

1.2.8 1998: if you're not an MDG, you're not on the agenda

Het is in dit jaar dat de VN het initiatief tot het creëren en stimuleren van internationale armoedebestrijding op zich nam. Zo werden de eerste plannen gesmeed om in september 2000 de 'mother of all summits' te houden. In 2000 vond de millenniumwisseling plaats. Deze unieke gebeurtenis vond de VN de ideale gelegenheid om een ambitieus plan op te zetten. Het moest een groot en allesomvattend plan zijn om de wereldwijde armoede te bestrijden. (Hulme, 2009)

Het was de toenmalige secretaris-generaal Kofi Annan die het startsein gaf voor een reeks bijeenkomsten met de lidstaten en ngo's. De bedoeling van die bijeenkomsten was om een lijst van thema's te selecteren waarop, in de toekomstige Millenniumverklaring, gefocust moest worden. Zo ontstond er in de periode van 1998 tot 2000 een intensief lobby- en onderhandelingstraject tussen de ngo's, internationale organisaties en activisten om hun doelstellingen in de Millenniumverklaringen te krijgen. Dit alles gebeurde onder het motto 'if you're not an MDG, you're not on the agenda'. (Hulme, 2009)

Met deze steeg ook de druk op Kofi Annan. Want de vorige grote VN-top in 1997 werd als een flop beschouwd. Deze Millenniumtop moest dan ook een groot succes worden. (Hulme, 2009)

---

*De Universele Verklaring van de Rechten van Mens kan feitelijk ook worden gezien als de basis voor de MDG. Een van de kernideeën uit de tekst luidt als volgt: "Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care." Het geen de MDG eigenlijk ook voor ogen heeft.

1.2.9 2000: De Millenniumtop

Op 3 april 2000 verscheen Kofi Annans rapport *We the peoples: The role of the United Nations in the 21ste Century*. De bedoeling was dat de verschillende lidstaten en andere betrokken partijen hun mening en ideeën zouden geven over dit document. Dit zou dan de basis voor de Millenniumverklaring later op het jaar vormen. (Hulme, 2009)

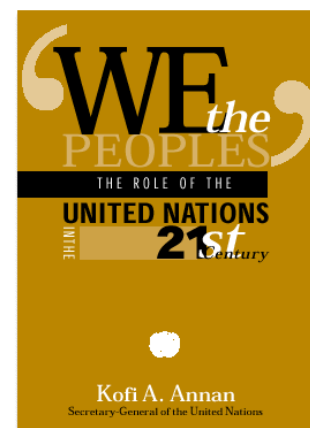
Ook deze lijst verschilt op vele vlakken met het DAC-rapport *Shapping the 21ste Century*. Op de nieuwe lijst waren verschillende IDGs verdwenen of afgezwakt en

nieuwe doelen werden geïntroduceerd. Zo moesten vrouwenrechten, reproductieve gezondheid en andere doelen met betrekking tot de gezondheidssector plaats maken voor economische groei, technologie, specifieke doelen voor de rijke landen, het milieu en bijzondere aandacht voor de problemen in Afrika. (Hulme, 2009)

Doordat de doelen universele toegang tot reproductieve gezondheid en de vermindering van moedersterfte moeilijk lagen voor de "unholy alliance" van Vaticaan, evangelistische groeperingen uit de VS en conservatieve islamitische landen, werden ze vakkundig uit het *We the peoples* gehouden. Deze laatsten hadden namelijk een grote schrik dat de ondersteuning van die doelen zou leiden tot de legitimering en de toename van abortussen en condoomgebruik. (Hulme, 2009)

Uiteindelijk bevatte *We the peoples* maar één gezondheidsdoel: het terugbrengen van de verspreiding van hiv/aids. Hoewel de doelen vermindering van kinder- en moedersterfte zowel op de DAC-lijst als in het UNDP Human development report 1997 nog een belangrijke plaats innamen, waren ze wel uit deze lijst verdwenen. Dit creëerde een kloof tussen het VN-secretariaat en de UNDP. (Hulme, 2009)

Wel werd er in *We the peoples* de basis gelegd voor millenniumdoel 8. Rijke landen werden in *We the peoples* namelijk opgeroepen om hun markten voor de ontwikkelingslanden open te stellen, medicijnen goedkoper te maken, schulden te verlichten en meer ontwikkelingshulp te geven. Het feit dat de nadruk werd gelegd op wat de rijke landen moeten doen, was een nieuw gegeven in de evolutie van de millenniumdoelen. De IDGs waren, uitgezonderd het milieudoel, vooral gericht op wat er in de arme landen moest gebeuren. (Hulme, 2009)

Figuur7: We the Peoples (VN)

Het was nu aan Kofi Annan om ook de andere multilaterale organisaties mee op de kar te krijgen. Zo moest hij er voor zorgen dat de IDGs van de DAC een prominente plek zouden innemen in het nieuwe document dat gebaseerd was op *We the peoples*. In juni van dit jaar kwamen de VN, IMF, OECD en de Wereldbank naar buiten met een gezamenlijk document *2000 A better world for all: Progress towards the International Development Goals*. Nog nooit eerder waren de vier organisaties zo eensgezind naar buiten getreden. Om te bewijzen dat geen van de vier partijen in het proces de leiding had gehad, werden de organisaties alfabetisch op het rapport vermeld. (Hulme, 2009)

Het was in de zomer van 2000 dat op basis van dit rapport op grote schaal werd onderhandeld over de exacte formulering van de passages die de Millenniumverklaring zouden worden. Uiteindelijk bevatte de Millenniumverklaring een visietekst zoals de VN deze graag had en harde targets zoals gevraagd door de OECD. De uiteindelijke verklaring begint met een opsomming van een aantal waarden en principes, waaronder volgende paragraaf:

We recognize that, in addition to our separate responsibilities to our individual societies, we have a collective responsibility to uphold the principles of human dignity, equality and equity at the global level. As leaders we have a duty therefore to all the world's people, especially the most vulnerable and, in particular, the children of the world, to whom the future belongs. (Millenniumverklaring, 2000)

Buiten deze aandacht voor waarden en principes bevat de Verklaring ook paragrafen met concrete targets. Het zijn deze targets die een jaar later de millenniumdoelen zullen vormen. (Hulme, 2009)

Uit het voorgaande is al gebleken dat de Verklaring een soort compromis is. Maar we worden er nog eens op gewezen door de subtiele verschillen tussen "We resolve further" en "We also resolve". De beloftes die opgesomd staan onder "We resolve further" zijn de doelen die uitgewerkt moeten worden tot de millenniumdoelen. Onder "we also resolve" staan de niet-prioritaire beloftes. Zo maakte de Verklaring een onderscheid tussen eerste- en tweederangsdoelen. Ondanks het feit dat de unholy alliance de vermindering van moedersterfte uit de *We the peoples* had kunnen houden, kreeg het toch een plaats onder 'we resolve further'. De gelijkheid tussen mannen en vrouwen, daarentegen, kreeg een vernoeming onder "we also resolve". (Hulme, 2009)

Op 8 september was het dan eindelijk zover. De Millenniumverklaring werd unaniem aangenomen door de aanwezige lidstaten. De top was een succes geworden en zette de VN terug op de kaart. Na de top kon Kofi Annan direct zijn handen in elkaar slaan en beginnen aan concrete afspraken. Want vertrekkende vanuit de Verklaring moest een lijst worden opgesteld met concrete doelen, subdoelen (of ook wel targets genoemd) en indicators. (Hulme, 2009)

1.2.10 2001 From consensus to Action

In maart 2001 kwamen de vertegenwoordigers van het IMF, VN, OECD, de Wereldbank, de donorlanden en ontwikkelingslanden opnieuw bijeen. Dit keer had de Wereldbank de bijeenkomst georganiseerd: *From consensus to Action: A seminar on the International Development Goals*. Op deze bijeenkomst waren echter geen regeringsleiders en staatshoofden aanwezig. De bedoeling was om de IDGs samen te voegen met de doelen uit de Millenniumverklaring. (Hulme, 2009)

Ook deze keer ging het met vallen en opstaan. Reproductieve gezondheidszorg werd weer van de lijst geschrapt om er pas in 2005 pas terug op te komen onder millenniumdoel 5 (onder meer na enorme politieke druk van Nederland). De gelijkheid van mannen en vrouwen kwam, daarentegen, wel weer terug op de lijst. Helaas kreeg dit doel maar één target: het wegnemen van de ongelijkheid tussen jongens en meisjes in het onderwijs. Een gemiste kans dus. (Hulme, 2009)

Het achtste doel (dat zich richt op de rijke landen) kreeg zelfs helemaal geen targets mee. Dit natuurlijk tot groot ongenoegen van de arme landen. De rijke landen waren het niet eens geworden over concrete afspraken. Vooral de VS lag dwars. Later besloten de EU-landen om zelf targets op te stellen (zoals minimum 0,7% van het BNP moet aan ontwikkelingshulp worden besteed). (Hulme, 2009)

Uiteindelijk resulteerden al deze onderhandelingen en discussies een jaar na de Millenniumverklaring tot Kofi Annans presentatie van *Road map towards the implementation of the United Nations Millennium Declarations*. Hierin werd een overzicht gegeven van de 8 millenniumdoelen met de bijhorende 18 targets en 48 indicators. Nu was het tijd voor de uitvoering ervan. (Hulme, 2009) De vooruitgang wordt later in dit eindwerk besproken.

1.3. DE DOELEN, TARGETS EN INDICATORS

1.3.1 MDG1: de grootste armoede en honger uitbannen

Targets	Indicators om de vooruitgang te meten
Streefdoel 1a: Tussen 1990 en 2015 het aantal mensen dat moet leven met minder dan 1 dollar per dag met de helft terugdringen	1.1 Bevolkingspercentage onder \$1 (PPP) per dag 1.2 De verhouding van de armoedekloof 1.3 Het aandeel van het armste kwintiel in de nationale consumptie
Streefdoel 1b: het bereiken van volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen, inclusief vrouwen en jongeren	1.4 Het groeicijfer van het BBP per tewerkgestelde persoon 1.5 Verhouding tewerkstelling tot bevolking 1.6 aantal tewerkgestelde mensen die leven van minder dan 1\$ (PPP) per dag 1.7 Aandeel van mensen die voor eigen rekening werken op helpende familieleden in de totale tewerkstelling
Streefdoel 1c: het percentage van mensen die honger lijden tussen 1990 en 2015 met de helft verminderen	1.8 Prevalentie van ondervoede kinderen jonger dan 5 1.9 Bevolkingspercentage dat met de minimum hoeveelheid energie uit voeding opneemt.

(VN, 2008)

1.3.2 MDG 2: Basisonderwijs wereldwijd toegankelijk maken voor iedereen

Targets	Indicators om de vooruitgang te meten
Streefdoel 2a: Er voor instaan dat wereldwijd, zowel jongens als meisjes, de lagere school volledig kunnen doorlopen	2.1 Netto inschrijvingsverhouding in het basisonderwijs 2.2. Aantal leerlingen gestart in het eerste jaar die het laatste jaar bereiken 2.3 alfabetiseringsgraad bij 15 tot 24 jarigen, vrouwen en mannen

(VN, 2008)

1.3.3 MDG 3: Promoten van gendergelijkheid en positieversterking van vrouwen

Targets	Indicators om de voortuitgang te meten
Streefdoel 3a: de ongelijkheid tussen jongens en meisjes in het basis- en secundair onderwijs uitbannen, liefst tegen 2005, en op alle niveaus tegen 2015	3.1 verhouding van het aantal meisjes en jongens in het basis-, middelbaar en hoger onderwijs 3.2 aandeel van vrouwen in loondienst in de niet-agrarische sector 3.3 proportie van zetels ingenomen door vrouwen in het nationaal parlement

(VN, 2008)

1.3.4 MDG 4: kindersterfte terugdringen

Targets	Indicators om de vooruitgang te meten
Streefdoel 4a: het sterftcijfer, tussen 1990 en 2015, onder kinderen jonger dan 5 met twee derde terugdringen	4.1 sterftcijfer bij -5 jarigen 4.2 kleutersterftcijfer 4.3 proportie van 1-jarigen kinderen ingeënt tegen de mazelen

(VN, 2008)

1.3.5 MDG 5: de gezondheid van moeders verbeteren

Targets	Indicators om de vooruitgang te meten
Streefdoel 5a: het sterftcijfer onder vrouwen in het kraambed met drie kwart terugdringen	5.1 moedersterftcijfer 5.2 proportie van geboortes in aanwezigheid van gekwalificeerd gezondheidspersoneel
Streefdoel 5b: het bereiken van universele toegang tot reproductieve gezondheid	5.3 gebruikscijfer anticonceptiemiddelen 5.4 het aantal bevallingen bij adolescente moeders 5.5 prenatale zorgvoorziening (minimaal 1 bezoek of, op hoger niveau, minimum 4 bezoeken van gekwalificeerd personeel) 5.6 aantal vrouwen die niet aan gezinsplanning kunnen doen

(VN, 2008)

1.3.6 MDG 6: strijd leveren tegen aids, malaria en andere ziektes

Targets	Indicators om de vooruitgang te meten
Streefdoel 6a: de verspreiding van hiv/aids tegen 2015 stopzetten en starten met het terugdringen ervan	6.1 hiv-besmettingen onder de bevolking, 15-24 jaar 6.2 Gebruik van condooms tijdens laatste risicovolle seksueel contact 6.3 Bevolkingsaantal tussen 15- 24 jaar met volledige en correcte kennis van hiv/aids 6.4 verhouding van schoolaanwezigheid van weeskinderen tot schoolaanwezigheid van niet-weeskinderen tussen 10-14 jaar
Streefdoel 6b: het bereiken, tegen 2015, van universele toegang tot de behandeling van hiv/aids voor al wie het nodig heeft	6.5 proportie van de bevolking met vergevorderde hiv-besmetting met toegang tot antiretrovirale medicijnen
Streefdoel 6c: het aantal nieuwe gevallen van malaria en andere ernstige ziektes stoppen en starten met hun totale uitbanning	6.6 incidentie en sterftcijfer verbonden aan malaria 6.7 aantal kinderen jonger dan 5 die slapen onder met insecticiden behandelde bednetten 6.8 aantal kinderen jonger dan 5 met koorts die behandeld worden met geschikte anti-malaria medicatie 6.9 Incidentie, prevalentie en sterftcijfer verbonden aan tuberculose 9.10 Proportie ontdekte en behandelde gevallen van tuberculose via een internationaal aanbevolen tbc controle strategie (DOTS)

(VN, 2008)

1.3.7 MDG 7: Actief werken aan een duurzaam milieu

Targets	Indicators om de vooruitgang te meten
Streefdoel 7a: de principes die gelden voor duurzame ontwikkeling opnemen in nationale milieubeleidsprogramma's en streven naar een behoud van natuurlijke hulpbronnen	7.1 Gedeelte landelijk gebied bedekt met bossen 7.2 CO2 emissies, totaal, per capita en per \$1 BBP (PPP) 7.3 consumptie van ozonlaag-

Streefdoel 7b: het verhinderen van het verlies aan biodiversiteit, met het bereiken van een significante vermindering van het verliescijfer tegen 2010	afbrekende stofdeeltjes 7.4 aantal visvoorraden binnen de veilige biologische limieten 7.5 hoeveelheid water gebruikt voor landbouw 7.6 oppervlakte beschermde land- en zeegebieden 7.7aantal met uitsterven bedreigde (dier)soorten
Streefdoel 7c: het aantal mensen dat geen duurzame toegang heeft tot drinkwater en elementaire sanitaire voorzieningen met de helft terugdringen	7.8 bevolkingsaantal dat gebruik maakt van een verbeterde drinkwaterbron 7.9 bevolkingsaantal dat gebruik maakt van verbeterde sanitaire voorzieningen
Streefdoel 7d: tegen 2020 de leefomstandigheden van ten minste 100 miljoen sloppenwijkbewoners aanzienlijk verbeteren	7.10 proportie van de stedelijke bevolking die in sloppenwijken leven

(VN, 2008)

1.3.8 MDG 8: Werken aan een mondiaal partnerschap voor ontwikkeling

Targets	Indicators om de vooruitgang te meten
<p>Streefdoel 8a: Ga door met de ontwikkeling van een open, op regels gebaseerd, voorspelbaar, niet-discriminerend handels- en financieel systeem <i>Omvat een verbintenis voor goed bestuur, ontwikkeling en armoedebestrijding- zowel nationaal als internationaal</i></p> <p>Streefdoel 8b: aandacht besteden aan de bijzonder behoefte van de minst ontwikkelde landen <i>Omvat: tarief- en quota-vrije toegang voor de export van de minst ontwikkelde landen; intensief programma voor de schuldverlichting van arme landen met een zware schuldenlast (heavily indebted poor countrys, HIPC) en kwijtschelding van de officiële bilaterale schulden; en een meer vrijgeevige officiële</i></p>	<p>Officiële Ontwikkelingshulp (ODA) 8.1 Netto ODA, totaal en ten opzichte van de minst ontwikkelde landen, als percentage van het BNP van OEDO/DAC donors 8.2 proportie van totale bilaterale, sector-gebonden ODA van OESO/DAC donors aan sociale basisvoorzieningen (basisonderwijs, primaire gezondheidszorg, voeding, drinkbaar water en sanitaire voorzieningen) 8.3 hoeveelheid bilaterale officiële ontwikkelingshulp van OESO/DAC donors dat ongebonden is 8.4 ontvangen ODA in ontwikkelingslanden zonder toegang tot de zee in verhouding tot hun BNI 8.5 Ontvangen ODA in kleine arme eilandstaten in verhouding tot hun BNI</p> <p>Markttoegang 8.6 hoeveelheid totale import van</p>

<p><i>ontwikkelingshulp van landen die zich engageren voor armoedebestrijding</i></p> <p>Streefdoel 8c: aandacht besteden aan de bijzondere behoefte van ontwikkelingslanden zonder toegang tot de zee en arme, kleine eilanden</p> <p>Streefdoel 8d: de schuldenproblematiek van ontwikkelingslanden allesomvattend aanpakken door middel van nationale en internationale maatregelen om zo de schulden houdbaar te maken op lange termijn</p> <p><i>(sommige van de indicators worden afzonderlijk gemonitord voor de minst ontwikkelde landen, Afrika, de landen zonder toegang tot de zee en kleine arme eilandstaten)</i></p>	<p>ontwikkelde landen (naar waarde en exclusief wapens) vanuit ontwikkelingslanden en minst ontwikkelde landen, belastingvrij toegelaten</p> <p>8.7 gemiddelde tarieven die ontwikkelde landen opleggen aan landbouwproducten en textiel en kledij van ontwikkelingslanden</p> <p>8.8 schatting landbouwsteun voor OESO-landen als percentage van hun BNP</p> <p>8.9 Proportie ODA voorzien om handelscapaciteit te helpen uitbouwen</p> <p>houdbare schuld</p> <p>8.10 totaal aantal landen dat hun HIPC-beslissingspunt bereikt hebben en aantal dat hun HIPC-voltooiingspunt (cumulatief) bereikt hebben</p> <p>8.11 Schuldverlichting opgenomen door HIPC en MDRI initiatieven</p> <p>8.12 schuldendienst als percentage van export goederen en diensten</p>
<p>Streefdoel 8e: in samenwerking met farmaceutische bedrijven in ontwikkelingslanden toegang creëren tot betaalbare basisgeneesmiddelen</p>	<p>8.13 bevolkingsaantal met duurzame toegang tot betaalbare basisgeneesmiddelen</p>
<p>Streefdoel 8f: in samenwerking met de privésector de voordelen van nieuwe technologieën, vooral informatie- en communicatietechnologie, op brede schaal verspreiden</p>	<p>8.14 telefoonlijnen per 100 personen</p> <p>8.15 gsm inschrijvingen per 100 personen</p> <p>8.16 internet gebruikers per 100 personen</p>

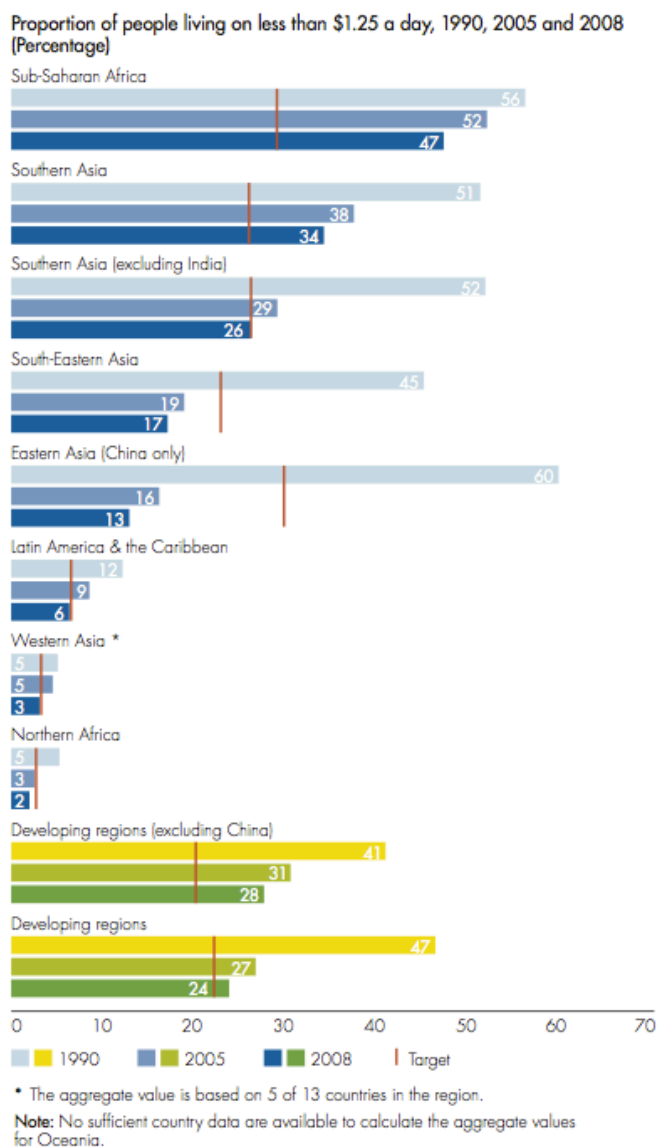
(VN, 2008)

1.4 DE VOORUITGANG

1.4.1 MDG 1: de grootste armoede en honger uitbannen

1.4.1.1 Target 1: Tussen 1990 en 2015 het aantal mensen dat moet leven met minder dan 1 dollar per dag met de helft terugdringen

Extreme poverty falls in every region

Figuur 8: extreme armoede daalt in alle regio's (VN, 2012)

De extreme armoede daalt in elke regio. Maar nog lang niet elke regio heeft deze eerste target al behaald. In de ontwikkelingsregio's daalde het percentage mensen dat met minder dan \$1,25 per dag moet leven van 47% in 1990 tot 27% in 2005 en tot 24% in 2008. Dit wilt zeggen dat in de periode 2005-2008

zo'n 110 miljoen mensen minder in extreme armoede leven. Over de periode 1990 – 2008 is het een daling van meer dan 2 miljard mensen in extreme armoede naar minder dan 1,4 miljard. (VN, 2012)

Recente analyses van de situatie na 2008 leren ons dat ondanks de stijgende voedsel- en brandstofprijzen en de economische recessie er nog steeds een daling is. Weliswaar minder sterk als voordien. (VN, 2012)

Een schatting van de Wereldbank op basis van een kleiner aantal meetgegevens dan in het Rapport geeft aan dat de wereldwijde armoede in 2010 minder dan de helft is van 1990. Wanneer deze resultaten bevestigd worden door een vervolgstudie, wil dit zeggen dat dit target tegen 2015 zeker gehaald is met minder dan 16% van de wereldbevolking die in extreme armoede leeft. (VN, 2012)

Maar ondanks deze progressie wordt er geschat dat in 2015 nog steeds 1 miljard mensen met minder dan \$1,25 per dag moeten toekomen. (VN, 2012)

Wanneer we regio per regio bekijken, stellen we vast dat er grote verschillen zijn. Sommige regio's boeken meer vooruitgang dan andere. Vooral in China noteren we een grote sprong voorwaarts. In 1990 stond de teller nog op 60%. In 2005 klokte China af op 16% en in 2008 op 13%. Deze vooruitgang kunnen we toeschrijven aan de economische groei in China. Ook in de rest van Zuid-Azië is er een sterke daling waarneembaar. Sub-Sahara-Afrika blijft daarentegen achterop hinken, met nog geen daling van 10% in de periode 1990-2008. Deze trage daling kan toegeschreven worden aan de enorme bevolkingsgroei. Ondanks deze slechte resultaten, verwacht de Wereldbank tegen 2015 wel een daling tot onder de 36% in Sub-Sahara-Afrika. (VN, 2012)

1.4.1.2 Target 2: het bereiken van volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen, inclusief vrouwen en jongeren

Wereldwijd daalde in de periode 2000-2011 het aantal werkende mensen dat moest rondkomen met minder dan \$1,25 per dag (ook wel working poor genoemd) van 26,4% tot 14,8%. Wanneer we Oost-Azië niet meerekenen, is er een daling van 25% naar 17,4%.

De arbeidsproductiviteit is een belangrijke maatstaf voor de economische prestaties. En kan dus gebruikt worden om in te schatten in hoeverre een land capabel is om werkomstandigheden te creëren met een eerlijke vergoeding.

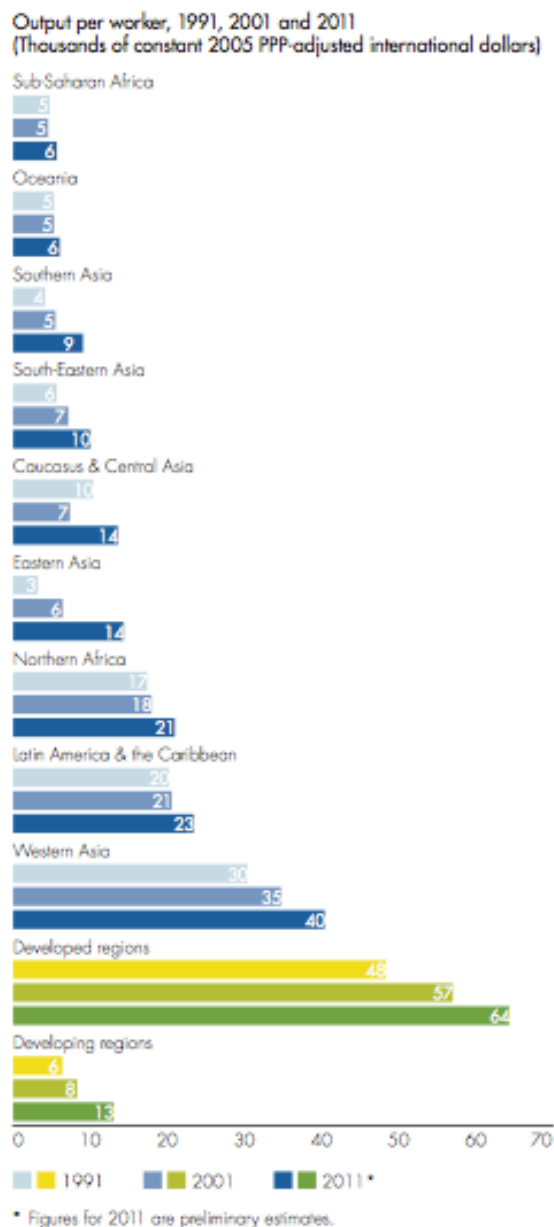
De kloof tussen ontwikkelde en ontwikkelingslanden op het vlak van arbeidsproductiviteit is de afgelopen twee decennia afgenomen maar blijft

aanzienlijk groot. In een ontwikkeld land bedroeg de opbrengst per werknemer in 2011 \$64 319, in ontwikkelingslanden was dat slechts \$13 077.

Ook nu zijn er weer verschillen waarneembaar tussen de verschillende regio's. Gedurende de laatste 2 decennia was de opbrengst in Latijns-Amerika en de Caraïben, Sub-Sahara-Afrika en Oceanië gelimiteerd. Terwijl in Oost – Azië de productiviteit meer dan verdubbelde enkel al in de periode 2001-2011. De relatieve zwakke groei in de ontwikkelingsregio's, uitgezonderd Azië, is een belangrijke factor waarom er nog steeds werknemers in armoede leven. (VN, 2012)

Developing regions lag far behind the developed world in labour productivity

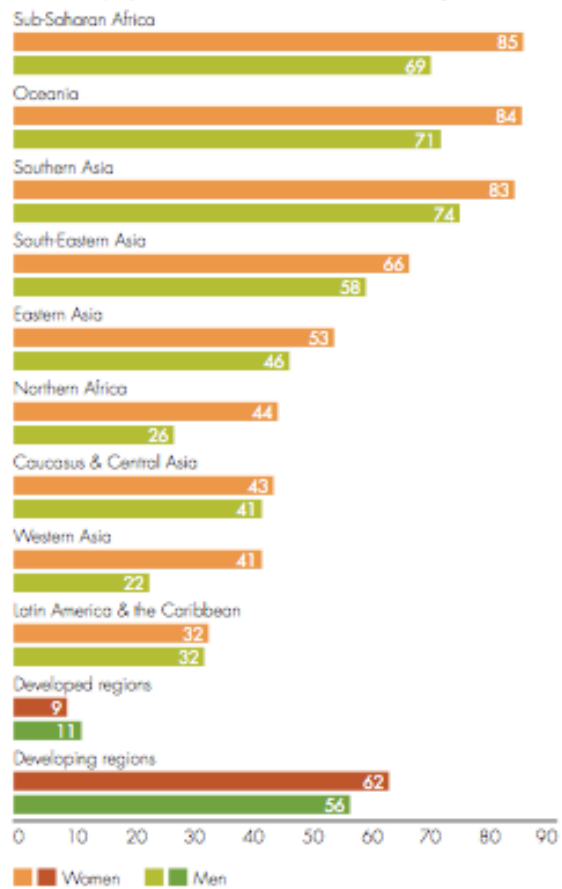
Figuur 9: arbeidsproductiviteit (VN, 2012)

Wat betreft de gelijkheid tussen mannen en vrouwen zien we vooral in Noord-Afrika een groot verschil. Daar wordt 44% van de werkzame vrouwen gecategoriseerd onder kwetsbare werknemer ten opzichte van 26% van de mannen. Dit is bijna het dubbele. Ook in West-Azië doet zich een gelijkaardige situatie voor, namelijk 41% van de vrouwen ten opzichte van 22% van de mannen. (VN, 2012)

Wanneer we gaan kijken naar het percentage scoort ook hier weer Sub-Sahara-Afrika het slechtste. Maar liefst 85% van de vrouwen en 69% van de mannen is een kwetsbare werknemer! (VN, 2012)

Women are far more likely than men to be engaged in vulnerable employment

Proportion of own-account and contributing family workers in total employment, women, men, 2011 (Percentage)

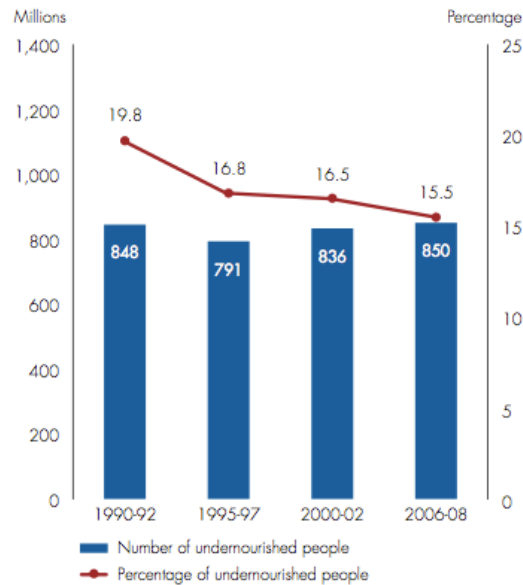

Figuur 10: vrouwen zijn vaker een kwetsbare werknemer dan mannen (VN, 2012)

1.4.1.3 Target 3: het percentage van mensen die honger lijden tussen 1990 en 2015 met de helft verminderen

The numbers of malnourished have stabilized since 1990

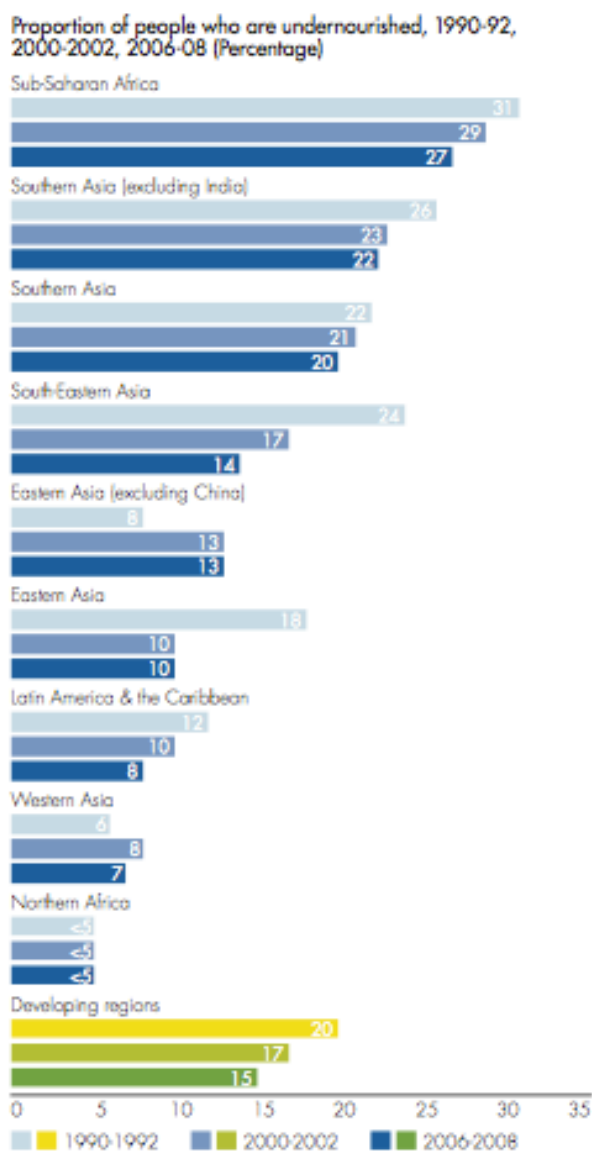
Number and proportion of people in the developing regions who are undernourished 1990-92, 1995-97, 2000-02 and 2006-08

Figuur 11: aantal ondervoedingen gestabiliseerd (VN, 2012)

De meest recente schattingen van de Food and Agriculture Organisation (FAO) van de VN werden in 2011 gepubliceerd en gaan over de periode 2006-2008. Volgens deze cijfers zou zo'n 850 miljoen, of wel 15,5% van de wereldbevolking, honger lijden. (VN, 2012)

Progress in relieving food deprivation has slowed or stalled in many regions

Figuur 12: nog steeds voedseltekort in verschillende regio's (VN, 2012)

In de meeste regio's is er een afname of stabilisering. Ook in Sub-Sahara-Afrika. Maar ook nu moeten we vaststellen dat voornamelijk in Sub-Sahara-Afrika het grootste percentage van ondervoede mensen zich voordoet. Ditmaal gevolgd door Zuid-Azië. En jammer genoeg zijn er sinds 2000 geen signalen meer van dalingen, ook al zijn er heel wat initiatieven geweest. (VN, 2012)

Countries in sub-Saharan Africa were the hardest hit by the food and financial crises

Number of undernourished people, 2003-2008 (Millions)

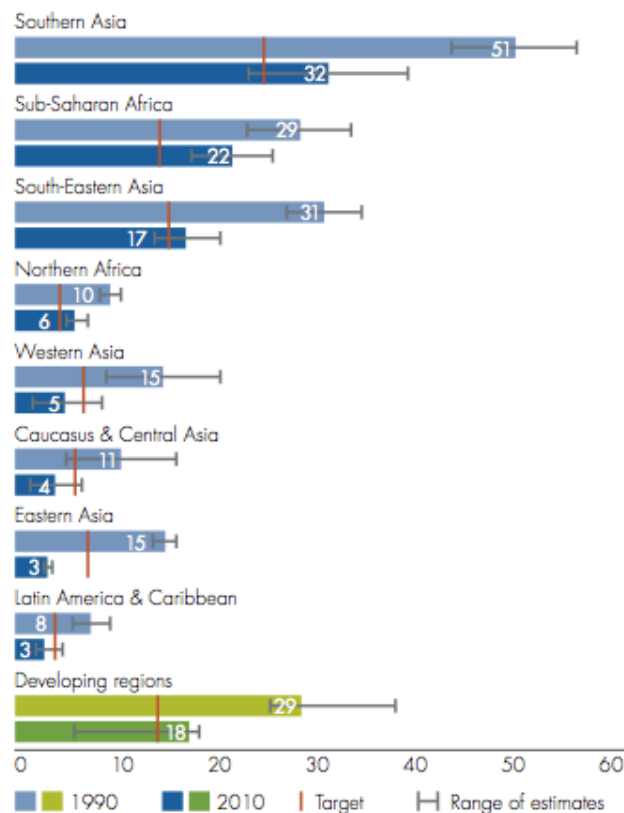

Figuur 13: Sub-Sahara-Afrika het zwaarst getroffen door voedsel en financiële crisis (VN, 2012)

Volgens de FAO waren kleine landen, die afhankelijk zijn van voedselimport het hardst geraakt door de stijging van de voedselprijzen. Het gevolg hiervan was dat in Sub-Sahara-Afrika het aantal ondervoeden terug toenam, in tegenstelling tot de grote landen in Azië, die niet afhankelijk zijn van voedselimport, waar een stabilisering of een lichte daling vast te stellen was. (VN, 2012)

Nearly one in five children under age five in the developing world is underweight

Proportion of children under age five who are moderately or severely underweight, 1990 and 2010 (Percentage)

Note: Prevalence estimates are calculated according to the WHO Child Growth Standards. The trend analysis presented above is based on a multilevel regression model, described in de Onis et al., 'Methodology for Estimating Regional and Global Trends of Child Malnutrition', International Journal of Epidemiology, vol. 33, pp. 1260-1270, using all available trend data points from 1985 to 2010.

Error bars represent 95 per cent confidence intervals of the estimated regional prevalence. Owing to differences in source data, international standard reference population and estimation methodology, these prevalence estimates may not be comparable to the averages published in previous editions of this report.

Figuur 14: bijna 1 op 5 kinderen in ontwikkelingslanden ondervoed (VN, 2012)

In 1990 tikte het percentage ondervoede kinderen (onder de vijf jaar) in ontwikkelingslanden nog af op 29%. Tegen 2010 was dit gedaald tot 18%. We merken in Oost-Azië een daling van 15% naar 3%, in Sub-Sahara-Afrika daalde het van 29% naar 22%, in Zuid-Azië, waar de meeste ondervoede kinderen leven, noteren we een daling van 51% naar 32%. Wanneer we gaan kijken naar het percentage van de bevolking in de arme landen dat ondervoed is, kwam dit in 1990 nog op 20%, in 2007 was het gedaald tot 17%. Ondanks deze daling, zal de doelstelling van 10% in 2015 niet gehaald worden als er geen verandering in de afnamesnelheid gebeurt. (VN, 2012)

Volgens de Food and Agriculture Organization (FAO) lag het aantal mensen met honger in 2010 op zo'n 925 miljoen. Dit zou naar schatting 98 miljoen minder zijn dan in 2009. (VN, 2012)

1.4.2 MDG 2: Basisonderwijs wereldwijd toegankelijk maken voor iedereen

1.4.2.1 Target 1: Er voor instaan dat wereldwijd, zowel jongens als meisjes, de lagere school volledig kunnen doorlopen

Op dit millenniumdoel haalt de VN mooie scores. In 1999 ging in ontwikkelingslanden 82% van de kinderen naar de basisschool. In 2010 noteerden we een stijging tot 90%. En het goede nieuws is dat deze stijging vrijwel overal zichtbaar is. Ook in Sub-Sahara-Afrika, dat op de meeste MDGs slecht scoort, zien we deze verbetering. Zo steeg het percentage van 58% in 1999 naar 76% in 2010. Voor de andere regio's noteren we een stijging van 77% naar 93% in Zuid-Azië en van 92% naar 95% in Oost-Azië. Enkel in de Kaukasus en in Centraal-Azië is er een daling van 94% naar 93%. En dit terwijl overal het aantal kinderen tussen 6 en 12 jaar toenam. (VN, 2012)

Wanneer we de cijfers van naderbij bekijken moeten we jammer genoeg vaststellen dat sinds 2004 de cijfers nog amper verbeteren. De grootste sprong voorwaarts vond dus plaats in de begin jaren van het millennium, de laatste jaren is de verbetering maar miniem. (VN, 2012)

In 2010 waren er 61 miljoen kinderen die niet naar de lagere school gingen. Meer dan de helft (33 miljoen) waren kinderen in Sub-Sahara Afrika en een vijfde (13 miljoen) in Zuid-Azië. Dit komt neer op 24% in Sub-Sahara Afrika en 7% in Zuid-Azië. (VN, 2012)

Globaal gezien is er ook een verbetering vastgesteld in de gelijkheid tussen jongens en meisjes. (VN, 2012)

Hoewel in de millenniumdoelen vermeld staat dat alle kinderen naar school moeten, is dit een utopie. Want ook in de rijke westerse landen gaan niet alle kinderen naar school. Denk maar aan kinderen die thuis les krijgen of zwaar gehandicapte kinderen die niet naar school kunnen. In de ontwikkelde landen halen we dus ook geen 100%, maar wel 96%. Het is dus realistischer om in de ontwikkelingslanden ook te streven naar deze 96%. (VN, 2012)

Helaas hinkt de kwaliteit van het onderwijs nog achterop. Zo zijn er vaak onvoldoende leerkrachten waardoor de klassen overvol zitten, of is er te weinig schoolmeubilair. En ondanks de sterke toename van het aantal schoolgaande kinderen, zijn er nog veel jongeren die geen diploma behalen. Slechts 87% van

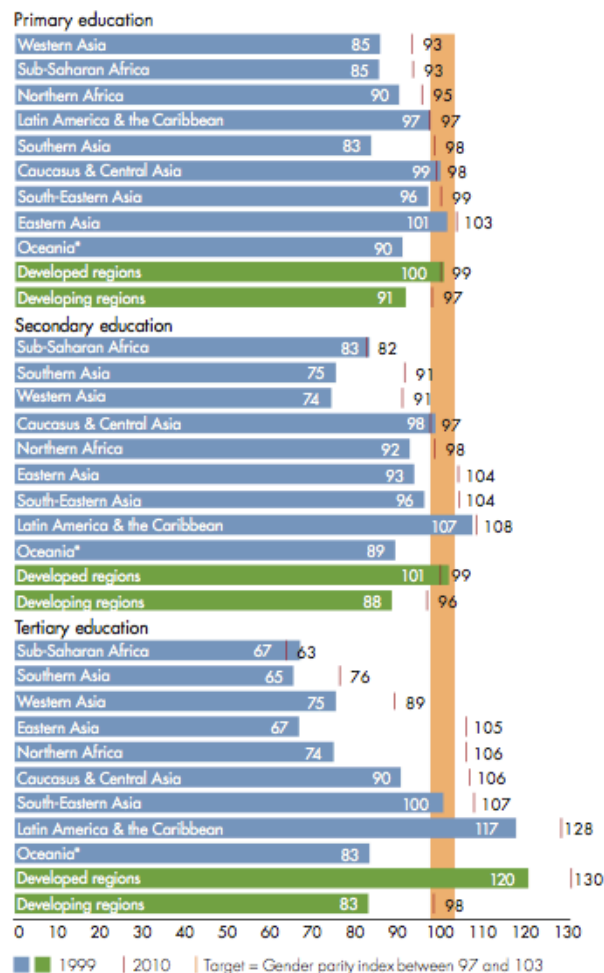
de leerlingen in ontwikkelingslanden doorloopt de hele basisschool en behaalt een getuigschrift. (VN, 2012)

1.4.3 MDG 3: Promoten van gendergelijkheid en positieversterking van vrouwen

1.4.3.1 target 1: de ongelijkheid tussen jongens en meisjes in het basis- en secundair onderwijs, liefst tegen 2005, en op alle niveaus tegen 2015

Parity is achieved in developing world primary schools, even though some regions lag behind

Gender parity index for gross enrolment ratios in primary, secondary and tertiary education (Girls' school enrolment ratio in relation to boys' enrolment ratio), 1999 and 2010 (Girls per 100 boys)

Figuur 15: gendergelijkheid in basisonderwijs (VN, 2012)

Het nastreven van gelijkheid tussen jongens en meisjes op vlak van onderwijs is een belangrijke stap. Door hier meer gelijkheid te scheppen, creëer je automatisch meer kansen dat later meisjes en jongens op sociaal, politiek en economisch vlak ook gelijk zijn. (VN, 2012)

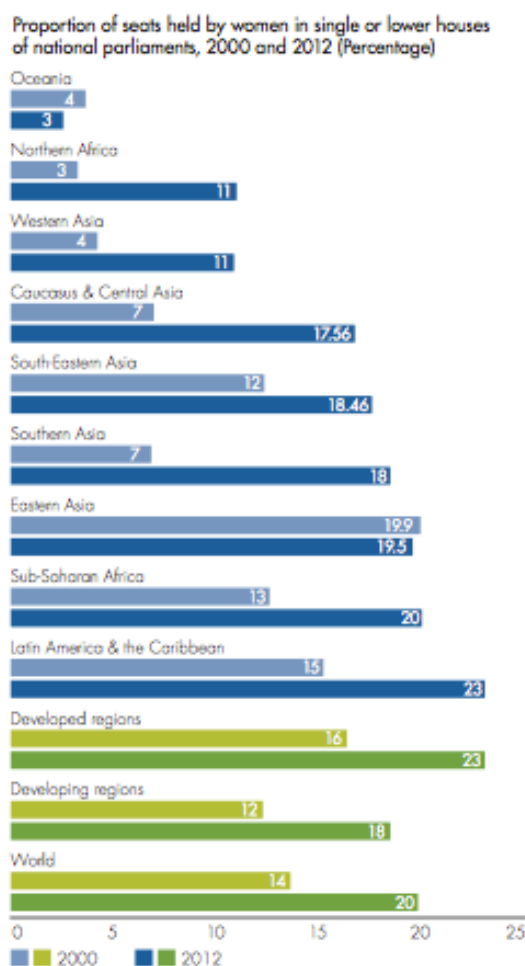
Dankzij nationale en internationale inspanningen kunnen wereldwijd steeds meer kinderen naar school. De grootste progressie op dit vlak vindt voornamelijk plaats na 2000. De vooruitgang wordt weergegeven door de gender parity index (GPI). De GPI geeft de verhouding weer tussen het aantal ingeschreven jongens en meisjes. In de periode 1999 – 2010 groeide de GPI van 91 tot 97 in de ontwikkelingsregio's. Hiermee komen ze in de +/- 3 - punten - marge. Deze marge wordt genomen om van gelijkheid te spreken. Van landen die een GPI hebben tussen 97 en 103 punten, wordt gezegd dat ze de gendergelijkheid hebben behaald. (VN, 2012)

Uit cijfergegevens blijkt dat de meeste ontwikkelingslanden in 2010 voor lager onderwijs een GPI hadden behaald van 95. In West-Azië en Sub-Sahara-Afrika was de GPI slechts 93. Toch hebben deze twee regio's de grootste progressie gemaakt. Tussen 1999 en 2010 steeg het aantal ingeschreven meisjes van 72% tot 96% in Sub-Sahara-Afrika en in West-Azië was er een stijging van 87% tot 97%. (VN, 2012)

Uit verschillende data kan de VN opmaken dat in de meeste landen meisjes nog steeds niet even gelijk zijn als jongens. Meisjes moeten nog altijd meer hindernissen overwinnen wanneer ze naar een secundaire school willen gaan of kunnen beëindigen. In Sub-Sahara-Afrika waren er per 100 ingeschreven jongens aan een secundaire school slechts 82 meisjes. In de Caraïben daarentegen waren er in 2010 meer meisjes ingeschreven dan jongens. De GPI tikte af op 108. Deze genderongelijkheid op vlak van secundair onderwijs wordt voornamelijk toegeschreven aan de traditionele genderdiscriminatie binnen families en maatschappij in zijn geheel. (VN, 2012)

1.4.3.2 meer vrouwen in het parlement, maar de vooruitgang is traag

Women continue to gain representation in parliaments, but the pace is slow

Figuur 16: steeds meer vrouwelijke parlementariërs (VN, 2012)

Hoewel er wereldwijd steeds meer vrouwen in de politiek aanwezig zijn, spelen de mannen nog altijd de hoofdrol. Eind 2012 was 19,7% van alle parlementariërs een vrouw. Dit is ongeveer een groei van 75% sinds 1995, en een groei van 44% ten opzichte van 2000. Helaas is deze vooruitgang ongelijk verdeeld over de wereld. (VN, 2012)

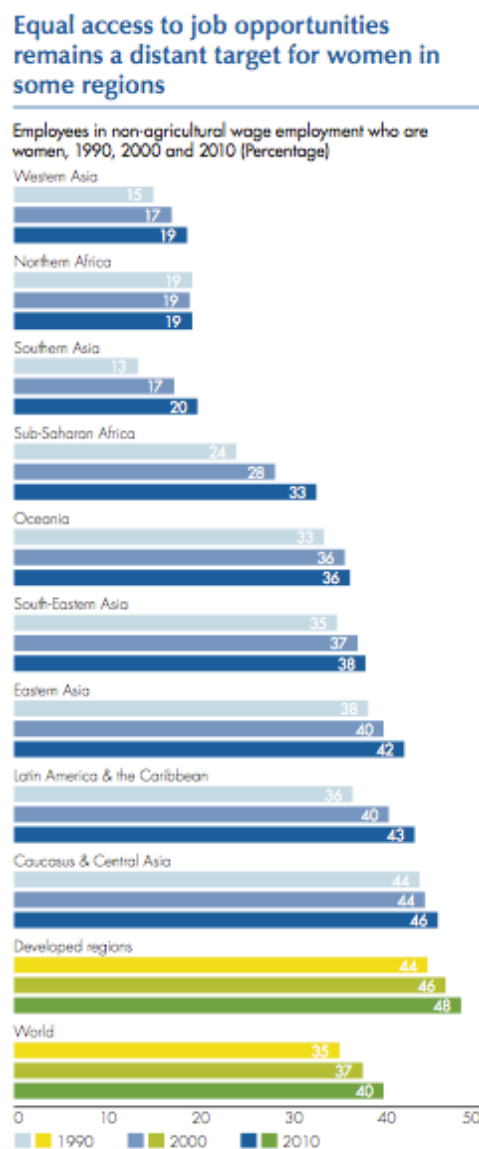
Het hoogste percentage vinden we terug in de Noordelijke landen. Voornamelijk dan in Denemarken en Finland. In de ontwikkelingsregio's scoren Latijns-Amerika en de Caraïben het beste. Met als beste leerling van de klas Nicaragua. (VN, 2012)

De vooruitgang in Sub-Sahara-Afrika is voornamelijk het positieve gevolg van de opgestelde quota. Hierdoor was zo'n 20% van de parlementariërs een vrouw in 2012 en behaalde Sub-Sahara-Afrika een tweede plaats in de ranking van de ontwikkelingsregio's. (VN, 2012)

Helemaal achterop hinken Oceanië, West-Azië en Noord-Afrika. Na de recente verkiezingen in Egypte was er zelfs een daling van het percentage vrouwelijke parlementariërs van 12,7% naar minder dan 2%. Slechts 10 van de 508 parlementariërs is nu een vrouw. (VN, 2012)

Het aantal vrouwen dat aan het hoofd staat van een regering is verdubbeld sinds 2005. Het aantal vrouwelijke ministers is sinds 2005 lichtjes gestegen van 14,2% in 2005 naar 16,7% in 2012.(VN, 2012)

1.4.3.3 Op de arbeidsmarkt

Figuur 17: vrouwen krijgen nog vaak niet dezelfde arbeidskansen (VN, 2012)

Het aantal vrouwen dat buiten de landbouw een betaalde baan vindt, stijgt langzaam. Wereldwijd was er een stijging van 35% in 1990 naar 40% in 2010. De grootste vooruitgang staat op naam van Latijns-Amerika en Sub-Sahara-Afrika. De kleinste op die van Noord-Afrika. In Zuid-Azië werkt momenteel 19% van de vrouwen buiten de landbouwsector, in Noord-Afrika 20%, en in Sub-Sahara Afrika 33% en in Latijns-Amerika 43%. In ontwikkelde landen ligt dit percentage op 48%. (VN, 2012)

Meer dan 80% van de vrouwen die in Mali, Zambia, India en Madagaskar buitenhuis werken, zijn tewerkgesteld in de landbouw. En bijna drie kwart van de vrouwen in Peru, Paraguay, Uganda, Honduras, Bolivia, El Salvador en Liberia werken in de informele sector. Dit percentage is ook in andere ontwikkelingslanden heel hoog. (VN, 2012)

Wanneer vrouwen aan de slag kunnen als loonwerker, zijn ze niet gelijk aan de mannelijke werknemers. Ook al doen ze dezelfde job en zijn ze even hoog geschoold. Vrouwen komen ook nog steeds meer hindernissen tegen op hun pad wanneer ze in running zijn voor een betere job. Vrouwen vinden we daarom vaker terug in de lagere regionen van de arbeidsmarkt. (VN, 2012)

Omwille van de obstakels die vrouwen in ontwikkelingslanden ondervinden bij het zoeken naar een job, komen zij vaak terecht in de informele sector of in de landbouw. (VN, 2012)

1.4.4 MDG 4: kindersterfte terugdringen

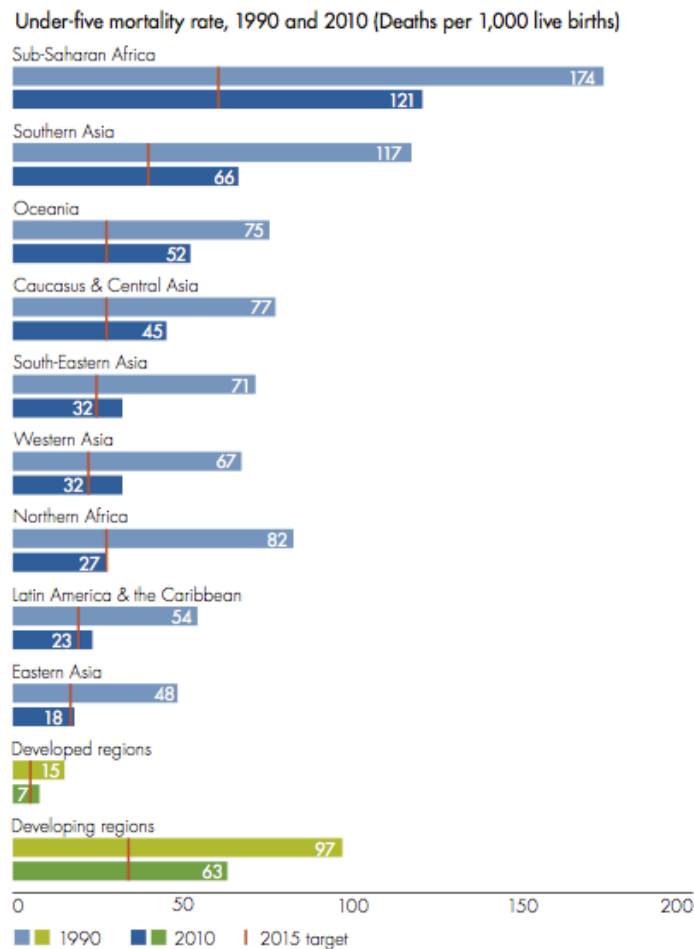
1.4.4.1 Target 1: het sterftecijfer, tussen 1990 en 2015, onder kinderen jonger dan 5 met twee derde terugdringen

Er is al heel wat vooruitgang geboekt in het reduceren van de kindersterfte. In de ontwikkelingsregio's is er een daling genoteerd van 35%. In 1990 stierven 97 kinderen per 1000 levend geboren. In 2010 waren er dat nog 63. Ondanks de wereldwijde bevolkingsgroei daalde het aantal kinderen dat voor de 5e verjaardag stierf van meer dan 12 miljoen in 1990 tot 7,5 miljoen in 2010. (VN, 2012)

In vijf van de negen ontwikkelingsregio's is er een daling vastgesteld van meer dan 50% van sterfgevallen onder de vijf jaar in de periode 1990-2010. Noord-Afrika heeft MDG4 al bereikt. Oost-Azië is er bijna. Sub-Sahara-Afrika en Oceanië hebben nog maar een reductie van +/- 30%. Dit is minder dan de helft van het streefdoel dat vastgelegd is in het target. Ook Zuid-Azië hinkt achterop met een daling van 40% in de periode 1990-2010. Deze vooruitgang is onvoldoende om tegen 2015 wereldwijd de kindersterfte met tweederde te reduceren. Maar volgens de VN is het nog steeds mogelijk om het streefdoel

tegen 2015 te halen. Maar dan zal wel alles op alles gezet moeten worden om de voornaamste oorzaken zoals diarree, malaria en longinfecties te bestrijden. (VN, 2012)

Child mortality falls by more than one third, but progress is still too slow to reach the target

Figuur 18: kindersterfte daalt te traag

1.4.5 MDG 5: de gezondheid van moeders verbeteren

1.4.5.1 Target 1: het sterftecijfer onder vrouwen op het kraambed met drie kwart terugdringen

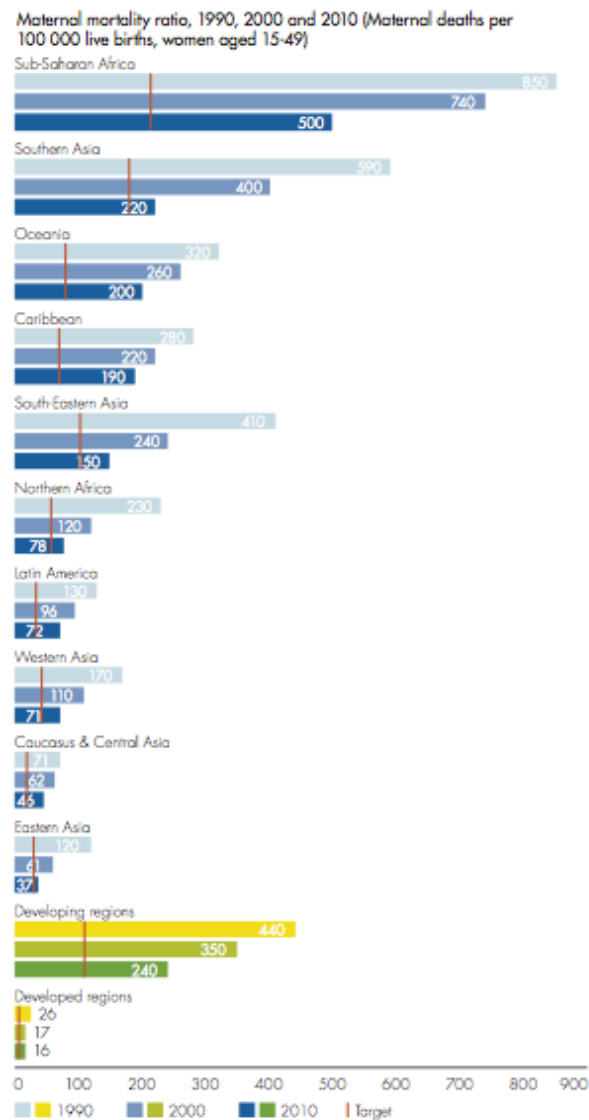
Naar schatting waren er in 2010 287 000 vrouwen die in het kraambed stierven. Dit is een daling van 47% sinds 1990. Sub-Sahara-Afrika (waar 56% van de sterfgevallen wordt geregistreerd) en Zuid Azië (met 29%) dragen 85% van de last met zo'n 245 000 vrouwen die het leven lieten bij de bevalling. Het aantal vrouwen dat sterft per 100 000 levende geboortes wordt uitgedrukt in het

maternal mortality ratio (MMR). Dit cijfer daalde in de periode 1990 – 2010 van 440 naar 240 voor de ontwikkelingslanden. (VN, 2012)

Maar de MMR in de ontwikkelingslanden was nog steeds 15 keer zo hoog als de MMR van de ontwikkelde landen. Met aan de top Sub-Sahara-Afrika, daar tikte de MMR af op 500. De laagste MMR, in de ontwikkelingsregio's, werd genoteerd in Oost-Azië. Deze regio kende in 2010 een MMR van 37. (VN, 2012)

De regio's met het hoogste MMR, Sub-Sahara-Afrika en Zuid-Azië, zijn ook de regio's waar zwangere vrouwen het minste toegang hebben tot gezondheidszorg en waar vrouwen het minst worden bijgestaan door professioneel zorgpersoneel tijdens de bevalling. (VN, 2012)

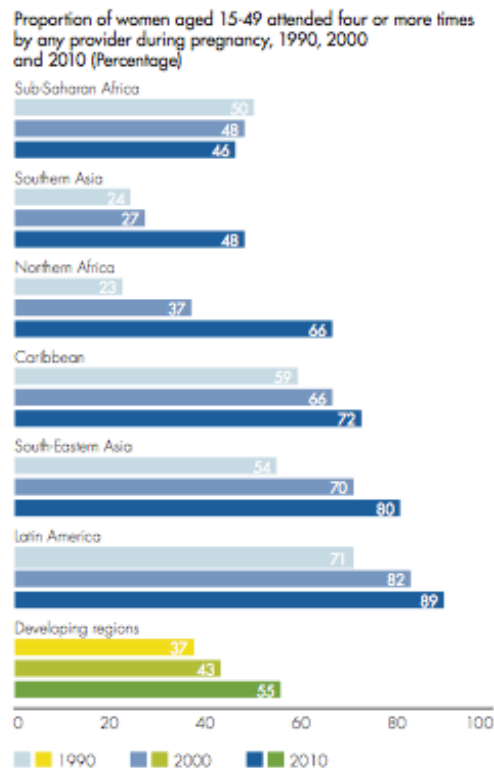
Maternal mortality has nearly halved since 1990, but levels are far removed from the 2015 target

Figuur 19: aantal vrouwen dat in het kraambed sterft met de helft gedaald (VN, 2012)

1.4.5.2 Target 2: het bereiken van universele toegang tot reproductieve gezondheid

More pregnant women are receiving care with the recommended frequency, but gaps still exist in regions most in need

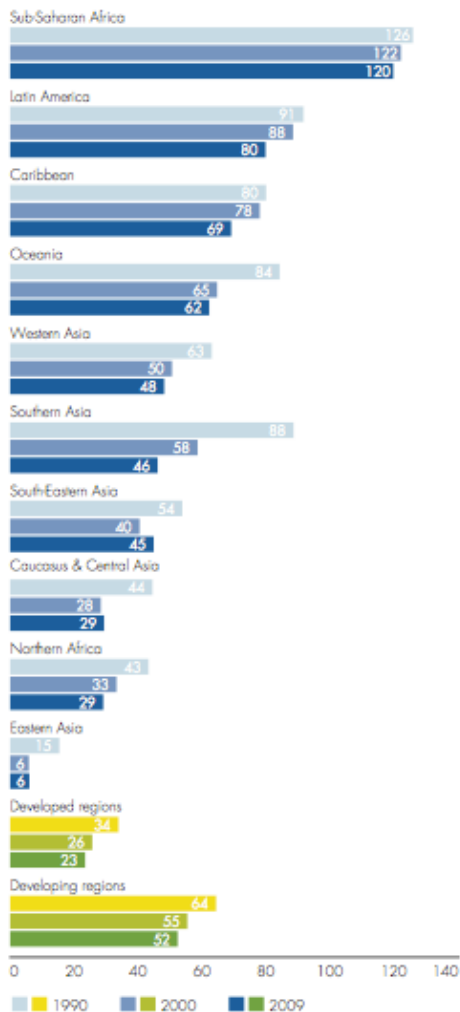
Figuur 20: meer zwangere vrouwen krijgen professionele hulp (VN, 2012)

De World Health Organisation (WHO) beveelt minstens 4 controles aan vlak voor en tijdens de zwangerschap. Deze controles houden onder meer een screening en eventuele behandeling in van infecties en een identificatie van waarschuwingssignalen tijdens de zwangerschap. (VN, 2012)

Op dit vlak is er al heel wat vooruitgang geboekt, maar in 2010 ging in de ontwikkelingsregio's slechts de helft van de zwangere vrouwen voldoende op controle. In Sub-Sahara-Afrika was er zelfs een daling sinds 1990. (VN, 2012)

Fewer teens are having children in most regions, but progress has slowed

Number of births per 1,000 women aged 15-19, 1990, 2000 and 2009

Figuur 21: minder tienerzwangerschappen (VN, 2012)

Ook zijn er steeds minder tienermoeders. Het reduceren van het aantal tienerzwangerschappen is belangrijk om zowel moeder- als kindersterfte te verlagen. In ontwikkelingsregio's daalde het aantal zwangerschappen bij meisjes tussen 15 en 19 jaar in de periode 1990-2000. Sinds 2000 is de daling vertraagd of zelfs gestagneerd. In de periode 1990-2009 is er een gemiddelde daling van 65 geboorten per 1000 vrouwen naar 52. De sterkste daling is terug te vinden in Zuid-Azië. Daar daalde het aantal zwangerschappen onder tienermeisjes van 88 geboorten per 1000 vrouwen tot 46. In Sub-Sahara-Afrika ligt het aantal geboorten onder tienermeisjes nog steeds erg hoog. In 1990 waren het er 126 per 1000, in 2009 waren dat er nog steeds 120. (VN, 2012)

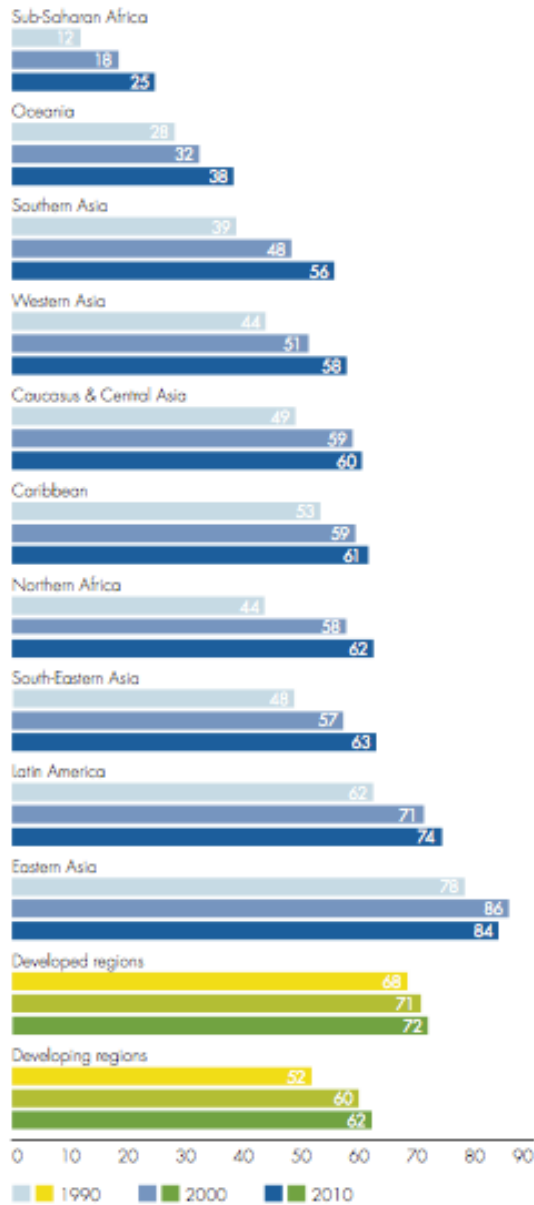

In regio's waar het gebruikelijk is dat meisjes op jonge leeftijd trouwen (al dan niet worden uitgehuwelijkt) is het belangrijk dat er sensibiliseringsprogramma's worden uitgewerkt die respect hebben voor de eigenheid van de cultuur. Daarnaast is het ook belangrijk dat de overheid wetten goedkeurt om de minimum huwbare leeftijd te verhogen. (VN, 2012)

Het meest gekende aspect van reproductieve gezondheidszorg is waarschijnlijk wel het gebruik van contraceptiemiddelen. In de periode 1990 tot 2000 was er een grote toename in veel regio's van het aantal vrouwen dat toegang had tot contraceptiemiddelen. Maar ook hier slabakte de groei sinds 2000. Vrouwen in Sub-Sahara-Afrika hebben de slechtste toegang tot contraceptiemiddelen. Slechts 25% van de vrouwen had in 2010 toegang. Dit cijfer ligt zelfs lager dan de meeste regio's in 1990. (VN, 2012)

The large increase in contraceptive use in the 1990s was not matched in the 2000s

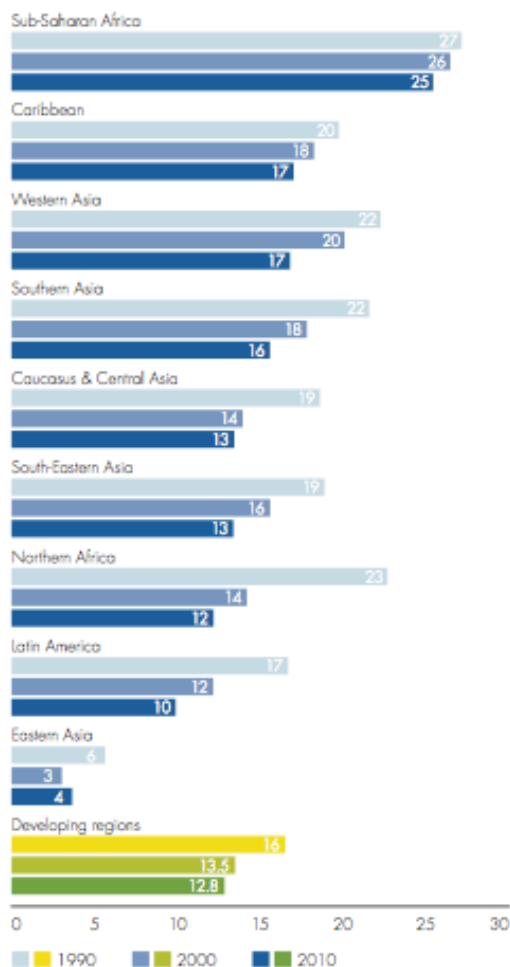
Proportion of women who are using any method of contraception among women aged 15-49, married or in union, 1990, 2000 and 2010 (Percentage)

Figuur 22: sterke toename gebruik anticonceptie (VN, 2012)

The unmet need for family planning remains persistently high in regions with low levels of contraceptive use

Proportion of women who have an unmet need for family planning among women aged 15-49, married or in union, 1990, 2000 and 2010 (Percentage)

Figuur 23: ontoereikend aantal diensten voor familieplanning (VN, 2012)

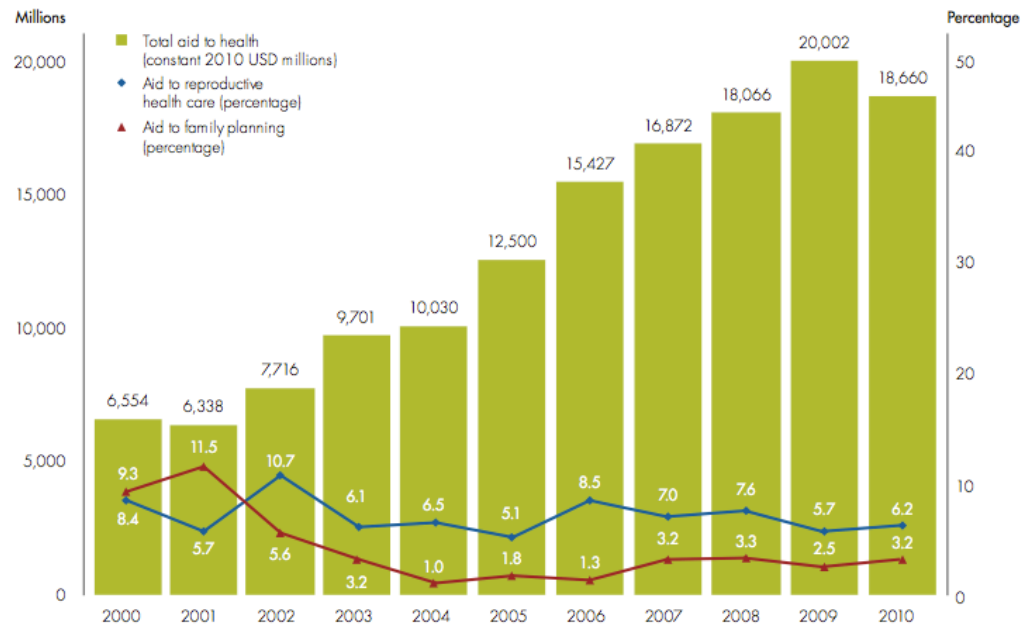
Een laatste indicator is het feit of vrouwen al dan niet aan familieplanning kunnen doen. In de loop der tijd is het percentage vrouwen, tussen 15 en 49 jaar oud en getrouwd, die de behoefte hadden om aan gezinsplanning te doen maar het niet konden, langzaam gedaald. Ook hier vertraagde het tempo van de vooruitgang in de periode 2000-2010. (VN, 2012)

In Sub-Sahara-Afrika heeft slecht 1 op de 4 vrouwen die behoefte heeft om aan gezinsplanning te doen hier de kans toe in 2010. Dit is het hoogste cijfer, wereldwijd. (VN, 2012)

Globaal vertraagde zowel het tempo van de vooruitgang op vlak van toegang tot contraceptie als op het vlak van gezinsplanning sinds 2000. Voor laatstgenoemde tikte in 1990 de teller af op 78%, in 2000 op 83% en in 2010 op 84%. Het laatste decennia was er dus maar een vooruitgang van 1%. (VN, 2012)

Aid to reproductive health care and family planning remains low

Official development assistance to health, total (constant 2010 US\$ millions) and proportion going to reproductive health care and family planning, 2000-2010 (Percentage)

Figuur 24: steun voor familieplanning blijft laag (VN, 2012)

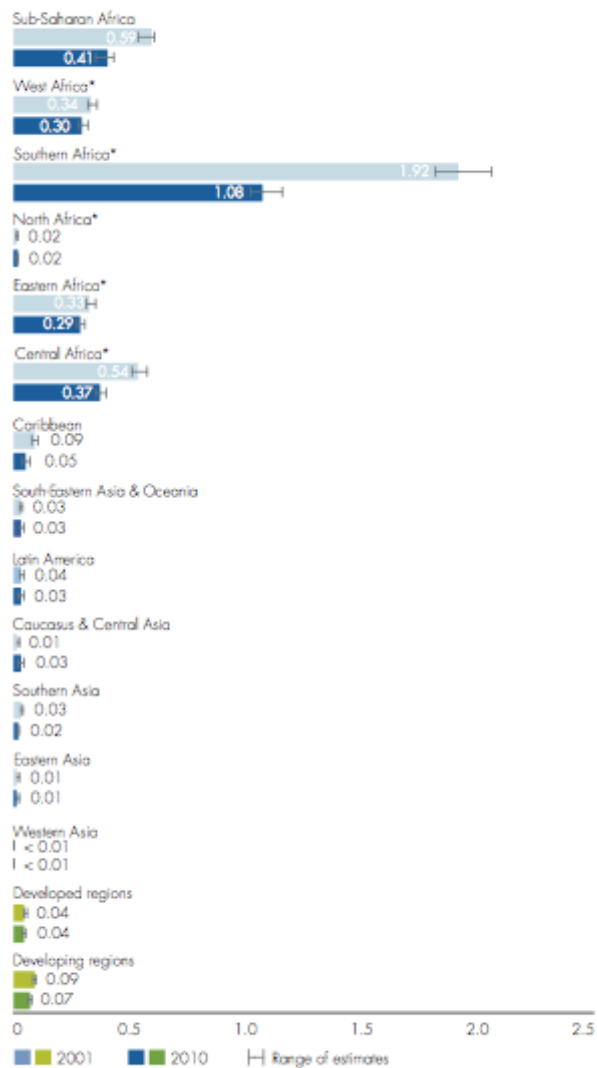
Het financieren van diensten met betrekking tot gezinsplanning is de sleutel tot het verlagen van de nood naar contraceptie. Helaas daalde het laatste decennia het budget. In 2000 ging 8,4% van het budget dat voor gezondheidszorg werd voorzien naar initiatieven met betrekking tot gezinsplanning, in 2010 was dat nog slechts 3,2%. Met als dieptepunt 2004, toen werd er slechts 1% voorzien.

1.4.6 MDG 6: strijd leveren tegen aids, malaria en andere ziektes

1.4.6.1 Target 1: de verspreiding van hiv/aids tegen 2015 stopzetten en starten met het terugdringen ervan

New HIV infections continue to decline in the hardest-hit regions

HIV incidence rates (Estimated number of new HIV infections per year per 100 people aged 15-49), 2001 and 2010

* The composition of the five subregions in Africa is shown on page 67 in the section on regional groupings.

Figuur 25: minder nieuwe hiv-besmettingen (VN, 2012)

Steeds minder mensen geraken besmet met hiv. De VN is dan ook optimistisch wat betreft de bestrijding van hiv/aids. In sommige regio's is de daling opvallender dan in anderen. In 2010 waren er 2,7 miljoen nieuwe besmettingen

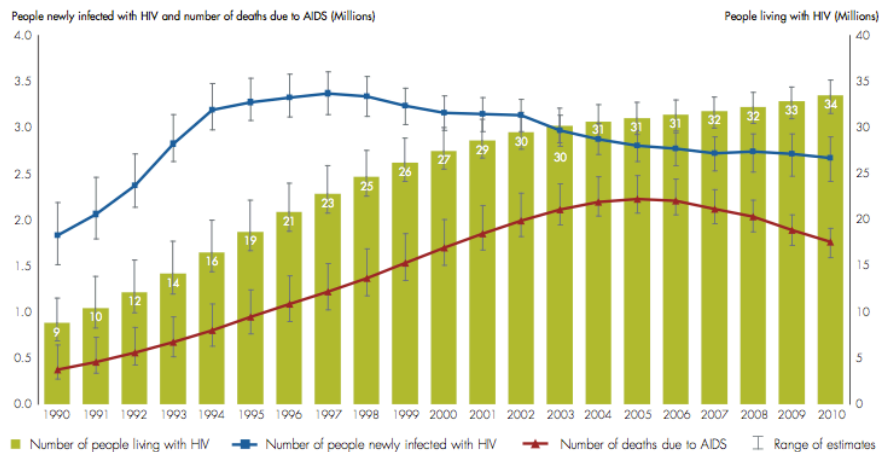
waarvan 390 000 kinderen. Dit is 21% lager dan de piek van 1997 en 15% minder dan in 2001. Zeventig procent van de nieuwe hiv-besmettingen waren in Sub-Sahara-Afrika, hoewel er slechts 12% van de wereldbevolking leeft. Het aantal besmettingen varieert sterk van regio tot regio, maar de epidemie is nog steeds het meest ernstig in Zuid-Afrika. hiv wordt er voornamelijk doorgegeven door heteroseksuelen. Op de tweede plaats volgt het Caribisch gebied. Sinds midden jaren 90 vertraagde de groei van de epidemie er wel. (VN, 2012)

In Azië komt er aanzienlijk minder hiv-besmettingen voor dan in andere regio's. Maar in absolute aantal kent Azië het op een na grootste aantal mensen dat met hiv leeft. (VN, 2012)

In tegenstelling tot de andere regio's neemt in de Kaukasus en in Centraal Azië het aantal nieuwe hiv-besmettingen toe. Dit is voornamelijk te wijten aan intraveneus druggebruik. (VN,2102)

More people than ever are living with HIV due to fewer AIDS-related deaths and the continued large number of new infections

Number of people living with HIV, number of people newly infected with HIV and number of AIDS deaths in the world (Millions), 1990-2010

Figuur 26: steeds meer mensen met hiv (VN, 2012)

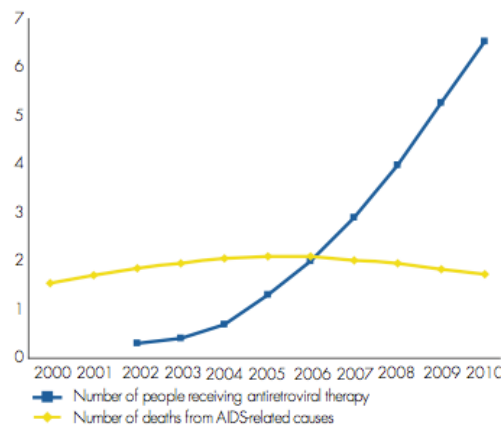
Eind 2010 leefden er naar schatting 34 miljoen mensen met hiv. Dit is een stijging van 17% ten opzichte van 2001. Deze stijging is het gevolg van het aantal nieuwe infecties plus het feit dat de laatste jaren steeds meer besmette mensen toegang hebben tot levensreddende antiretrovirale therapie. (VN, 2012)

De strijd tegen hiv/aids is nog lang niet gestreden, hoewel er dus al veel vooruitgang is geboekt. Toch stierven er in 2010 naar schatting 1,8 miljoen mensen aan aids. En omdat mensen met hiv, dankzij de verbeterde toegang en kwaliteit van de medicatie, langer blijven leven, is het totale aantal patiënten gestegen van 29,5 miljoen in 2001 tot 34 miljoen in 2010. (VN, 2012)

1.4.6.2 Target 2: het bereiken, tegen 2010, van universele toegang tot de behandeling van hiv/aids voor al wie het nodig heeft

Treatment for HIV grew at a record pace in 2010, but fell short of the MDG6 target

Number of people receiving antiretroviral therapy (Millions), 2002-2010, and number of deaths due to AIDS-related causes (Millions), 2000-2010

Figuur 27: Toename aantal behandelingen voor hiv (VN, 2012)

In de ontwikkelingsregio's kregen eind 2010 zes en half miljoen aidspatiënten antiretrovirale therapie. Dit is een stijging van 1,4 miljoen op een jaar tijd. Wat de grootste stijging ooit was. Toch zijn we er niet in geslaagd om tegen eind 2010 een universele toegang tot deze behandeling te creëren. (VN, 2012)

Tussen 2008 en 2010 werden er 1,3 miljoen nieuwe behandelingen opgestart. Wanneer de vooruitgang aan dit tempo voortgaat, krijgen tegen 2015 ongeveer 14 miljoen patiënten toegang tot antiretrovirale therapie. Dit is 1 miljoen onder de doelstelling die was opgesteld tijdens de United Nations High-Level Meeting on hiv/aids van 2011. (VN, 2012)

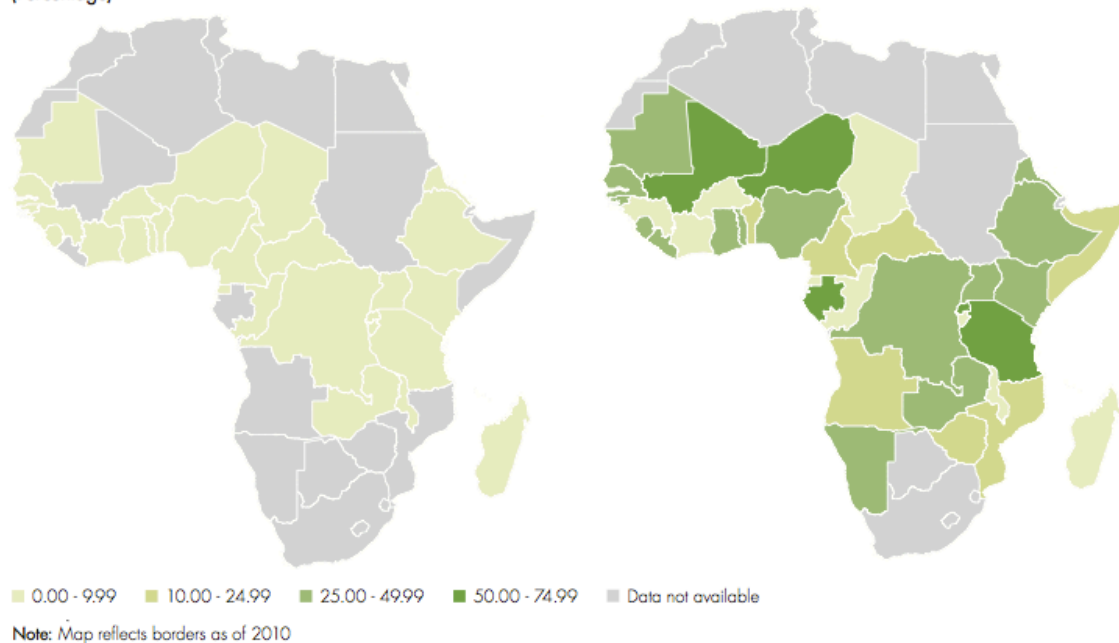
1.4.6.3 Target 3: het aantal nieuwe gevallen van malaria en andere ernstige ziektes stoppen en starten met hun totale uitbanning

1.4.6.3.1 Malaria

Ook hier is er de laatste jaren een grote stap voorwaarts gezet. Dankzij de toegenomen inspanningen en investeringen is het aantal sterfgevallen in de periode 2000-2010 afgenomen van 755.000 tot 655.000. (VN, 2012)

Thanks to increased funding, more children are sleeping under insecticide-treated bed nets in sub-Saharan Africa

Proportion of children under five sleeping under insecticide-treated mosquito nets, sub-Saharan Africa, early 2000s and late 2000s (Percentage)

Figuur 28: steeds meer kinderen in Sub-Sahara-Afrika slapen onder een ITN (VN, 2012)

In strijd tegen malaria is het gebruik van geïmpregneerde muskietennetten (insecticide-treated mosquito nets: ITNs) zeer belangrijk. Het percentage kinderen dat onder een ITN slaapt is in -Sahara-Afrika, de regio met het hoogste risico op malaria, met 37% toegenomen in de periode 2000-2010. Namelijk van 2% tot 39%.

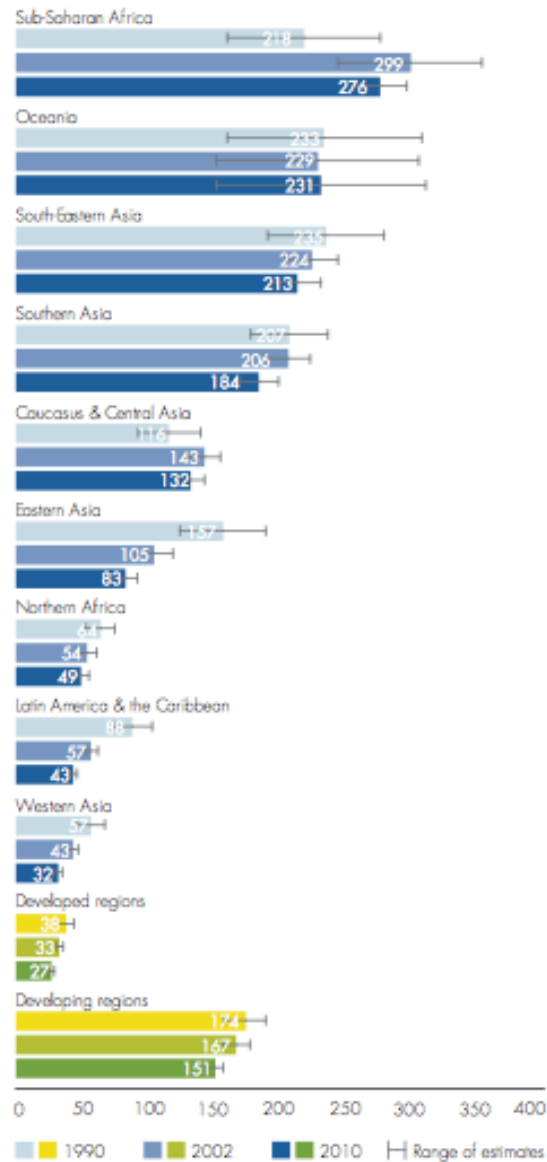
In de Sub-Sahara-Afrika blijft het risico op malaria nog wel het hoogst. Zo'n 90% van de malariagevallen komen hier voor. Toch hebben veel landen, zoals Zambia, Rwanda, Namibië, Botswana, Zuid-Afrika, Swaziland en Eritrea, in deze regio de laatste jaren enorme vooruitgang geboekt. In deze landen is namelijk het aantal gevallen van malaria sinds 2000 meer dan gehalveerd. Maar deze winst is fragiel. Zo zijn er landen die eerst een forse daling kenden en in 2009 weer een lichte stijging. (VN, 2012)

1.4.6.3.2 TBC

The tide has been turning in the spread of tuberculosis

Number of new tuberculosis cases per 100,000 population (Incidence) (including people who are HIV-positive), 1990, 2002 and 2010

Figuur 29: aantal TBC-besmettingen daalt (VN, 2012)

In 2010 waren er wereldwijd 8,8 miljoen nieuwe besmettingen met TBC, waarvan 1,1 miljoen ook besmet waren met hiv. Globaal was er in 2002 een piek met 141 besmettingen per 100 000, sindsdien is het aantal besmettingen gedaald. Ook het aantal besmettingen in absolute aantallen is sindsdien gestaag afgenomen. (VN, 2012)

Het aantal sterfgevallen ten gevolge van TBC en het voorkomen van TBC is in de meeste regio's afgenomen. Geschat wordt dat er in 2010 zo'n 1,4 miljoen mensen gestorven zijn aan TBC, waarvan 350 000 ook besmet waren met hiv. (VN, 2012)

Huidige voorspellingen tonen dat tegen 2015 het aantal besmettingen ten opzichten van 1990 kan worden gehalveerd op wereldwijd niveau en in de meeste regio's. (VN, 2012)

In de periode 1995 – 2010 werden 46 miljoen mensen succesvol behandeld met Directly Observed Treatment Short Course (DOTS) strategie (periode 1995-2005) en de Stop TB Strategy (sinds 2006). (VN, 2012)

Zorgwekkend is echter het feit dat meer dan 84% van de geschatte 290 000 gevallen van multiresistente TBC niet werden gediagnosticeerd nog werden behandeld volgens de internationale richtlijnen.(VN, 2012)

1.4.7 MDG 7: Actief werken aan een duurzaam milieu

1.4.7.1 Target 1: de principes die gelden voor duurzame ontwikkeling opnemen in nationale milieubeleidsprogramma's en streven naar een behoud van natuurlijke hulpbronnen

Forest area increase in Asia is helping to slow, but not reverse, global losses worldwide

Net change in forest area between 1990 and 2000 and between 2000 and 2010 (Million hectares per year)

Figuur 30: wereldwijde ontbossing (VN, 2012)

Een eerste indicator is de landoppervlakte die bedekt is met bossen. Een afname van het bosoppervlakte heeft een negatieve impact op socio-economisch vlak. Het is echter niet mogelijk de waarde van bossen uit te drukken in dollar of een andere munteenheid, maar ze zijn voor een groot deel van de wereldbevolking van levensbelang, voornamelijk in ontwikkelingsregio's. Daarnaast vormen ze ook een economische zekerheid in tijden van nood. (VN, 2012)

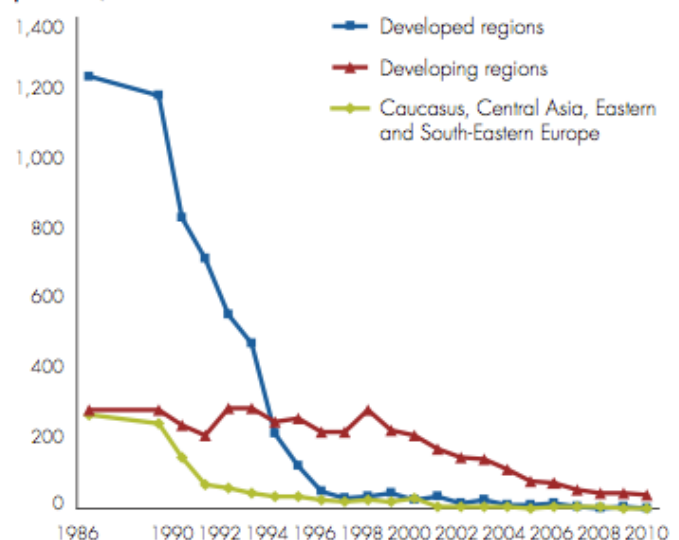
Zoals algemeen geweten neemt de totale bosoppervlakte nog steeds af. Om een zicht te krijgen op de totale oppervlakte die verdwijnt, wordt het nettoverlies berekend. Dit is de som van de aanplanting van nieuwe bossen, plus de natuurlijke aangroei, min de ontbossing. Wereldwijd is er een daling van het nettoverlies van 8,3 miljoen hectare per jaar in de jaren 90 naar een verlies van 5,2 miljoen hectare het afgelopen decennia. Jaarlijks verdwijnt er nog steeds 13 miljoen hectare bos. Maar door steeds meer nieuwe aanplant neemt het nettoverlies van bosoppervlakte dus af. Hierbij moet de kanttekening worden gemaakt dat deze nieuwe bossen nog lang niet de ecologische waarde van de oude, biologische meer diverse bossen hebben. De meeste ontbossingen gebeuren in Zuid-Amerika en in Afrika. Terwijl in Europa en vooral in Azië de bebossing juist toeneemt dankzij grootschalige programma's in China, India en Vietnam. (VN, 2012)

Ten tweede wordt er gekeken naar de CO₂-emissie. Momenteel wordt er nog steeds 39% meer uitgestoten dan in 1990. In 2009 was er wel een daling. Maar deze is waarschijnlijk een gevolg van de economische crisis, en dus ook niet duurzaam. Het is dan ook hoog tijd dat de uitstoot van CO₂, en bij uitbreiding ook andere broeikasgassen, hoog op de politieke agenda komt. (VN, 2012)

Als laatste indicator wordt er gekeken naar de consumptie van ozonafbrekende deeltjes (ozon depleting substances ODSs). Hier is er wel veel vooruitgang geboekt. In 2012 bestond het Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer 25 jaar. Sinds de invoering van dit verdrag is de uitstoot van ozonafbrekende stoffen (waaronder de geduchte CFK's) met maar liefst 98% gedaald. (VN, 2012)

The successful implementation of the Montreal Protocol clears the way for extending control to more substances

Consumption of all ozone depleting substances (ODSs), 1986-2010 (Thousands of metric tons of ozone-depleting potential)

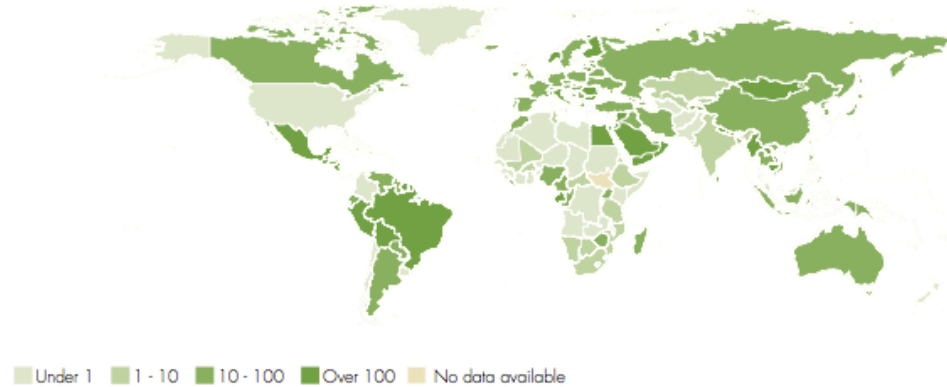

Figuur 31: Daling van ODSs sinds Montreal Protocol (VN, 2012)

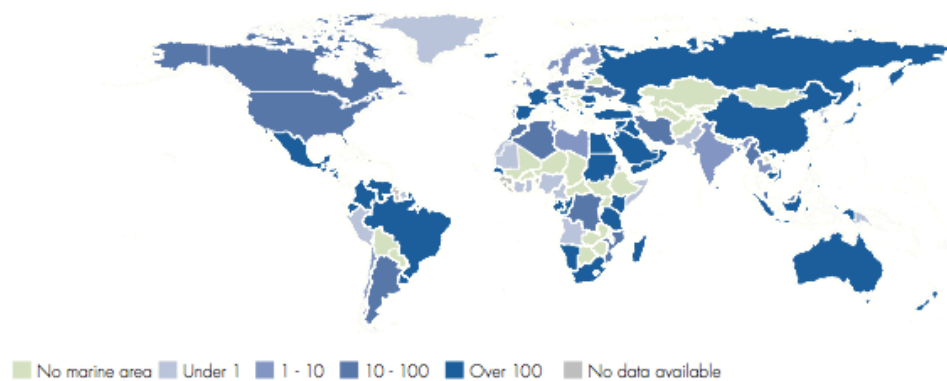
1.4.7.2 Target 2: het verhinderen van het verlies aan biodiversiteit, met het bereiken van een significante vermindering van het verliescijfer tegen 2010.

Biodiversity is still being lost, even as more areas of the earth's surface are protected

Growth in terrestrial areas protected, 1990-2010 (Percentage)

Growth in marine protected area (up to 12 nautical miles from land), 1990-2010 (Percentage)

Figuur 32: beschermd land- en oceaanooppervlakte (VN, 2012)

In 2010 was 12,7% van de aardoppervlakte beschermd gebied. Maar slechts 1,6% van de oceaan is beschermd. Sinds 1990 is het aantal beschermde gebieden toegenomen met 58%, dit komt neer op een groei van 48% in oppervlakte. Ondanks hun beperkte omvang, breiden de beschermde zeegebieden sneller uit dan die op land. (VN, 2012)

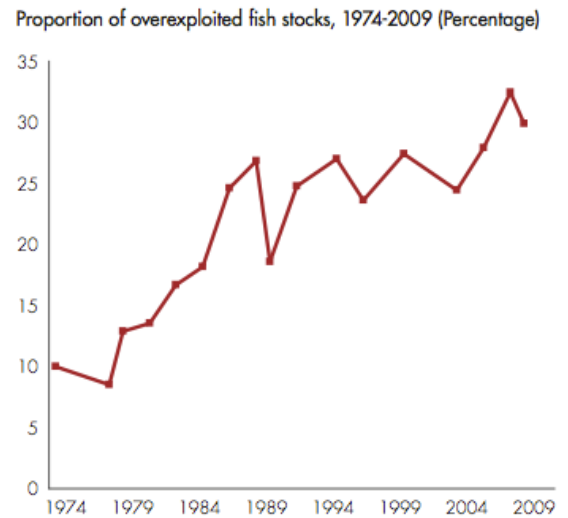
Slechts de helft van werelds meest belangrijke gebieden voor het behoud van biodiversiteit, is beschermd. Wereldwijd zijn er 588 gebieden die onder de noemer Alliance for Zero Extinction sites (AZEs) vallen. Dit zijn gebieden ter ondersteuning van de enige overgebleven populatie van een of meer bedreigde soorten. Eenenvijftig procent daarvan is volledig onbeschermd. Van de Important Bird Areas (IBAs) is 49% volledig onbeschermd. Slechts 22% van de AZEs geniet een volledige bescherming en 28% van de IBAs. (VN, 2012)

De Red List Index (RLI), opgesteld door de International Union for Conservation of Nature (IUCN) toont aan dat het beschermen van AZEs en IBAs een belangrijk aspect vormt in het beschermen van de biodiversiteit en het voortbestaan van bedreigde diersoorten. (VN, 2012)

In het kader van het behoud van de biodiversiteit, wordt er ook gekeken naar de visserij. Ondanks alle politieke verdragen blijft overbevissing een groot probleem. In 2009 was 30% van de vissoorten overgeëxploiteerd. Ten opzichte van 2008 was dat een daling van 2%, maar ten opzichte van 1990 is het stijging

van ongeveer 10%. (VN, 2012)

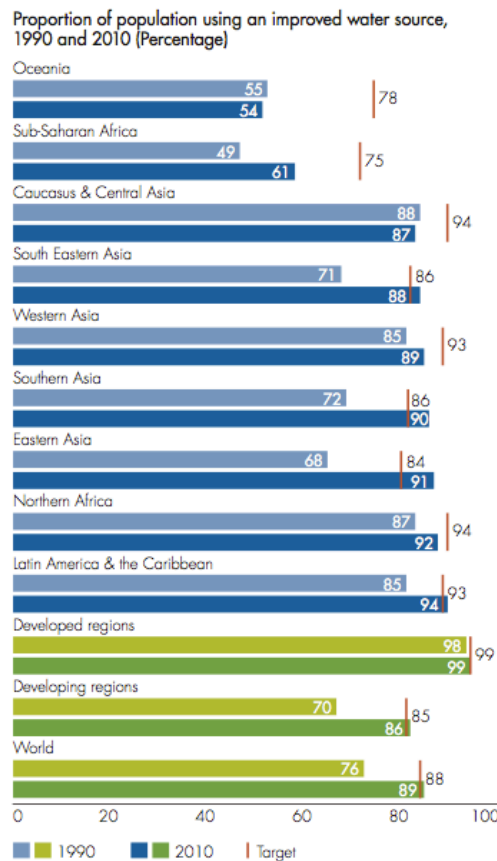
Overexploitation of marine fisheries reached a new peak in 2008

Figuur 33: Overbevissing (VN, 2012)

1.4.7.3 Target 3: het aantal mensen dat geen duurzame toegang heeft tot drinkwater en elementaire sanitaire voorzieningen met de helft terugdringen

The world has met the MDG drinking water target, five years ahead of schedule

Figuur 34: toegang tot proper drinkwater (VN, 2012)

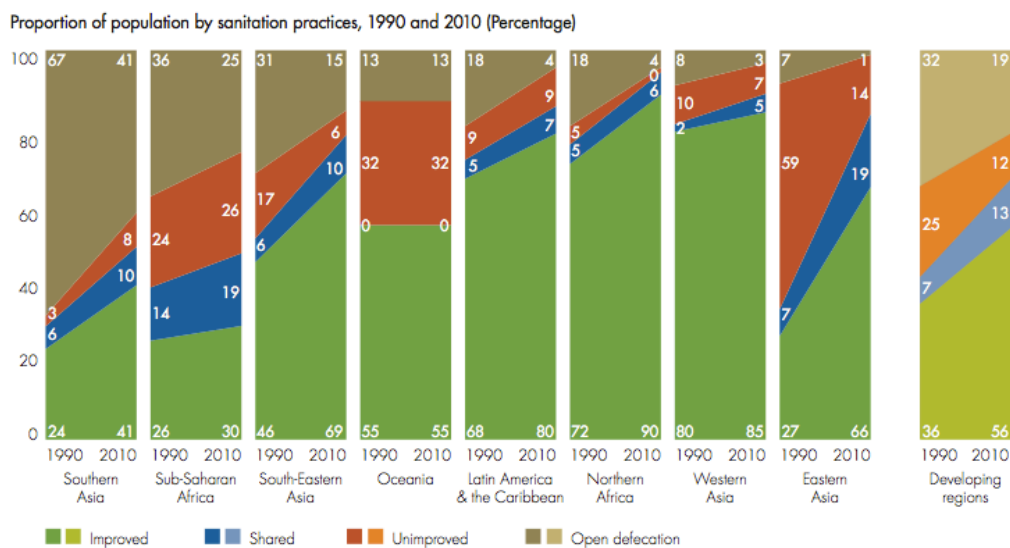
In 2010 maakte 89% van de wereldbevolking gebruik van verbeterde drinkwaterbronnen. Dit is een stijging van 12% ten opzichte van 1990, toen had slechts 76% van de bevolking toegang tot een verbeterde drinkwaterbron. Dit betekent dat de MDG-target met betrekking tot de halvering van het aantal mensen dat geen toegang heeft tot proper drinkwater, vijf jaar vroeger dan gepland bereikt is. Als de huidige trend zich voortzet heeft tegen 2015 92% van de wereldbevolking toegang tot proper drinkwater. (VN, 2012)

In vier van de negen ontwikkelingsregio's heeft 90% of meer van de bevolking momenteel toegang tot proper drinkwater. Oceanië en Sub-Sahara-Afrika hinken wel wat achterop, respectievelijk 54% en 61%. Voor beide regio's ziet het er niet zo goed uit om tegen 2015 deze MDG-target te halen. Sub-Sahara-Afrika huisvestigt 40% van de populatie die geen toegang heeft tot zuiver drinkwater. (VN, 2012)

Er is wel nog steeds een verschil tussen de stedelijke bevolking en bevolking op het platteland. In de steden heeft 96% van de inwoners toegang tot zuiver drinkwater, in rurale gebieden slechts 81%. (VN, 2012)

Uit analyses van data uit 35 Sub-Sahara-Afrikaanse landen blijkt dat er daar ook een groot verschil is tussen de rijkste en de armste bevolking, zowel in de stad als op het platteland. Meer dan 90% van de rijkere bevolking in stedelijke gebieden kan gebruik maken van verbeterde waterbronnen en maar liefst 60% maakt gebruik van waterleidingen. In de landelijke gebieden bestaan er geen pijpleidingen. Slechts 40% van de arme huishoudens heeft er toegang tot enige vorm van een verbeterde waterbron. (VN, 2012)

Despite improvement in most of the developing regions, the MDG sanitation target is still out of reach

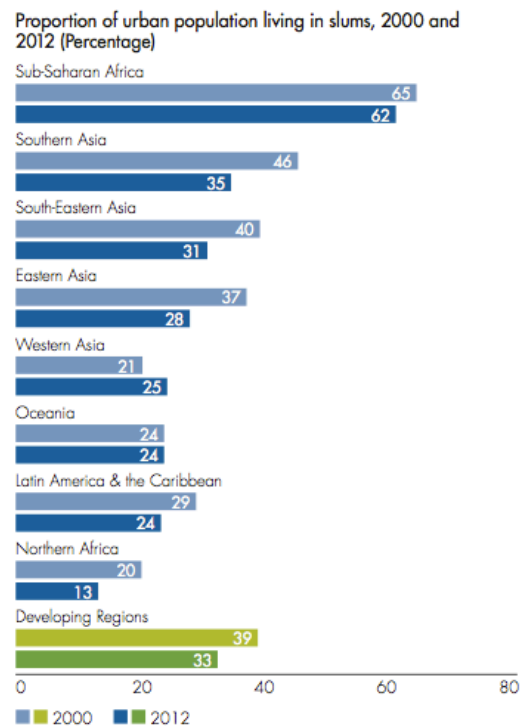
Figuur 35: groot deel wereldbevolking heeft nog steeds geen toegang tot elementaire sanitaire voorzieningen (VN, 2012)

In de ontwikkelingsregio's nam in de periode 1990-2010 het percentage dat toegang heeft tot elementaire sanitaire voorzieningen toe van 36% tot 56%. Ondanks deze vooruitgang kan nog steeds de helft van de bevolking (zo'n 2,5 miljoen mensen) geen gebruik maken van sanitaire voorzieningen. (VN, 2012)

De grootste progressie werd geboekt in Oost en Zuid- Azië. West-Azië en Sub-Sahara-Afrika kenden een veel tragere vooruitgang. En in Oceanië bleef de situatie de afgelopen 20 jaar status quo. Het ziet er dan ook naar uit dat deze MDG-target niet bereikt zal worden tegen 2015. (VN, 2012)

1.4.7.4 Target 4: tegen 2020 de leefomstandigheden van ten minste 100 miljoen sloppenwijkbewoners aanzienlijk verbeteren.

Improvements in the lives of 200 million slum dwellers bring achievement of the MDG target, even as rapid urbanization swells the ranks of the urban poor

Figuur 36: percentage sloppenwijkbewoners (VN, 2012)

Het aandeel van stedelijke sloppenwijkbewoners in de ontwikkelingsregio's daalde van 39% in 2000 naar 33% in 2012. Meer dan 200 miljoen van deze sloppenwijkbewoners had toegang tot drinkwater, kon gebruik maken van elementaire sanitaire voorzieningen,... Dit betekent dat deze MDG-target ruim voor de 2020-deadline bereikt is. (VN, 2012)

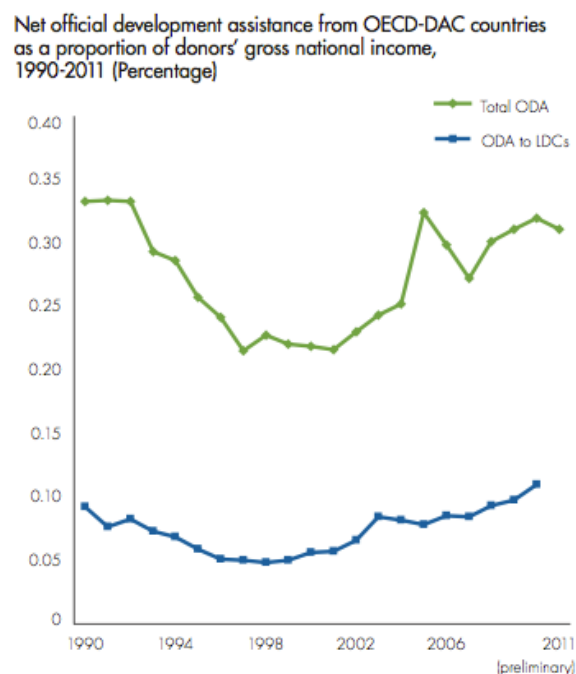
Ondanks deze vooruitgang in percentages, steeg het absolute aantal sloppenwijkbewoners wel als gevolg van de toenemende urbanisatie. (VN, 2012)

1.4.8 MDG 8: Werken aan een mondiaal partnerschap voor ontwikkeling

1.4.8.1 target 1: Doorgaan met de ontwikkeling van een open, op regels gebaseerd, voorspelbaar, niet-discriminerend handels- en financieel systeem

Midden de jaren '90 kregen veel ontwikkelingslanden een betere toegang tot de westerse markt. Zo kon in '96 ongeveer de helft van hun exportproducten belastingvrij ingevoerd worden in de ontwikkelde landen. Dit percentage is sindsdien alleen nog maar toegenomen. Na 2008-2009 stortte de hele wereldhandel ineen als gevolg van de financiële crisis. Hierdoor gingen Westerse landen hun markten opnieuw beter beschermen. Toch had dit zo goed als geen effect op de handel in de ontwikkelingslanden. (VN, 2012)

1.4.8.2 target 2 en 3: aandacht besteden aan de bijzonder behoefte van de minst ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden zonder toegang tot de zee en arme, kleine eilanden

Figuur 37: percentage ODA van de OECD-DAC-landen als percentage van het BNI (VN, 2012)

De ODA (Official Development Assistance) in percentage van het Bruto Nationaal Inkomen (BNI) van alle OECD-DAC-landen steeg in de periode 2000-2010, met een recordbedrag in 2010: 128,7 miljard dollar. Wat overeenkomt met 0,32% van het BNI van de OECD-DAC-landen. In 2011, was dit terug gedaald tot 0,31%. Ongeveer een derde van de ODA gaat uit naar de minst ontwikkelde landen (least developed countries: LDCs). De ODA voor deze LDCs nam gestaag toe van 0,05% in de late jaren '90 tot 0,11% in 2010. Zo komen ze stilaan dichterbij de 0,15%-target die de VN heeft opgesteld. Hoewel de meeste rijke landen beloofd hebben om minimum 0,7% van het BNI te investeren in ontwikkelingshulp, ligt het gemiddelde in 2010 nog steeds op 0,32%. Er zijn maar vijf landen die aan de 0,7%-norm voldoen: Denemarken, Luxemburg, Nederland, Noorwegen en Zweden. (VN, 2012)

1.4.8.3 target 4: de schuldenproblematiek van ontwikkelingslanden allesomvattend aanpakken door middel van nationale en internationale maatregelen om zo de schulden houdbaar te maken op lange termijn

Steeds minder en minder ontwikkelingslanden gaan gebukt onder een hoge schuldenlast. De oorzaak hiervan is een beter schuldmanagement, een toename van de handel en een aanzienlijke schuldkwijtschelding voor de armste landen. (VN, 2012)

1.4.8.4 target 5: in samenwerking met farmaceutische bedrijven in ontwikkelingslanden toegang creëren tot betaalbare basisgeneesmiddelen

Zoals hierboven al vermeld hebben steeds meer mensen toegang tot antiretrovirale therapie bij hiv/aids en behandelingen bij malaria. Ook is de prijs van deze medicatie gedaald. Jammer genoeg zijn er wereldwijd nog steeds miljoenen mensen die nog geen toegang hebben tot een betaalbare behandeling. (VN, 2012)

1.4.8.5 target 6: in samenwerking met de privésector de voordelen van nieuwe technologieën, vooral informatie- en communicatietechnologie, op brede schaal verspreiden

Niet enkel in ontwikkelde landen maar ook in de ontwikkelingslanden steeg de laatste jaren het aantal gsm's en internetaansluitingen. Eind 2011 was het aantal gsm-abonnementen gestegen tot 6 miljard. Deze stijging betekent

wereldwijd een toename van 87% en 79% in de ontwikkelingslanden. Terzelfder tijd kon een derde van de wereldbevolking gebruik maken van een internetverbinding op zijn/haar gsm. Tegen het einde van 2011 konden in meer dan 160 landen mensen gebruik maken van een 3G-netwerk en 45% van de wereldbevolking kon genieten van een high-speed mobiel breedband signaal. (VN, 2012)

Het aantal internetgebruikers stijgt wereldwijd razendsnel. Eind 2011 was meer dan een derde van de wereldbevolking online actief. In de ontwikkelingslanden is het aantal gebruikers sterk toegenomen. Toch blijft de kloof tussen de ontwikkelde landen en de ontwikkelingslanden groot. Zo lag in 2010 het aantal internetgebruikers in de ontwikkelingslanden op 21 per 100 inwoners (in de minst ontwikkelde landen was het slechts 3 op 100). In de rijke landen had 72 op de 100 inwoners in 2010 toegang tot internet. (VN, 2012)

1.5 BESLUIT MET BETREKKING TOT DE VOORUITGANG

De kans dat alle doelstellingen tegen 2015 gehaald worden, is vrijwel nihil. Vooral de regio Sub-Sahara- Afrika hinkt nog serieus achterop. Toch zijn er wel al enkele belangrijke targets behaald. Zo is de extreme armoede gedaald in alle regio's. Volgens voorlopig cijfers is MDG 1, target 1(halvering van extreme armoede) reeds bereikt, het is echter nog wachten op de definitieve cijfers. Ook voor MDG2 (basisonderwijs voor iedereen) worden mooie scores neergezet, toch moet hierbij een kanttekening worden gemaakt. Hoewel meer en meer kinderen naar school gaan, gaat de kwaliteit van het onderwijs naar beneden, zeker in de ontwikkelingslanden waar ze te kampen hebben met een structureel te kort aan leerkrachten, accommodatie en leermiddelen. Ook MDG6 (strijd leveren tegen aids, malaria en andere ziektes) kan een succes worden genoemd. Maar voor het gros van de MDGs moet er dus een tandje worden bijgestoken, willen we ze tegen 2015 behalen.

Hoofdstuk 2: Zambia

2.1 SITUERING

Zambia, vroeger Noord-Rhodesië genaamd, ligt in het continent Afrika. Met zijn 753.000km² is het land 23 keer zo groot als België. (Vlugt & Westra, 2010)

Zambia wordt omringd door 8 landen (Tanzania, Mozambique, Zimbabwe, Namibië, Botswana, Malawi, Angola en Democratisch Republiek Congo (D.R.C. of D.R. Congo)) en heeft dus zo geen rechtstreekse toegang tot de oceaan. (Vlugt & Westra, 2010)

De grens met Congo is maar liefst 1930 km lang. Enkel met Zimbabwe en Tanzania heeft Zambia een natuurlijke grens. Met Zimbabwe wordt deze bepaald door de Zambezi en Lake Kariba, een bergketen vormt de grens met Tanzania. De grens met Botswana is maar een tiental meters lang en is een onderdeel van een vierlandenpunt met Zambia, Botswana, Zimbabwe en Namibië. (Vlugt & Westra, 2010)

Zambia ligt op een plateau. Het grootste deel van het land ligt meer dan 1000m boven de zeespiegel. De hoofdstad Lusaka ligt op 1296m. Het hoogste punt van Zambia ligt aan de grens met Malawi: de Mafinga Hills op maar liefst 2301m. Het laagste punt ligt aan de Zambezi: Luangwa op 329m op de grens met Mozambique. (Vlugt & Westra, 2010)

2.2 ADMINISTRATIEVE INDELING

Zambia wordt onderverdeeld in 9[†] provincies

- North-Western
- Western
- Southern
- Central
- Copperbelt
- Lusaka
- Northern
- Eastern
- Luapula

(Zambia, 2012)

Figuur 38: provincies in Zambia (wikimedia)

2.3 NATUURKUNDIG

Figuur 39: Zambia natuurkundig (Mapsof)

De Zambezi, die grotendeels door Zambia loopt, is een van de vier grootste rivieren van het Afrikaanse continent. De andere drie zijn de Nijl, Niger en de Congo. Zambia ligt dan ook voor een groot deel in het stroomgebied van de Zambezi. De Zambezi ontspringt in het noordwesten van Zambia op de grens met Congo. Bij Livingstone stort de Zambezi zich als de wereldberoemde Victoria

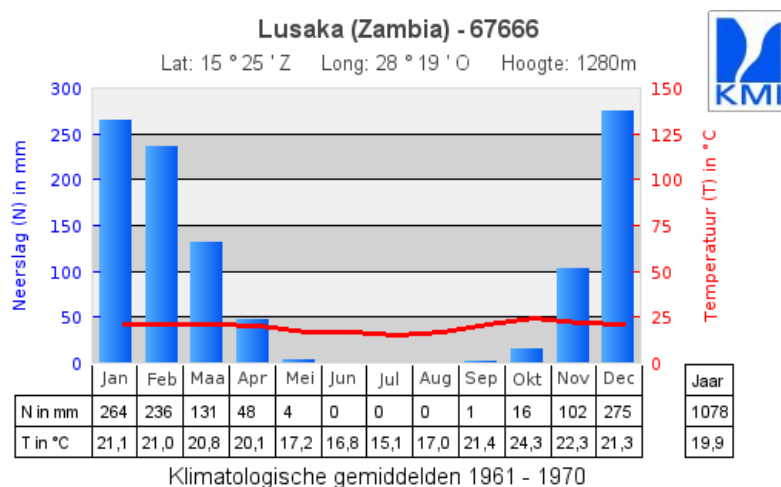
[†]Momenteel telt Zambia 9 provincies, maar er is spraken dat de provincie Northern gesplitst gaat worden.

Falls 100m naar beneden. De rivier voorziet Zambia, Zimbabwe, Mozambique en Zuid-Afrika van elektriciteit dankzij de twee waterkrachtcentrales die gelegen zijn aan de stuwdam van Kariba ten oosten van het Karibameer (op de grens van Zambia met Zimbabwe) en de Cahora -Bassa-centrale in Mozambique. (Zambezi, 2012)

In het noordoosten van Zambia vinden we een aantal meren en moerassen terug. Met als voornaamste meren de Lake Bangweulu en Lake Mweru. Op de grens met Tanzania ligt Lake Tangayika. Dit is het op één na grootste meer in de wereld en is maar liefst 673km lang en heeft een gemiddelde diepte van 580 m (het grootste meer is het Baikalmeer in Siberië). (Vlugt & Westra, 2010)

De Victoria Falls zijn waarschijnlijk wel de meest gekende trekpleister in Zambia. Maar naast deze beroemde waterval kent Zambia nog twee spectaculaire watervallen die minder gekend zijn. Vanaf de Victoria Falls liggen stroomopwaarts de Ngonye Falls in het dorpje Sioma en in de buurt van de stad Mbala liggen de Kalambo Falls. (Vlugt & Westra, 2010)

2.4 KLIMAAT

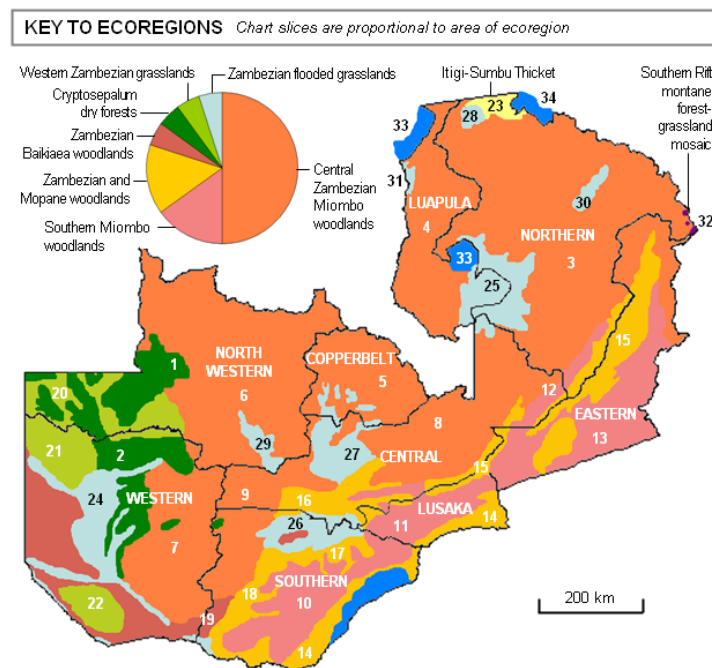

Figuur 40: klimatogram (KMI)

Omdat Zambia hoger gelegen is dan andere landen in tropisch Afrika, is de gemiddelde temperatuur er lager. De gemiddelde jaartemperatuur schommelt er rond de 20°C. In Zambia treft men voornamelijk een gematigd savanneklimaat aan. Kenmerkend hiervoor is dat de warmste maand een gemiddelde temperatuur van 22°C heeft en dat tijdens de natste maand in de zomer ten minste gemiddeld tienmaal zoveel neerslag valt als in de droogste maand van de winter. De gemiddelde temperatuur van de koudste maand ligt tussen -3°C en 18°C. (Reisbijbel, 2012)

Zambia kent een nat- en een droogseizoen. Het natseizoen valt in de klimatologische zomer. Vanaf eind oktober neemt de kans op neerslag toe, met een hoogtepunt in de maanden december en januari. Vanaf februari neemt de hoeveelheid regen weer stilaan af tot en met begin april, dan begint het droge seizoen opnieuw. De meeste neerslag valt in het noorden van Zambia. Gedurende deze regenperiode valt er trouwens niet elke dag neerslag, natte en droge dagen wisselen elkaar af. (Klimaatinfo, 2012)

2.5 VEGETATIE

Figuur 41: vegetatiezones (Wikipedia, 2012)

In Zambia treffen we voornamelijk savannes aan. Deze (sub)tropische graslandschappen worden gekenmerkt door een zeer gevarieerde en complexe plantengroei, waaronder kleine bomen, doornig struikgewas, cactussen en klimplanten maar voornamelijk een grote verscheidenheid aan kruidachtige.

De vegetatiezones in Zambia zijn vrij duidelijk van elkaar te onderscheiden. De belangrijkste zijn:

- Miobosavanne
- Mopane- of droge savanne
- Mungasavanne
- Dambo's
- Mukusibossen
- Rivierwouden
- Regenwouden
- Moerasland

Hieronder volgt een korte omschrijving van de verschillende vegetatiezones (Zambia-Child-Foundation, 2013)

2.5.1 Miombosavanne

Dit vegetatietype bestaat hoofdzakelijk uit *Brachystegia* of ook wel Miombo genaamd. Deze bomen verliezen hun loof tijdens het droogseizoen. Soms vind je er wel dichter beboste gebieden, maar nooit een groot aaneengesloten bos. Tussen de bomen groeit voornamelijk gras.

Dit vegetatietype beslaat zo'n 65% van Zambia. Voornamelijk de hoger gelegen gebieden waar er meer regenval is, is bedekt met de miombosavanne. (Zambia-Child-Foundation, 2013)

2.5.2 Mopane- of droge savanne

De mopane wordt gekenmerkt door de tot wel tien meter hoge *Colopheospermum mopane*. Maar de meest gekende boomsoort die er voorkomt is de baobab. Deze boom, die ook wel de apenbroodboom wordt genoemd, heeft een bolvormige stam die als werkt als een soort spons om water en koolhydraten op te slaan.

Dit vegetatietype komt hoofdzakelijk voor in de warmere en drogere valleien. (Zambia-Child-Foundation, 2013)

2.5.3 Mungasavanne

De Mungasavanne treffen we in Zuid-Zambia aan in de kleine stukken tussen de miombo- en mopanesavanne. Dit savannetype wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van verscheidene acaciasoorten. Meestal gaat het om kleine struiken, maar in sommige gevallen gaat het zelfs om bomen die tot 10 meter hoog worden. (Zambia-Child-Foundation, 2013)

2.5.4 Dambo's

Dambo's, een komvormig stuk grasland, treft men voornamelijk aan in een open plek in een bos. De bodem is er vochtig door het vele regenwater of grondwater. Dambo's komen voor in verschillende groottes van slechts een 10-tal meter tot meer dan 100 meter. (Zambia-Child-Foundation, 2013)

2.5.5 Mukusibossen

De mukusibossen komen niet zo vaak meer voor, er zijn er nog een paar te vinden in West-Zambia, ten noordoosten van Livingstone. Deze bosjes bestaan uit mukusi of Zambezi-teak, wat een harde boomsoort is. (Zambia-Child-Foundation, 2013)

2.5.6 Rivierwouden

Zo als de naam het zelf al zegt, treft men dit vegetatietype aan langs de rivieren. Rivierwouden zijn dichte bosgebieden die voornamelijk bestaan uit winterdoorn, ebbenboom en de typische worstboom. (Zambia-Child-Foundation, 2013)

De worstboom behoort tot de Kigeliapinnata-familie. Typisch voor deze planten zijn de worstvormige vruchten. Deze vruchten kunnen tot één meter lang worden en tien kilo wegen. De boom zelf kan 20 meter hoog worden. (Zambia-Child-Foundation, 2013)

Figuur 42: worstboom (Pastor Butti, 2013)

2.5.7 Regenwoud

In het noordwesten van het land treft men verspreid langs de meren en in de rivierdalen de restanten van de grote regenwouden in Angola en D.R. Congo. De bomen in de Copperbelt zijn vaak echter aangeplant. (Zambia-Child-Foundation, 2013)

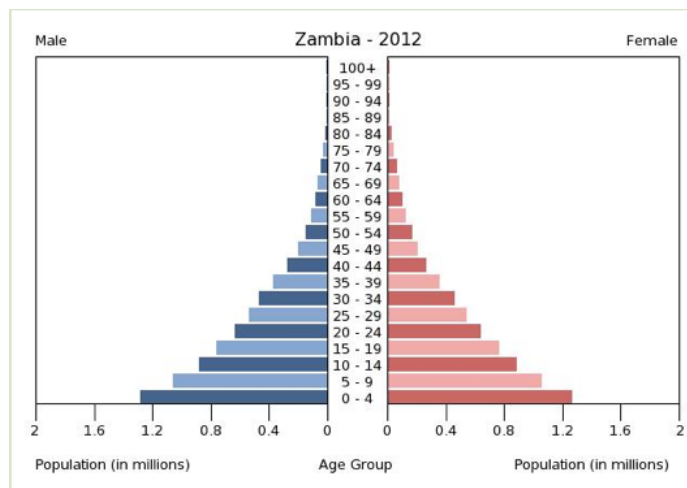

2.5.8 Moerasland

Als laatste is er nog het moerasland. Dit komt voor in de buurt van het Mweru- en het Bangweulumeer. Deze moerassen hebben een sterk wisselende waterstand. De moerassen huisvesten onder meer de schoenbekooievaar. In 1997 waren er volgens schattingen nog maar 12000 à 15000 exemplaren. Normaal biedt de afgelegen ligging van de moeraslanden voldoende bescherming. Maar omdat moeraslanden nog al eens worden drooggelegd om aan landbouw te kunnen doen, komt hun voortbestaan in het gedrang. (Worldexplorer, 2013)

2.6 BEVOLKING

2.6.1 Samenstelling

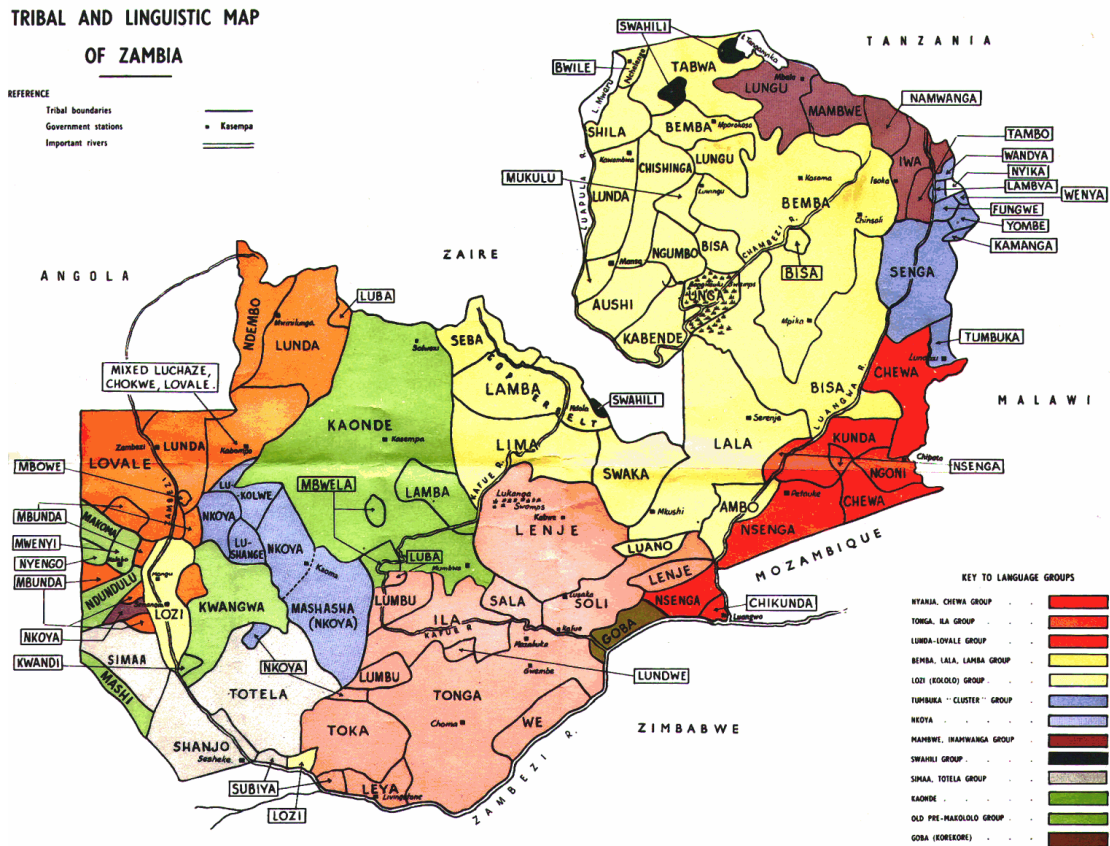

Figuur 43: bevolkingshistogram (CIA, 2012)

Volgens de niet-officiële schatting in het CIA World Factbook telde in juli 2012 Zambia 13. 817. 479 inwoners. Zambia heeft een zeer jonge bevolking, bijna de helft (46,3%) is jonger dan 15 jaar. De categorie 15-64 jaar is goed voor 51,3%. Slechts 2,4% van de bevolking is ouder dan 65 jaar. De gemiddelde leeftijd in Zambia is 16,5 jaar (meisjes 16,6; jongens 16,5). (CIA, 2012)

Het grootste aantal inwoners in Zambia (99,5%) is van Afrikaanse origine. Met als meest voorkomende etnische groeperingen de Bemba, Tonga, Chewa, Lozi, Nsenga, Tumbuka, Ngoni, Lala, Kaone en Lunda. Slechts 0,5% van de bevolking is afkomstig uit Europa, Azië of Amerika. (CIA, 2012)

2.6.2 Taal

PRICE: K1 00

Figuur 44: talen (Shikanda, 2013)

Zambia kent een hele reeks officiële talen. Met als voornaamste het Bemba (30,1%).

Daarnaast komen ook het Nyanja (10,7%), Tonga (10,6%), Lozi (5,7%), Chewa (4,9%), Nsenga (3,4%), Tumbuka (2,5%), Lunda (2,2%), Kaonde (2%), Lala (2%), Luvale (1,7%) en het Engels (1,7%) voor. In totaal zijn er zo'n 80 verschillende talen. (CIA, 2012)

2.6.3 Religie

Zambia is officieel een Christelijk land. Toch worden er verschillende godsdiensten beoefend. Naar schatting is 50% tot 75% van de bevolking Christelijk. Op de tweede plaats komen de Islam en het Hindoeïsme.

Door verloop van tijd is er een uitwisseling gebeurd tussen de lokale traditionele religies en de verschillende christelijke kerken die vertegenwoordigd werden door missionarissen. Dit resulteerde in een grote verscheidenheid aan religies. (CIA, 2012)

2.7 POLITIEK

Zambia is een presidentiële republiek, wat inhoudt dat het land wordt bestuurd door een president die om de 5 jaar verkozen wordt. In 1996 trad de nieuwe grondwet in werking. Deze zorgde ervoor dat er een meerpartijstelsel werd ingevoerd. Hierdoor kan de president zich niet langer meer boven de wet zetten, niet zomaar meer de noodtoestand uitroepen of een kabinet samen stellen met partijleden van buiten het parlement. (fox, 2013)

De wet stelt ook dat een president slechts één keer herkozen kan worden. Daarnaast moeten ook beide ouders van een presidentskandidaat van Zambiaanse afkomst zijn. (fox,2013)

Het parlement bestaat uit 150 leden. De bevolking verkiest 142 leden, de president benoemt de overige 8. Naast het parlement bestaat er ook een House of Chiefs, waarin de traditionele stamhoofden zetelen. (fox, 2013)

Momenteel zijn er 3 belangrijke politieke partijen in Zambia. De United National Independence Party (UNIP) van K. Kaunda , de Movementfor Multi-Party Democracy (MMD) onder leiding van Rupiah Banda en de partij van huidig president Micheal Sata, de Patriotic Front (PF). In totaal zijn er zo'n 30 politieke partijen actief. (landenweb, 2013)

Zambia is lid van de VN en van een aantal van zijn suborganisaties, van het Britse Gemenebest van Naties, van de Organisatie van Afrikaanse Eenheid (OAE) en een geassocieerd lid van de Europese Unie (EU). (landenweb, 2013)

2.8 ECONOMIE

De economie in Zambia draait voornamelijk op de koperwinning. Historici hebben bewijzen dat er reeds in de 7^e eeuw koper werd gesmolten in de Copperbelt. Het feit dat Zambia inkomsten heeft uit de export van koper zorgt er voor dat er groot verschil is in welvaart met bijvoorbeeld Malawi, een land dat een gelijklopende geschiedenis heeft. Meer dan 50% van de export bestaat uit koper, het succes van de koperindustrie is dus bepalend voor het succes van de Zambiaanse economie. (Vlugt & Westra, 2010)

De Eerste Wereldoorlog deed de vraag naar koper in Europa en Amerika fors toenemen. Het logische gevolg hiervan was dat de Zambiaanse export floreerde.

Maar ook na WO I was er nog steeds een grote vraag naar koper. Dit dankzij de opkomende auto-industrie. (Vlugt & Westra, 2010)

In de jaren '70 stortte wereldwijd de kopermarkt in. Dit had natuurlijk ook zijn weerslag op de Zambiaanse markt. Deze geraakte volledig in verval. (Vlugt & Westra, 2010)

Nadien kreeg de Zambiaanse economie het nog hard te verduren, onder meer dankzij het politiek wanbeleid waarin corruptie schering en inslag was. Daar kwam pas in de jaren '90 verandering in onder het beleid van president Frederick Chiluba. Die zorgde er voor dat de kopermijnen werden geprivatiseerd. In het begin van de 21ste eeuw kon Zambia mee profiteren van de stijgende grondstofprijzen op de wereldmarkt. (Vlugt & Westra, 2010) Hoewel dit zeer relatief is. In de Franse documentaire Good Copper, Bad Copper (Odiot & Gallet, 2011) worden de praktijken van multinational Glencore aan de kaak gesteld. Zambia ligt op een van de grootste koperreserves ter wereld maar toch blijft het land een van de armste. De werknemers die blootgesteld worden aan de vele giftige stoffen die vrij komen tijdens het smelten van koper, krijgen een erbarmelijk loon. Door een ingenieus systeem van dochterbedrijven verspreid over de hele wereld, weet Glencore alle winsten zelf op te strijken en zo elke vorm van belasting te ontkomen. Bedrijven als Glencore zorgen ervoor dat Zambia en zijn bevolking moeilijk uit de armoede geraken. In 2006 leefde 64% van de bevolking onder de armoedegrens. Het feit dat de koperindustrie de spil is van de Zambiaanse economie, zorgt er ook voor dat de economie heel kwetsbaar is. Het systeem is namelijk afhankelijk van de fluctuerende grondstofprijzen op de wereldmarkt. (CIA, 2013)

2.9 GESCHIEDENIS

Algemeen wordt er nog al eens aangenomen dat de geschiedenis ten zuiden van de Sahara pas begon toen de Europese kolonisten aan land kwamen. Maar niets is minder waar. Het Afrikaanse continent is naar alle waarschijnlijk de bakermat van het menselijk leven. En archeologen hebben bewijzen gevonden dat er 300.000 jaar geleden al mensen leefden in Zambia. Hoogst waarschijnlijk zijn het restanten van de voorlopers van de Pygmeeën. (Zambia, 2012)

De reconstructie van de Afrikaanse geschiedenis van het prekoloniale tijdperk is echter wel een lastige karwei. Dit is te wijten aan het feit dat er amper geschreven bronnen bestaan. Noch zijn er artefacten of archeologische overblijfselen in de vorm van stenen bouwwerken aanwezig. Onderzoek naar de Afrikaanse geschiedenis is nog volop aan de gang. Hieronder wordt een korte samenvatting gegeven. (Vlugt & Westra, 2010)

De geschiedenis van Zambia tot en met de koloniale periode is nogal verweven met die van Zimbabwe, Malawi en Zuid-Afrika en in mindere mate ook met die

van Mozambique, Botswana en Namibië. Daarom begin ik eerst met een globaal beeld.

2.9.1 Zuidelijk Afrika voor 1915

Oorspronkelijk leefden in zuidelijk Afrika de Bosjesmannen (*Bushmen*) of ook wel de San genaamd. Over het hele zuidelijk deel van het Afrikaanse continent zijn restanten gevonden van rotsschilderingen van deze Bosjesmannen. De oudste wordt geschat op 25.000 jaar. De San waren aanvankelijk jagers en verzamelaars. Later vestigden ze zich als landbouwers. (Vlugt & Westra, 2010)

In de eerste eeuwen na Christus kwam echter het bestaan van de San in het gedrang. Vanuit het zuiden kwamen de Nana of ook wel Khoi-Khoi, Oorlam of Hottentotten genaamd, oprukken. Een deel van de oorspronkelijke bewoners mengde zich met de Nana, het andere deel trok weg. (Vlugt & Westra, 2010)

Vanaf de 6^e eeuw n.Ch. trokken er verschillende Bantoestammen door zuidelijk Afrika. Deze kwamen van Oost- en Centraal-Afrika. De eerste stam die naar het zuidelijk deel van het continent emigreerde, was de Shona. Deze vestigde zich tussen 2 rivieren: de Zambezi en de Limpopo. Daar mengde ze zich met een deel van de San. (Vlugt & Westra, 2010)

Sinds de 8ste eeuw stond de oostkust van Afrika meer dan 1000 jaar onder Arabische invloed. Het is hier dat de Swahili-taal en -cultuur ontstond door de gemengde huwelijken tussen Bantu en Arabieren. (Vlugt & Westra, 2010)

De Shona-cultuur floreerde tussen de 12^e en 15^e eeuw. Zo bouwden ze onder andere Great Zimbabwe. Dit was een stenen stad met naar schatting 10.000 inwoners. De stad haalde zijn inkomsten uit de veeteelt en handel. Great Zimbabwe stond in contact met het Midden-Oosten door verscheidene handelsroutes. Deze liepen naar de Indische Oceaan, waar Afrikaans goud, ivoor en koper werd verhandeld tegen Arabische stoffen, keramiek en kralen. Langs de kusten van oostelijk Afrika richtte de Arabieren een aantal handelsposten op. De belangrijkste was Sofala ten zuiden van het hedendaagse Beira. Andere waren Ilha de Mozambique, Angoche, Quelimane en Ilha do Ibo. (Vlugt & Westra, 2010)

In de eeuwen daarna, vonden ook andere Bantoevolkeren hun weg naar deze regio en Great Zimbabwe begon te vervallen. Gelijktijdig met dit verval kwam Monomotapa op. Dit koninkrijk lag ten zuidwesten van het huidige Tete (Mozambique). Dit koninkrijk zou de komende eeuwen de volledige goudhandel controleren tussen de Zambezi en de Rio Save. De verhalen over de enorme hoeveelheden goud bereikten stilaan ook Europa. Dit klonk natuurlijk heel aantrekkelijk en zorgde ervoor dat de Europeanen naar Monomatapa trokken.

In de 17^e eeuw namen de Portugezen de plaats in van de Arabieren langs de oostkust van Afrika. Maar in 1698 werden ze, dankzij de val van Mombasa (Kenia), voor een groot deel teruggedrongen tot ten zuiden van de Ruvuma (de grensrivier tussen Mozambique en Tanzania). De Portugezen en Arabieren zouden nog lange tijd vreedzaam naast elkaar leven. (Vlugt & Westra, 2010)

In 1840 verplaatste de sultan van Oman, Seyid Said, zijn zetel van Muscat naar Zanzibar (Tanzania). Daar introduceerde hij de kruidnagelcultuur en al gauw ontstond er een wereldhandel in deze specerij. Zanzibar groeide uit tot een handelsplaats op wereldniveau. Samen met de handel in specerijen, ontstond er ook grote slavenmarkt. Ook in Zambia floreerde de slavenhandel in de 18^e en 19^e eeuw. (Vlugt & Westra, 2010)

Zambia ontsnapte ook niet aan de Europese koloniseringsdrang en in 1895 werd het eigendom van de British South Africa Company (BSAC). Het gebied dat toen de naam Rhodesië had (komt overeen met huidig Zambia en Zimbabwe), stond onder gezag van de Brit Cecil Rhodes. Het grondgebied dat nu 4 keer zo groot was als Groot-Brittannië zelf, had echter geen toegang tot de zee. In een verdrag met de Portugezen werd daarom overeengekomen dat de BSAC via de Zambezi goederen mocht transporteren naar de Indische Oceaan kust. (Vlugt & Westra, 2010)

2.9.2 Zambia na 1915

Als gevolg van de Eerste Wereldoorlog waren de Duitsers niet langer meer een concurrent, voordien waren zij een doorn in het oog van Groot-Brittannië. Groot-Brittannië kreeg op dat moment dan ook vrij spel in zuidelijk Afrika. In 1923 droeg de BSAC het gezag over aan de plaatselijke blanke bevolking. Deze stond onder rechtstreeks gezag van Londen. In 1924 werd het noordelijk deel van Rhodesië (het huidige Zambia) een Britse kroonkolonie onder de naam Noord-Rhodesië. (Vlugt & Westra, 2010)

De belastingen die de blanke regering hof waren veel te hoog voor de oorspronkelijke bevolking. Als tegemoetkoming richtte de regering communale gebieden op. Dit waren een soort van reservaten waar ze gratis een stuk grond konden krijgen. Meestal was deze grond van zeer erbarmelijke kwaliteit. Op deze manier kwamen de vruchtbare gronden van de Central Highlands in het bezit van blanke boeren. (Vlugt & Westra, 2010)

De Tweede Wereldoorlog legde Rhodesië geen windeieren. De economie bloeide als nooit tevoren omdat de Europese concurrentie weg viel en veel Brits en Amerikaans kapitaal zijn weg vond naar koloniale gebieden. Duizenden Britten ontvluchten Europa richting hun beloofde land Rhodesië. (Vlugt & Westra, 2010)

De zwarte bevolking werd overspoeld. Om hun nationaal bewustzijn te versterken, richtte ze het African National Congress (ANC) op. Kenneth David Kuanda werd in 1953 secretaris-generaal van het ANC. Datzelfde jaar werd de Federatie van Rhodesië en Nyasaland gesticht. Deze bestond uit Noord-Rhodesië (huidig Zambia), Zuid-Rhodesië (huidig Zimbabwe) en Nyasaland (huidig Malawi). Deze federatie werd vanuit Groot-Brittannië gesteund, tot onvrede van de blanke Rhodesische bevolking. Het was namelijk al snel duidelijk geworden dat dit een voorbode was om 10 jaar later over te gaan tot de onafhankelijkheid van dit gebied. Maar ook de ANC was niet opgezet met de nieuwe federatie. Kenneth Kaunda vond echter dat de ANC een te afwachtende houding aannam en stapte daarom op in 1957 en richtte de United National Independence Party (UNIP) op. (Vlugt & Westra, 2010)

Tien jaar na de oprichting van de Federatie van Rhodesië en Nyasaland begonnen de onafhankelijkheidsonderhandelingen. Er kon echter geen consensus worden bereikt en op 31 december 1963 werd de Federatie ontbonden. Daags nadien werd David Kenneth Kaunda de minister-president van Noord-Rhodesië. Bijna een jaar later, op 24 oktober 1964, verklaarde Noord-Rhodesië zich onafhankelijk en ging het verder door het leven onder de naam Zambia. Kaunda werd de president van het kersverse republiek en zou dit ook blijven tot 1990. Naast president werd hij ook minister van Defensie. In oktober van dat jaar zette Kaunda zijn vicepresident Simon Kapepwe af en werd hij opgesloten. Twee jaar later kwam hij terug vrij en richtte een eigen partij op. Kaunda was hier niet mee opgezet en voerde het eenpartijstelsel in. Het ANC, dat toen onder leiding stond van Harry Nkumbula, en een aantal kleinere partijen voegden zich bij de UNIP. Daarmee werd de UNIP ook de enige toegestane partij. (Zambia, 2012)

In de begin jaren van Kaunda was hij een door de Westerse Wereld graag geziene staatsman. Zijn politiek die gekend stond voor geweldloze en non-rationale verzoening, was zowel in eigen land als daar buiten populair. (Zambia, 2012)

Kort daarna, in de jaren '80, ging de economie zienderogen achteruit. Logischer wijze groeide daarmee het proces tegen Kaunda. Tien jaar later, in 1990, werd onder grote binnenlandse en buitenlandse druk het eenpartijstelsel afgeschaft. In 1991 kwam er een nieuwe grondwet. Al gauw stichtte vakbondsleider Frederick Chiluba de Movement for Multiparty Democracy (MMD) op. In 1992 werd hij verkozen tot president. (landenweb, 2012)

Chiluba zorgde voor een politieke ommezwaai in Zambia. Onmiddellijk voerde hij een grootscheepse privatisering van de staatsbedrijven door. Daarnaast werd de economie ook verder aangezwengeld door de Club van Parijs. Zij scholden de helft van de Zambiaanse staatsschuld kwijt. (landenweb, 2012)

Een jaar later vond er een mislukte staatsgreep van de Kuanda-aanhangers plaats. Zij wilden terug meer naar een socialistisch beleid. In 1995 waren er

opnieuw verkiezingen waarvoor ook Kaunda zich kandidaat stelde. Uit schrik voor zijn populariteit werd er in het parlement een wet goedgekeurd dat een president slechts een keer herverkozen kon worden. Zo zorgde Chiluba er voor dat Kaunda niet meer kon deelnemen aan de verkiezingen. Als tegenreactie startte de UNIP met een campagne van geweldloze burgerlijke ongehoorzaamheid. Toch werd Chiluba herverkozen en kon hij tot 2002 president blijven. (landenweb, 2012)

In januari 2002 werd Chiluba opgevolgd door jurist Levy Patrick Mwanawasa (van de MMD). Ook hij voerde enkele hervormingen door die positieve gevolgen hadden voor de Zambiaanse economie, onder andere in de toeristische sector. Mwanawasa's beleid kon rekenen op veel sympathie uit het Westen, wat een positief effect had op het aantal donaties. (Zambia, 2012)

Mwanawasa was een van de weinige Afrikaanse leiders die zich openlijk uitsprak tegen het beleid van Robert Mugabe, zijn collega president van Zimbabwe die meer en meer een dictator werd die zijn volk onderdrukte.

In 2006 werd Mwanawasa herverkozen. Twee jaar later, tijdens een top van de Afrikaanse Unie, kreeg hij een beroerte. Hij overleed op 19 augustus in een Parijs' ziekenhuis. (landenweb, 2012)

Rupiah Banda (MMD) werd op 2 november later dat jaar verkozen als president. De uitslag van deze verkiezing werd echter betwist door oppositieleider Michael Sata (leider van het Patriotic Front), hij roept (mogelijke) stembusfraude in als argument. Banda kiest er voor om het beleid van zijn voorganger verder te zetten. (Zambia, 2012)

Rupiah Banda bleef president tot 2011. In september dat jaar won Michael Sata immers de verkiezingen, na mislukte pogingen in 2001, 2006 en 2008. Sata won met 43%. Rupiah Banda had slechts 36,1% van de stemmen. (Afrikatour, 2013)

De huidige president staat vooral gekend om zijn anti-Chinese houding. Volgens Sata behandelen de Chinese investeerders de Zambiaanse arbeiders als slaven. Al tijdens zijn inauguratiespeech had Sata harde woorden klaar voor de Chinezen. Met uitspraken als "ik verwelkom de investeringen van Chinese bedrijven, maar alleen als ze zich aan de wet houden" waren de Chinezen gewaarschuwd. (Afrikatour, 2013)

Hoofdstuk 3: De situatie in Zambia met betrekking tot de MDGs

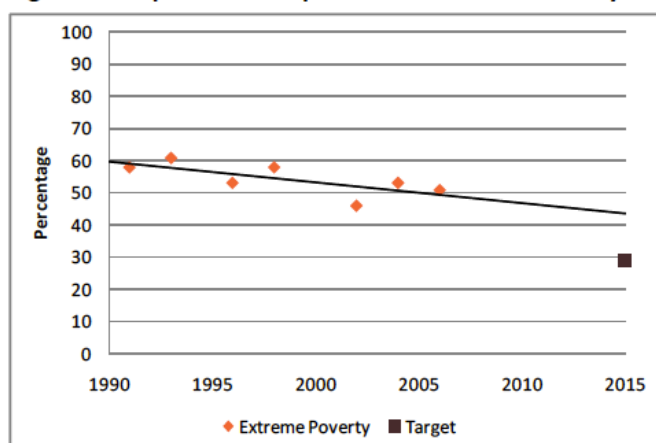
In wat volgt, wordt per MDG de situatie specifiek in Zambia besproken. Van sommige targets bestaan geen data, en kunnen hierdoor niet vermeld worden. Voor een opfrissing van het totaal beeld van de regio, verwijs ik graag terug naar hoofdstuk 1.

Veel van de problemen in Zambia zijn te wijten aan de economische situatie en sociale omstandigheden. Denk hierbij aan de ineenstorting van de prijzen voor koper en de aidsepidemie.

3.1. MDG 1: DE GROOTSTE ARMOEDE EN HONGER UITBANNEN

3.1.1 Target 1: Tussen 1990 en 2015 het aantal mensen dat moet leven met minder dan 1 dollar per dag met de helft terugdringen

Figure 2: Proportion of Population in Extreme Poverty

Figuur 45: Bevolking dat leeft in extreme armoede (UNDP, 2011)

De grafiek laat duidelijk een neerwaartse tendens zien. Sinds 1990 is het percentage dat in extreme armoede leeft gedaald van 58% tot 51% in 2006. De vooruitgang is echter te traag om de MDG-target van 29% tegen 2015 te halen. (UNDP, 2011)

Extreme armoede komt ook nog steeds meer voor in landelijke gebieden (67% van de populatie) dan

in stedelijke gebieden (20% van de populatie). Ook zijn er grote verschillen tussen de verschillende

provincies. In de provincie Lusaka leeft slechts 16% van de bevolking in extreme armoede ten opzichte van 73% in de provincie Western. (UNDP, 2011)

Het grote verschil tussen de stedelijke en landelijke gebieden is toe te schrijven aan het verschil in groei van het BBP. In stedelijke gebieden was er een stijging van het BBP van 4,8% in de periode 2000-2006. In tegenstelling tot de rurale gebieden, die voornamelijk afhankelijk zijn van inkomsten uit de landbouw, waar er slechts een groei was van 0,3% per jaar. (UNDP, 2011)

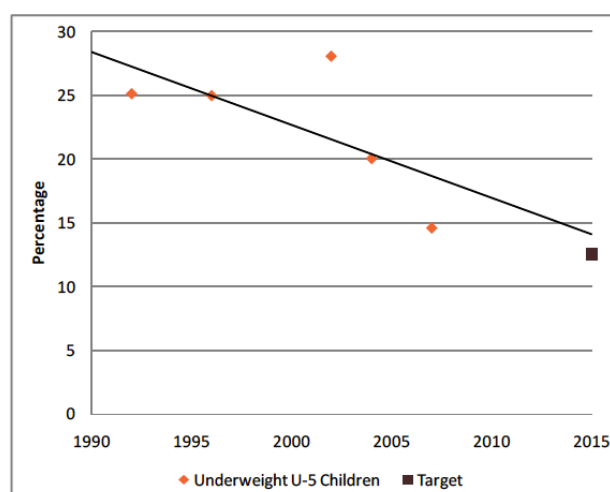
Er is een grote kans dat de MDG-target in de stedelijke gebieden tegen 2015 gehaald zal worden. Hier moet het percentage nog slechts met 4% dalen in de periode 2006-2015. In de rurale gebieden moet het percentage echter nog met 26,5% gereduceerd worden. De provincies Western en Central wacht nog de grootste uitdaging, zij moeten nog de meeste inspanningen leveren.(UNDP, 2011)

3.1.2 Target 2: het bereiken van volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen, inclusief vrouwen en jongeren

Voor dit target zijn er geen statistieken beschikbaar. Voor een algemeen beeld verwijs ik graag naar hoofdstuk 1 pagina 31.

3.1.3 Target 3: het percentage van mensen die honger lijden tussen 1990 en 2015 met de helft verminderen

Figure 5: Prevalence of Underweight Children under five years of age

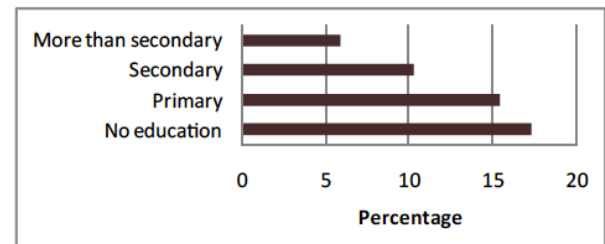

Figuur 46: ondervoeding bij kinderen (UNDP, 2011)

Ook hier is er duidelijk een daling waarneembaar. Het percentage ondervoede kinderen jonger dan 5 jaar daalde in de periode 1990-2007 van 25,1% tot 14%. Net als bij target één is er ook hier een grote discrepantie tussen de stedelijke (12,8%) en de landelijke (15,3%) gebieden. Daarnaast zijn er ook nu weer verschillen waarneembaar tussen de provincies: Lusaka, Luapula en Northern hebben reeds dit target bereikt, daarentegen hebben de provincies North-western, Central en Copperbelt nog een lange weg af te leggen. De oorzaken die aan de basis liggen van deze provinciale verschillen zijn moeilijk te achterhalen. (UNDP, 2011)

Wel is er een grote correlatie vastgesteld tussen de scholingsgraad van de moeder en kans op ondervoeding bij kinderen jonger dan 5 jaar. In de bevolkingscategorie waar de moeder een diploma van voortgezet onderwijs heeft behaald, zijn er meer dan 10% minder ondervoede kinderen dan bij de gezinnen waarbij de moeder geen onderwijs heeft genoten. (UNDP, 2011)

Figure 7: Proportion of Underweight Children by Mother's Education (2007)²⁴

Figuur 47: invloed diploma moeder op ondervoeding bij kinderen (UNDP, 2012)

3.1.4 Rol van de overheid

Een duurzame economie ondersteuning, opgesteld door verschillende ngo's, is essentieel, maar niet voldoende om MDG 1 (uitbannen van honger en armoede) te behalen. Er is nood aan een macro-economisch en structureel beleid dat de creatie van jobs promoot. Daarnaast is het ook noodzakelijkheid dat er geïnvesteerd wordt in gezondheidszorg, educatie en sociale empowerment. Enkele van de maatregelen die een positieve invloed hebben:

- ✓ Het commercialiseren van de kleinschalige landbouw en zorgen voor een grotere variatie
- ✓ Een geïnstitutionaliseerd sociaal zekerheidssysteem om de meest kwetsbaren van de samenleving te beschermen
- ✓ Een meer toegankelijke en efficiëntere dienstverlening die ook de armsten bereikt.

(UNDP, 2011)

3.2 MDG 2: BASISONDERWIJS WERELDWIJD TOEGANKELIJK MAKEN VOOR IEDEREEN

3.2.1 Target 1: Er voor instaan dat wereldwijd, zowel jongens als meisjes, de lagere school volledig kunnen doorlopen

Figure 9: Primary School Net Enrolment Rate

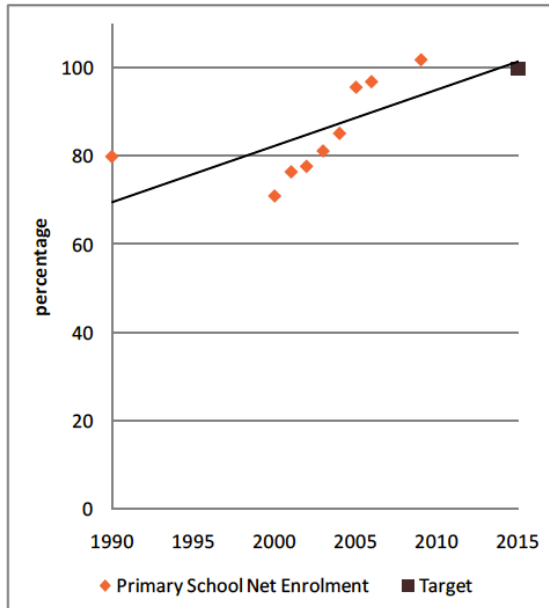
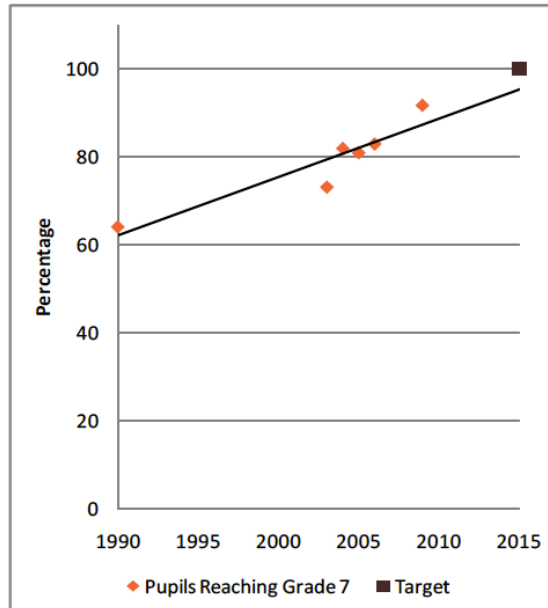

Figure 10: Pupils Reaching Grade 7

Figuur 48: lager onderwijs (UNDP, 2011)

Het netto-inschrijvingspercentage (NER) in het basisonderwijs is in de periode 1990-2009 gestegen van 80% tot 102%[‡]. Deze kan toegeschreven worden aan de toename van het aantal schoolgebouwen, het afschaffen van schoolgeld en de invoering van het Free Basic Education and Re-entry Policies (gratis basisonderwijs en hertoelatingsbeleid). Daarnaast heeft ook het Programme for the Advancement of Girl's Education (PAGE) zijn vruchten afgeworpen. Dit beleid zorgde er voor dat meer kinderen de basisschool ook effectief uitdoen (de lagere school in Zambia bestaat uit Graad 1 tot en met 7) en een getuigschrift behalen. Er is een stijging gemeten van 64% in 1990 naar 91,7% in 2009. (UNDP, 2011)

Volgens deze cijfers zou deze MDG dus reeds bereikt zijn, nochtans blijkt in de praktijk dat veel kinderen niet naar school gaan. Zambia mag dus hier nog niet op zijn lauweren rusten en moet dan ook nog verdere maatregelen nemen.

[‡]Een NER hoger dan 100% kan eigenlijk niet. Deze cijfers zijn gebaseerd op demografische data, en deze houden geen rekening met o.a. factoren als migratie. Hierdoor zijn sommige kinderen meermaals opgenomen in de statistieken. Daarnaast zijn er ook nog veel kinderen die niet naar school gaan, maar niet opgenomen zijn in de statistieken omdat ze niet staan ingeschreven in het bevolkingsregister.

De grootste uitdaging voor Zambia is echter het bestrijden van het analfabetisme onder volwassenen. Toch was hier al een daling merkbaar van 79% in 1990 tot 70% in 2004. (UNDP, 2011)

3.2.2 Rol van de overheid

De Zambiaanse overheid beseft dat onderwijs een belangrijke factor is om het land vooruit te helpen.

Daarom zet het zich hier ook hard voor in. De vooruitgang die geboekt is, is voornamelijk toe te schrijven aan de sterk gecoördineerde samenwerking tussen de overheid en verschillende partners in de Educations Sector Wide Approach (SWAP). Dankzij deze samenwerking werden er financiële middelen vrijgemaakt om over heel het land schoolgebouwen te voorzien en was er geld om leerkrachten aan te werven. (UNDP, 2011)

Voornamelijk Private Schools en Community Schools⁵ groeiden in aantal. Ook werd er ook een groot aantal schoolboeken en ander educatief materiaal verspreid.

Een punt waar de regering nu vooral aandacht aan zal moeten besteden is de kwaliteit van het onderwijs.

Zo is er in stedelijke gebieden slechts één leerkracht voor 38 leerlingen, in rurale gebieden heeft een leerkracht gemiddeld 58 leerlingen onder zijn hoede. Uit studies is ook gebleken dat leerlingen onvoldoende kennis meekrijgen zowel op het gebied van Engels als op het gebied van wiskunde. (UNDP, 2011)

Figuur 49: Les in een community school in Kabwe (eigen foto, 2013)

⁵In Zambia komen 4 soorten scholen voor:

- Staatscholen: zij zijn volledig gesubsidieerd en ze vormen de grootste groep
- Gesubsidieerde scholen: ontvangen dezelfde staatsteun als de staatscholen, maar daarnaast ontvangen zij ook nog financiële steun van andere organisaties (zoals van de Kerk)
- Gemeenschapsscholen (Community Schools): dit zijn meestal kleine en armere scholen die opgericht zijn door de plaatselijke gemeenschap. In de meeste gevallen zijn ze terug te vinden op het platteland, waar geen staatscholen zijn. Deze scholen krijgen een beperkte subsidiëring. Enkel in deze scholen kunnen leerlingen gratis onderwijs genieten
- Privéscholen: Zij ontvangen geen subsidiëring, maar moeten wel een door het ministerie van Onderwijs goedgekeurd curriculum volgen. (scholenbanden, 2013)

3.3 MDG 3: PROMOTEN VAN GENDERGELIJKHEID EN POSITIEVERSTERKING VAN VROUWEN

3.3.1 target 1: de ongelijkheid tussen jongens en meisjes in het basis- en secundair onderwijs uitbannen, liefst tegen 2005, en op alle niveaus (werkvloer/parlement) tegen 2015

Table 7: Progress in Indicators²⁵

	1990	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2015 Target
Ratio of girls to boys in education										
Primary	0.9			0.95	0.96	0.97	0.96	0.97	0.96	1
Secondary	0.92	0.72			0.86	0.86	0.89	0.87	0.88	1
Tertiary					0.74	0.72	0.77	0.74		1
Ratio of literate females to men (15-24 years)										
	0.75		0.70		0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	1
Share of women in wage employment in non-agricultural sector (%)										
	0.39				0.34					
Proportion of seats held by women in national parliament (%)										
	6.7 ⁱ	10 ⁱⁱ	12		12	14	14	14	14	30 ⁱⁱⁱ

ⁱ 1991. ⁱⁱ 1997. ⁱⁱⁱ Defined by SADC.

Figuur 50: gendergelijkheid (UNDP, 2011)

Onderwijs

De verhouding van ingeschreven meisjes ten opzichte van het aantal ingeschreven jongens in het basisonderwijs nam in de periode 1990-2009 toe van 0,90 tot 0,96.

Hiermee bereikt Zambia bijna de maximumscore.

De verhouding in het secundair onderwijs kende in de jaren '90 een sterke daling. Pas sinds 2000 is er terug een stijging. Maar hier is er nog een lange weg af te leggen voor het target gehaald wordt.

In het voortgezet onderwijs (tertiary education) is er absoluut nog geen gelijkheid. (UNDP, 2011)

Werkvloer

Ook op de werkvloer is de target nog niet bereikt. Vrouwen komen nogal gemakkelijk in de informele sector terecht. Het is zelfs zo dat er hier meer vrouwen dan mannen tewerkgesteld zijn. (UNDP, 2011)

Parlement

Als laatste indicator wordt er gekeken naar het percentage vrouwelijke parlementariërs. Hier scoort Zambia redelijk slecht. Amper 14% is een vrouw, dit is ver beneden het 30%-target.(UNDP, 2011)

3.3.2 Rol van de overheid

Om volledige gelijkheid op alle niveaus te bereiken moet de overheid zien af te rekenen met een aantal fundamentele problemen.

Ten eerste blijkt dat in tijden van crisis, ouders het eerst besparen op het onderwijs van de dochters. Dit vloeit voort uit de traditionele overtuiging dat onderwijs voor zonen waardevoller is. Toch is het noodzakelijk dat jongens en meisjes al vanaf de basisschool evenveel kansen krijgen, anders blijft de ongelijkheid ook bestaan op hoger niveau (hoger onderwijs, arbeidskansen,...)(UNDP, 2011)

Figuur 51: optocht Woman's Day (eigen foto, 2013)

Ten tweede moet er ook op schoolniveau een aantal structurele aanpassingen worden doorgevoerd. Zo zijn er op veel scholen onvoldoende sanitaire voorzieningen voor meisjes. Ook zijn de meeste leerkrachten mannelijk, meisjes hebben in het onderwijs dus nauwelijks rolmodellen.(UNDP, 2011)

De overheid kan hierin een belangrijke rol spelen. Initiatieven zoals PAGE hebben in het verleden al hun nut bewezen en moeten dus verder uitgebouwd worden.(UNDP, 2011)

Daarnaast is het ook van cruciaal belang om families en gemeenschappen te sensibiliseren en attent te maken op belang van onderwijs voor meisjes. Traditionele leiders kunnen hierbij een belangrijke rol spelen.(UNDP, 2011)

In sommige buurlanden kregen meisjes na schooltijd een voedselpakket mee naar huis voor de familie. Dit zorgt ervoor dat meisjes na schooltijd in plaats van met huishoudelijke taken bezig te zijn, aan schooltaken konden werken. Misschien is dit ook een concept dat kan werken in Zambia.(UNDP, 2011)

De overheid moet er ook op toezien dat in het secundair en het tertiair onderwijs het aantal ingeschreven meisjes toeneemt. Dit is essentieel om de gendergelijkheid op andere vlakken (arbeidskansen,...) te verzekeren.(UNDP, 2011)

3.4 MDG 4: KINDERSTERFTE TERUGDRINGEN

3.4.1 Target 1: het sterftcijfer, tussen 1990 en 2015, onder kinderen jonger dan 5 met tweederde terugdringen

Table 9: Progress in Indicators³⁸

	1992	1996	2002	2007	2015 Target
U-5 mortality rate (deaths per 1,000 live births)	190.7	197	168	119	63.6
Infant mortality rate (deaths per 1,000 live births)	107.2	109	95	70	35.7
Proportion of one-year-olds immunized against measles (%)	77	86.5	84	84.9	100

Figuur 52: kindersterfte (UNDP, 2011)

Tussen 1992 en 2007 daalde het aantal kinderen dat de leeftijd van 5 jaar niet haalde van 190,7 sterfgevallen per 1000 levend geboren tot 119. Om het target te behalen moet het nog verder dalen tot 63,6. (UNDP, 2011)

Deze vooruitgang kan grotendeels toegeschreven worden aan het toegenomen aantal vaccinaties bij jonge kinderen. Om nog een verdere daling te garanderen zijn extra maatregelen noodzakelijk. Toch is er goede hoop om het target te bereiken.(UNDP, 2011)

De grootste progressie vond plaats in de landelijke gebieden. Er zijn twee factoren die aan de basis liggen van dit verschil. Ten eerste zijn er in de rurale gebieden grote vooruitgangen geboekt op het vlak van voedingskwaliteit. Daarnaast zijn de vaccinatieprogramma's in landelijke gebieden ook beter aangeslagen.(UNDP, 2011)

Figuur 53: Vaccinaties bij baby's (eigen foto, 2013)

Ongeveer 40% van de sterfgevallen bij kinderen jonger dan 5 jaar is het gevolg van malaria. Om het sterftcijfer verder naar beneden te krijgen zal hier dus een extra inspanning geleverd moeten worden. Op de tweede plaats staat ondervoeding. Dit hangt dus samen met MDG 1. Tot slot zijn ook veel van de sterfgevallen te wijten aan de slechte kwaliteit van het drinkwater en de beperkte sanitaire voorzieningen. Hierdoor lopen kinderen heel gemakkelijk allerlei infectieziekten op, die tot de dood leiden, zoals diarree. (UNDP, 2011)

3.4.2 Rol van de overheid

Zoals aangehaald in de vorige paragraaf, is het bereiken van MDG 4 nauw verbonden met andere MDGs. Daarnaast zijn er ook nog maatregelen specifiek voor deze MDG. Zoals het vroeger detecteren (en behandelen) van ziektes en het promoten van borstvoeding.

3.5 MDG 5: DE GEZONDHEID VAN MOEDERS VERBETEREN

3.5.1 Target 1: het sterftecijfer van vrouwen in het kraambed met drie kwart terugdringen

Figure 24: Maternal Mortality Ratio

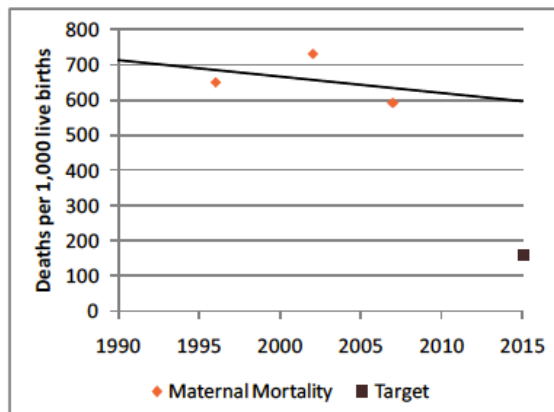
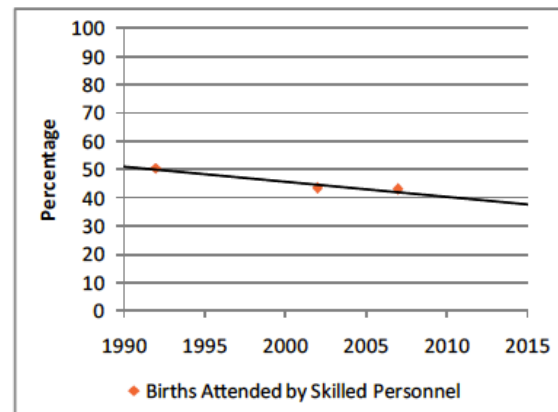

Figure 25: Births Attended by Skilled Personnel

Figuur 54: aantal vrouwen dat sterft in het kraambed (UNDP, 2011)

Zambia staat op dit vlak nog voor een grote uitdaging. In 2007 stierven per 100 000 vrouwen nog 591,2 vrouwen in het kraambed. Tegen 2015 moet dit cijfer nog met 72,5% dalen (het target ligt op 162,3), de kans dat dit ook zal gebeuren is vrij onwaarschijnlijk. (UNDP, 2011)

Tot 2002 was er nog een stijging van het sterftecijfer, sindsdien gaat het wel de goede richting uit.

De mogelijke oorzaak van dit hoog cijfer is het beperkt aantal bevallingen dat gebeurt onder begeleiding van opgeleid zorgpersoneel. Tot 2002 was er zelfs een daling, van 50,5% in 1992 tot 43,4%. Gelukkig is er sindsdien terug een stijging, namelijk tot 46,5 in 2007. (UNDP, 2011)

Een andere oorzaak is het aantal onveilige abortussen. Liefst een derde van de sterfgevallen is hieraan te wijten. De vaak nog zeer jonge vrouwen sterven aan

de complicaties van abortussen die gebeuren zonder de begeleiding van opgeleid medisch personeel. (Muvi TV, 2013)

In sommige landelijke gebieden moeten vrouwen ook kilometers ver reizen voor ze in een gezondheidscentrum terecht kunnen. In vele gevallen moeten vrouwen deze afstand al wandelend, per fiets of per ossenwagen afleggen. Wanneer vrouwen toch tijdig in een ziekenhuis terecht kunnen, zijn er vaak onvoldoende bedden en is er een gebrek aan privacy. Dit zijn enkele redenen waarom vrouwen er nog steeds voor kiezen om toch thuis te bevallen. Wanneer er dan echter complicaties optreden, zijn ze vaak te laat in het ziekenhuis voor professionele hulp. (UNDP, 2011)

Ook de rol die hiv/aids speelt, is niet te onderschatten. Tijdens de zwangerschap is de weerstand van een vrouw altijd al wat lager dan normaal. Hierdoor kan hiv/aids sneller doorzetten. Een zware bevalling kan dan fataal zijn. (UNDP, 2011)

Andere risicofactoren zijn ondervoeding, huwen op jonge leeftijd, malaria en armoede. Uit studies is gebleken dat 58% van de sterfgevallen te wijten is aan infectieziekten, dikwijls het gevolg van de heersende armoede. (UNDP, 2011)

3.5.2 Target 2: het bereiken van universele toegang tot reproductieve gezondheidszorg

Voor dit target zijn er geen statistieken beschikbaar. Voor een algemeen beeld verwijs ik graag naar hoofdstuk 1 pagina 46.

3.5.3 Rol van de overheid

In juni 2010 startte de overheidscampagne "Campaign for Accelerated Reduction of Maternal Mortality" (CARMMA), met als moto "no woman should die while giving live".

Tijdens deze campagne werd er onder andere extra aandacht gevestigd op de impact van hiv/aids, malaria, ondervoeding en geweld. Ook werd er ingezet op de verdere uitbouw van diensten in verband met gezinsplanning. (UNDP, 2011)

3.6 MDG 6: STRIJD LEVEREN TEGEN MALARIA, hiv/aids EN ANDERE ZIEKTES

3.6.1 Target 1: de verspreiding van hiv/aids tegen 2015 stopzetten en starten met het terugdringen ervan

Figure 27: HIV Prevalence Rate

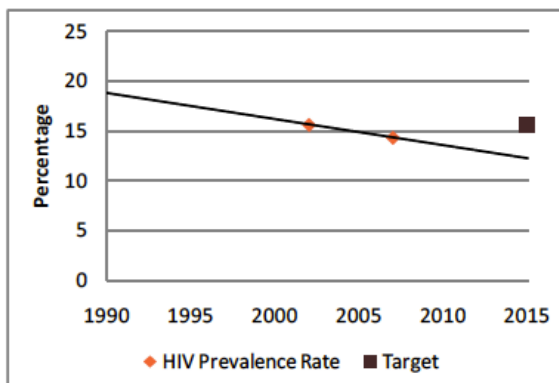
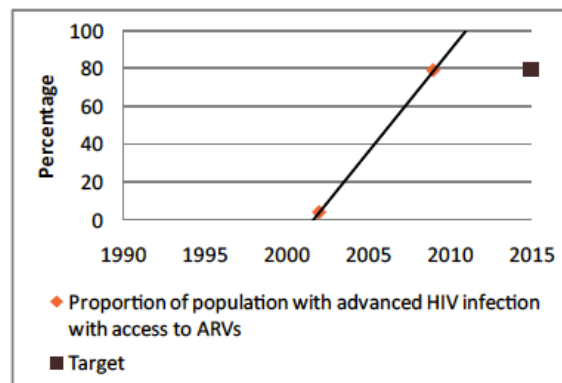

Figure 28: Advanced HIV Infections with Access to ARVs

Figuur 55: aantal hiv-besmettingen (UNDP, 2011)

Deze target werd in 2007 reeds behaald. Echter, het voorkomen van hiv/aids is niet langer meer de belangrijkste indicator om hiv-epidemie in kaart te brengen. Nu wordt er voornamelijk gekeken naar het aantal nieuwe besmettingen. (UNDP, 2011)

De hiv-epidemie heeft ook invloed op andere MDGs. Mensen die chronisch ziek zijn, hebben vaak geen werk. In landen als Zambia, waar geen of nauwelijks een sociaal zekerheidssysteem bestaat, geraken deze mensen in armoede. Dit brengt dan andere gevolgen met zich mee zijnde ondervoeding, kinderen die niet naar school kunnen,.....(UNDP, 2011)

De laatste jaren hebben er een aantal belangrijke positieve gedragsveranderingen plaatsgevonden. Zo is gebleken dat Zambianen minder wisselende seksuele contacten hebben. Ook is het condoomgebruik sterk toegenomen. Desondanks blijft dit wel laag, slechts 45,6% in 2008. (UNDP, 2011)

Ook de verspreiding van antiretrovirale therapie verloopt efficiënter, in 2007 kregen 383 323 volwassenen een behandeling en 30 644 kinderen.

Om de besmetting van moeder op kind te beperken, werd er werk gemaakt van gratis medische voorzieningen. Zo was er een daling van het aantal besmettingen bij baby's. Daarnaast steeg het aantal zwangere vrouwen dat

antiretrovirale therapie kreeg van 30% in 2009 naar 61% in 2009. Zo werd ook de moedersterfte gereduceerd. (UNDP, 2011)

Daarnaast heeft de overheid werk gemaakt van gratis verspreiding van condooms en een gecentraliseerde Blood Transfusion Services. Hierdoor werd het aantal besmettingen door bloedtransfusies fel gereduceerd. (UNDP, 2011)

Vrouwen lopen wel nog steeds het grootste risico om besmet te geraken. Het goede nieuws is echter wel dat het aantal besmettingen bij vrouwen sneller daalt, dan bij mannen. (UNDP, 2011)

Ondanks dat er steeds minder en minder nieuwe besmettingen zijn, leven wel steeds meer mensen met hiv. De verklaring hiervoor kan gezocht worden in het feit dat meer mensen toegang hebben tot antiretrovirale therapie, en dus langer blijven leven. (UNDP, 2011)

3.6.2 Target 2: Het bereiken, tegen 2010, van universele toegang tot de behandeling van hiv/aids voor al wie het nodig heeft

Voor dit target zijn er geen statistieken beschikbaar. Voor een algemeen beeld verwijs ik graag naar hoofdstuk 1 pagina 54.

3.6.3 Rol van de overheid

De Zambiaanse overheid botst hier op een groot aantal struikelblokken. Het is en blijft een dure zaak om hiv/aids te bestrijden. Hierbij komt dat de overheid vaak op een inefficiënte manier omgaat met de fondsen die ze krijgt. Zoals reeds vermeld bij de andere gezondheidsdoelstellingen is er ook een groot gebrek aan infrastructuur.(UNDP, 2011)

Buiten deze structurele problemen, moet er ook een mentaliteitswijziging plaatsvinden. Vrouwen worden traditioneel minderwaardig beschouwd, voor hen blijft het dus heel moeilijk om (onveilige) seks te weigeren. (UNDP, 2011)

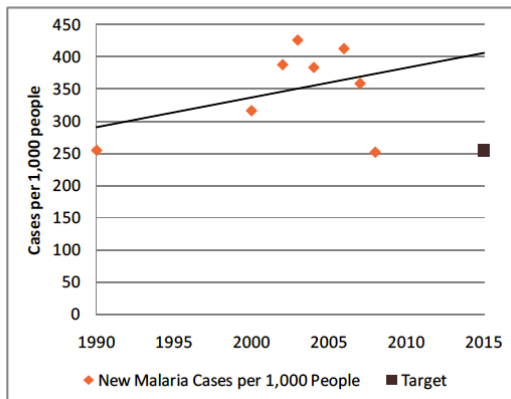
De overheid zet momenteel vooral in op bewustwording en preventie. Daarnaast probeert ze ook werk te maken van een nationaal gezondheidssysteem.(UNDP, 2011)

Figuur 56: Safe Love Campagne (eigen foto, 2013)

3.6.4 Target 3: het aantal nieuwe gevallen van malaria en andere ernstige ziektes stoppen en starten met hun totale uitbanning

Figure 31: New Malaria Cases Per 1,000 Population

Figuur 57: Malaria (UNDP, 2011)

Malaria is en blijft nog een zeer groot probleem. Toch is ook hier een daling waarneembaar in het aantal besmettingen. Dit is het gevolg van informatie-educatie- en communicatieprogramma's van de overheid. Er wordt ook ingezet op preventieve behandelingen van zwangere vrouwen. Tot slot bestaan er ook programma's waarbij mensen worden aangeraden om binnenshuis gebruik te maken van een anti-muggenspray.

In de verspreiding van malaria worden er grote provinciale verschillen genoteerd. (UNDP, 2011)

3.6.5 Rol van de overheid

Zambia is op dit vlak zeer afhankelijk van internationale hulp. Als gevolg van de wereldwijde economische crisis, kwam ook het hulpprogramma in gedrang.

Net zoals bij de bestrijding van hiv/aids is ook hier het tekort in infrastructuur en aan kennis een groot probleem. (UNDP, 2011)

De Zambiaanse overheid maakt ook niet efficiënt gebruik van de financiële middelen die ze krijgt. Daarnaast wordt de medicatie ook niet adequaat verspreid, voor de indoor sprayingsprogramma's geldt net hetzelfde. (UNDP, 2011)

De regering moet dus vooral werk maken van een efficiënter systeem. Hiervoor wordt er momenteel werk gemaakt van een samenwerkingsverband met het meteorologisch instituut om sneller in te schatten waar de risicogebieden zich bevinden. Zo kan medicatie en dergelijke op een efficiëntere manier verspreid worden. (UNDP, 2011)

3.7 MDG 7: ACTIEF WERKEN AAN EEN DUURZAAM MILIEU

3.7.1 Target 1: de principes die gelden voor duurzame ontwikkeling opnemen in nationale milieubeleidsprogramma's en streven naar een behoud van natuurlijke hulpbronnen

Table 13: Progress in Indicators

Indicator	1990	1993	1996	2001	2003	2004	2005	2007	2015 Target
Land covered by forests (%) ⁵⁴	59.8 ⁱ		59.1	59.6		45			
Land protected to maintain biological diversity (%) ⁵⁵	38.8		39.2	39.6	39.6	39.6	41.5 ⁵⁶	41 ⁵⁷	
GDP per unit of energy use (PPP \$ per kg of oil equivalent) ⁵⁸	1.29	1.39	1.38	1.52	1.64	1.76	1.87	2.13	
Carbon dioxide emissions (MT/capita) ⁵⁹	0.31	0.29	0.2	0.18	0.19	0.2	0.2	0.22	
Consumption of ozone-depleting CFCs (ODP MT) ⁶⁰			95.57	45.1	44.5	43			
Proportion of Population using solid fuels (%) ⁶¹	89	89	85 ⁱⁱ		85	83.8			

ⁱ 1992.

ⁱⁱ 1998.

Figuur 58: milieu (UNDP, 2011)

De strijd tegen de ontbossing is een grote uitdaging in Zambia. Het percentage landoppervlakte dat bedekt is met bos, daalde de laatste jaren van 66% in 1992 tot 55,9% in 2007. Dit is een gevolg van de overexploitatie, voor veel Zambianen is hout nog steeds de voornaamste brandstof. Zo gebruikt maar liefst 60% van de stadsbewoners hout als energiebron om te kunnen koken, op het platteland is dit zelfs 95%. Daarnaast verdwijnt er ook veel bos omdat er oppervlakte moet worden vrijgemaakt voor de landbouw. (UNDP, 2011)

Ook heeft Zambia af te rekenen met bosbranden. Vaak is de mens hiervan de oorzaak.

Door de overexploitatie en de bosbranden verandert de samenstelling van de bossen. Deze worden minder dicht, en op de vrijgekomen plaats groeien steeds meer grassen en mossen. Dit is nefast voor de biodiversiteit. (UNDP, 2011)

Niet enkel is de ontbossing een probleem, ook de luchtvervuiling is een heikel punt. Sinds 1992 is het aantal broeikasgassen gestegen met maar liefst 6,2%. (UNDP, 2011)

3.7.2 Rol van de overheid

De Zambiaanse overheid laat hier een paar steken vallen. Zo is slechts 390 van de 544 ambten in het Departement voor Bosbeheer ingevuld. Ook is er niet in elke provincie een verantwoordelijke. Dus de overheid beschikt niet over genoeg capaciteit om ordentelijk te functioneren. (UNDP, 2011)

3.7.3 Target 2: Het verhinderen van het verlies aan biodiversiteit, met het bereiken van een significante vermindering van het verliescijfer tegen 2010

Voor dit target zijn er geen statistieken beschikbaar. Voor een algemeen beeld verwijst ik graag naar hoofdstuk 1 pagina 59.

3.7.4 Target 3: het aantal mensen dat geen duurzame toegang heeft tot drinkwater en elementaire sanitaire voorzieningen met de helft terugdringen

Figure 36: Proportion of Population without Access to an Improved Drinking Water Source

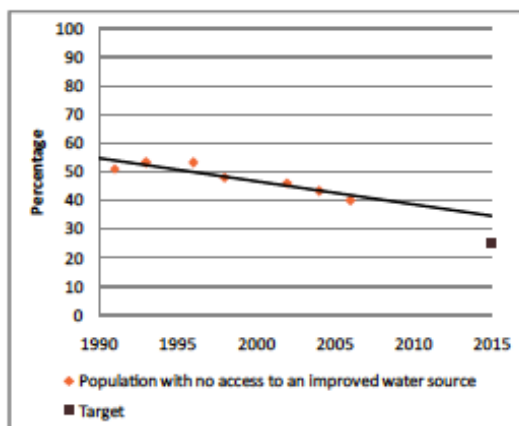
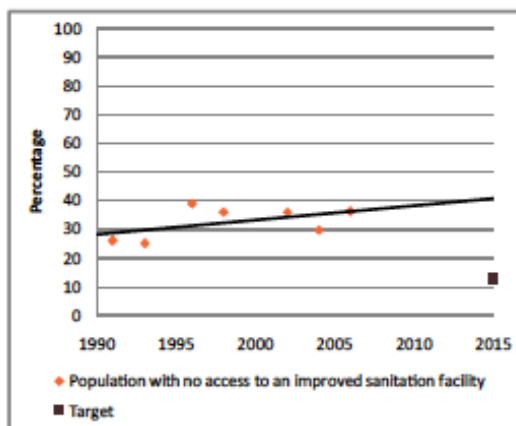

Figure 37: Proportion of Population without Access to an Improved Sanitation Facility

Figuur 59: meer mensen hebben toegang tot proper drinkwater en sanitaire voorzieningen (UNDP, 2011)

De meest recente data geven een daling van het aantal mensen dat geen toegang heeft tot proper drinkwater van 51% in 1996 tot 40% in 2006. De rurale gebieden hinken nog wel achterop, met nog steeds 59% van de bevolking dat geen toegang heeft tot veilig water. De meerderheid van de bevolking haalt zijn drinkwater uit rivieren of open waterputten. Ondanks dit groot percentage is het volgens de laatste prognoses wel een haalbare kaart om dit target te bereiken tegen 2015. (UNDP, 2011)

Een tweede luik van dit target betreft de sanitaire voorzieningen. Daar waar er in Zambia toiletten en een rioleringsysteem aanwezig is, blijkt deze vaak in slechte staat te verkeren of zelfs helemaal onbruikbaar te zijn. Nochtans zou door het uitbouwen van een degelijk rioleringsysteem en het investeren in hygiënische toiletten 80% van de ziektes voorkomen kunnen worden. (UNDP, 2011)

De laatste jaren zijn er wel al enkele initiatieven genomen, zoals het aanleggen van een centraal waterzuiveringssysteem. Helaas blijken deze inspanningen niet toereikend te zijn en het ziet er dan ook naar uit dat deze target niet behaald zal worden tegen 2015. (UNDP, 2011)

3.7.5 Rol van de overheid

Zambia kamt met de consequenties van een inadequaat beleid. Veel van de fondsen die Zambia ontvangt geraken niet waar ze moeten geraken. Dit maakt het moeilijk om tegen 2015 deze target te behalen. Daarnaast moet er ook ingegrepen worden in de watervervuiling. (UNDP, 2011)

Enkele maatregelen die zeker genomen moeten worden zijn:

- ontwikkelen van informatie-, educatie- en communicatieprogramma's in verband met veilig water en sanitaire voorzieningen
- een grotere focus op landelijke gebieden
- een betere verdeling van de fondsen
- investeren in low-cost technologie die voldoet aan de minimum voorwaarden, zoals verbeterde waterputten.

(UNDP, 2011)

3.7.6 Target 4: Tegen 2020 de leefomstandigheden van ten minsten 100 miljoen sloppenwijkbewoners aanzienlijk verbeteren

Voor dit target zijn er geen statistieken beschikbaar. Voor een algemeen beeld verwijst ik graag naar hoofdstuk 1 pagina 62.

3.8 MDG 8: WERKEN AAN EEN MONDIAAL PARTNERSCHAP VOOR ONTWIKKELING

Deze millenniumdoelstelling wordt niet per target besproken, omdat deze nogal met elkaar verweven zijn. De targets die hier besproken worden zijn:

- Target 1: Ga door met de ontwikkeling van een open, op regels gebaseerd, voorspelbaar, niet-discriminerend handels- en financieel systeem
- Target 2: aandacht besteden aan de bijzonder behoefte van de minst ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden zonder toegang tot de zee en arme, kleine eilanden
- Target 6: in samenwerking met de privésector de voordelen van nieuwe technologieën, vooral informatie- en communicatietechnologie, op brede schaal verspreiden.(UNDP, 2011)

Table 15: Overseas Development Assistance to Zambia (2002-2009)⁶⁶

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ODA (\$ m)	754.1	406.4	519.8	652.0	596.2	647.4	846.7	918.6
Budget Support (\$ m)	311.1	58.8	64.8	153.7	140.0	152.2	250.7	196.2
Grants (\$ m)	81.9	38.9	44.1	129.7	140.0	152.2	218.9	163.7
Loans (\$ m)	229.1	19.9	20.7	24.0	0.0	0.0	31.8	32.6
Project Support (PS)	443.1	347.6	455.0	498.3	360.4	344.1	432.2	579.4
PS as % of ODA	58.8	85.5	87.5	76.4	60.45	53.2	51.0	63.1
ODA as % of GDP	22.0	9.1	9.3	6.8	5.5	5.6	5.8	7.0

Figuur 60: Ontvangen ODA (UNDP, 2011)

Zambia is een van de koplopers wat betreft het ontvangen van structurele donaties. De zambiaanse overheid doet veel inspanningen om giften aan te trekken.(UNDP, 2011)

In 2002 kon Zambia rekenen op de steun van 7 bilaterale donors: Noorwegen, Denemarken, Zweden, Finland, Ierland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. (UNDP, 2011)

Wat de handelsmarkt betreft, zet Zambia momenteel in op diversificatie. Tot midden de jaren '80 was 95% van de export koper. Sindsdien is de export van niet-traditionele producten, zoals electriciteitskabels, edelstenen en landbouwproducten van 5% in de jaren '80 gestegen tot 33% in 2000. Sinds 2000 is de export van mineralen sterk afgenomen. Dit had als effect dat het aandeel van de niet-traditionele export terugzakte tot 17% in 2009. (UNDP, 2011)

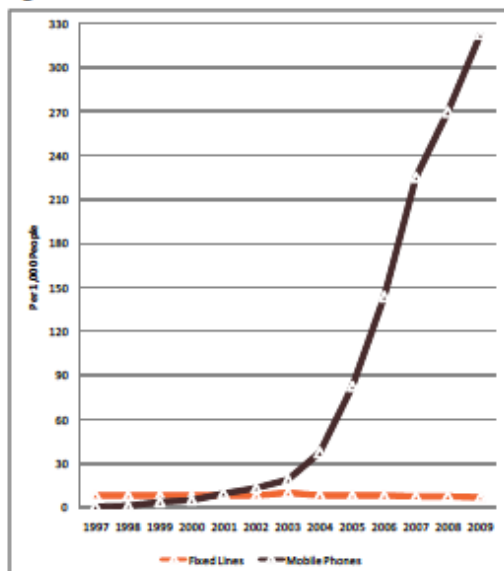
Daarnaast is het ook van belang om in de privé sector te investeren. Tot slot moet er ook werk gemaakt worden van een betere diensverlening bij de douane, zodat alles veel efficiënter kan verlopen.(UNDP, 2011)

Ondanks alles is Zambia het 6e beste Afrikaanse land om zaken mee te doen. Dit gunstig klimaat zorgde er voor dat in de periode 2000-2007 het totaal bedrag uit buitenlandse investeringen toenam van \$120 miljoen tot \$1320 miljoen. Daarna was er terug een daling (in de schaduw van de wereldwijde crisis) tot \$ 940 miljoen in 2008. (UNDP, 2011)

De huidige prognoses wijzen wel terug op een stijging.

Zambia kan vooral rekenen op Chinese investeringen.

Figure 42: Fixed Lines and Mobile Phone Subscribers²⁵

Als laatste target bespreek ik hier nog het telefoon- en gsm-gebruik in Zambia. De laatste jaren is hier een spectaculaire groei geconstateerd. Zo groeide het aantal gsm-gebruikers in de periode 2000-2009 exponentieel, van 50 000 tot meer dan 4 miljoen. Het aantal abonnementen voor vaste lijn bleef ongeveer status quo.(UNDP, 2011)

Het mobiele telefoonnetwerk dat de laatste jaren is ontstaan, zorgde er ook voor dat landelijke gebieden meer bereikbaar werden.(UNDP, 2011)

Figuur 61: gebruik vaste telefoons en gsm's (UNDP, 2011)

3.9 OVERZICHT

Doelstelling	Target	Indicator	Laatste meting	Target 2015	Zal de target bereikt worden onder de huidige tendens?
MDG1: uitbannen van extreme armoede en honger	Target 1a: Tussen 1990 en 2015 het aantal mensen dat moet leven met minder dan 1 dollar per dag met de helft terugdringen	Bevolkingspercentage onder \$1 (PPP) per dag (%)	51	29	
		De verhouding van de armoedekloof (%)	34	31,1	
	Target 1c: het percentage van mensen die honger lijden tussen 1990 en 2015 met de helft verminderen	Prevalentie van ondervoede kinderen jonger dan 5	14,6	12,5	
MDG 2: basisonderwijs voor iedereen	Target 2a: Er voor instaan dat wereldwijd, zowel jongens als meisjes, de lagere school volledig kunnen doorlopen	Netto inschrijvingsverhouding in het basisonderwijs (%)	102	100	
		Aantal leerlingen gestart in het eerste jaar die het laatste jaar bereiken (%)	91,7	100	
		alfabetiseringsgraad bij 15 tot 24 jarigen, vrouwen en mannen (%)	70	100	
MDG 3: promoten van de gendergelijkheid	Target 3a: de ongelijkheid tussen jongens en meisjes in het basis- en secundair onderwijs uitbannen, liefst tegen 2005, en op alle niveaus tegen 2015	verhouding van het aantal meisjes en jongens in het basisonderwijs	0,96	1	
		verhouding van het aantal meisjes en jongens in het secundair onderwijs	0,88	1	
		Verhouding van	0,74	1	

		het aantal meisjes en jongens in het hoger onderwijs			
		Verhouding van het aantal geletterde vrouwen ten opzichte van het aantal mannen 15 – 24 jaar	0,8	1	
		Aandeel vrouwen dat een betaalde baan heeft (%)	0,34	-	
		proportie van zetels ingenomen door vrouwen in het nationaal parlement (%)	14	30	
MDG 4: kindersterfte terugdringen	Target 4a: het sterftecijfer, tussen 1990 en 2015, onder kinderen jonger dan 5 met twee derde terugdringen	sterftecijfer bij -5 jarigen (aantal sterfgevallen per 1 000 levend geboren)	119	63,6	
		Kleutersterftecijfer (per 1000 levend geboren)	70	35,7	
		proportie van 1-jarigen kinderen ingeënt tegen de mazelen (%)	84,9	100	

MDG 5: de gezondheid van moeders verbeteren	Target 5a: het sterftecijfer onder vrouwen in het kraambed met drie kwart terugdringen	Moedersterftecijfer (per 100 000 bevallingen)	591,2	162,3	
		proportie van geboortes in aanwezigheid van gekwalificeerd gezondheidspersoneel (%)	46,5	–	
	Target 5b: het bereiken van universele toegang tot reproductieve gezondheid	gebruikscijfer anticonceptie middelen (%)	24,6%	-	
MDG 6: strijd leveren tegen aids, malaria en andere ziektes	Target 6a: de verspreiding van hiv/aids tegen 2015 stopzetten en starten met het terugdringen ervan	Besmettingsgraad (%)	14,3	<15,6	
		Bevolkingsaantal tussen 15-24 jaar met volledige en correcte kennis van hiv/aids (%)	48	-	
		verhouding van schoolaanwezigheid van weeskinderen tot schoolaanwezigheid van niet-weeskinderen tussen 10-14 jaar (%)	97	100	
	Target 6b: het bereiken, tegen 2015, van universele toegang tot de behandeling van hiv/aids voor al wie het nodig heeft	proportie van de bevolking met vergevorderde hiv-besmetting met toegang tot antiretrovirale medicijnen	79	80	
	Target 6c: het aantal nieuwe gevallen van malaria en andere	Aantal nieuwe gevallen van malaria per 1 000 inwoners	252**	≤ 255	

**De laatste cijfers die gekend zijn, gaven aan dat de target bereikt was. Dit is echter niet 100% zeker, want de afgelopen jaren fluctueerde dit cijfer. Het is daarom wachten op nieuwe data om met zekerheid te kunnen zeggen dat deze target bereikt is.

	ernstige ziektes stoppen en starten met hun totale uitbanning	Aantal sterfgevallen ten gevolgen van malaria per 1000 inwoners	39	11	
		Huishoudens met ITNs (%)	64,3	-	
MDG 7: Actief werken aan een duurzaam milieu	Target 7a: de principes die gelden voor duurzame ontwikkeling opnemen in nationale milieubeleidsprogramma's en streven naar een behoud van natuurlijke hulpbronnen	Gedeelte landelijk gebied bedekt met bossen (%)	45	-	
		Beschermd gebied om de biodiversiteit te bewaren (%)	41	-	
		CO ₂ -uitstoot (MT per capita)	0,22	-	
			83,8	-	
	Target 7c: het aantal mensen dat geen duurzame toegang heeft tot drinkwater en elementaire sanitaire voorzieningen met de helft terugdringen	bevolkingsaantal dat geen gebruik maakt van een verbeterde drinkwaterbron (%)	40	25,5	
		bevolkingsaantal dat geen gebruik maakt van verbeterde sanitaire voorzieningen (%)	36,1	13	

MDG8: Werken aan een mondiaal partnerschap voor ontwikkeling	Target 8a: Ga door met de ontwikkeling van een open, op regels gebaseerd, voorspelbaar, niet-discriminerend handels- en financieel systeem	Overzeese ontwikkelingshulp (US\$ m)	918,6	-	
	Target 8b: aandacht besteden aan de bijzonder behoefte van de minst ontwikkelde landen	Toegang tot de markten in ontwikkelde landen	-	-	
		Buitenlandse investeringen (US\$ m)	699,15	-	
	Target 8f: in samenwerking met de privésector de voordelen van nieuwe technologieën, vooral informatie- en communicatietechnologie, op brede schaal verspreiden	Telefoonlijnen per 1000 inwoners	7	-	
		Gsm-abonnementen per 1000 inwoners	322,8	-	

	Ja
	Extra inspanning nodig – het tempo moet verhoogd worden
	Hervormingen en investeringen zijn vereist.
	Geen data of geen vergelijking mogelijk

(UNDP, 2011)

3.10 BESLUIT

Ook voor Zambia is er nog veel werk aan de winkel wil het al de doelstellingen tegen 2015 behalen.

Zo is de vooruitgang voor MDG 1 te traag, voornamelijk op het platteland, in de steden zou het wel haalbaar zijn. Ook voor MDG 2 zijn er grote verschillen tussen de rurale en stedelijke gebieden waar te nemen. Volgens de cijfergegevens zou deze MDG ook reeds behaald zijn, toch blijkt in de praktijk dat er nog veel kinderen niet naar school gaan. Ook de kwaliteit van het onderwijs is vaak ondermaats. Op het vlak van gendergelijkheid (MDG 3) is er enkel in het onderwijs een noemenswaardige vooruitgang geboekt. Voor MDG 4 is de vooruitgang op het platteland beter dan die in de steden. Maar of dit doel bereikt gaat worden, is sterk afhankelijk van de resultaten die geboekt worden voor de andere MDGs. Voor millenniumdoel 5 zal de Zambiaanse overheid toch nog een tandje bij moeten steken. Voor MDG 6 is (de verspreiding van hiv/aids tegen 2015 stopzetten en starten met het terugdringen ervan) de eerste target reeds in 2007 behaalt. Wil men tegen 2015 ook de andere targets behalen, is er een mentaliteitswijziging nodig. Tot op heden zijn vrouwen nog steeds vaker het slachtoffer van nieuwe besmettingen. Dit is voor een deel toe te schrijven de traditionele man/vrouwrelatie. Malaria blijft ook nog steeds een groot probleem, ondanks de genoteerde dalingen. Ook blijft malaria een van de voornaamste oorzaken van kindersterfte. Zambia is echter voor MDG 6 sterk afhankelijk van buitenlandse hulp. Voor MDG7 heeft Zambia af te rekenen met een consequent inadequaat beleid. Zowel op het vlak van milieu als de aanleg en onderhoud van rioleringsystemen heeft de Zambiaanse overheid jarenlang steken laten vallen en daar draagt men nu nog steeds de gevolgen van. De Zambiaanse overheid doet wel veel inspanning om structurele donaties binnen te halen (MDG8). Zambia is op dat vlak dan ook een van de koplopers. Zambia is ook het 6^e beste Afrikaanse land om zaken mee te doen, vooral Chinese ondernemers voelen zich aangetrokken.

Hoofdstuk 4: De rol van België

4.1 OFFICIËLE ONTWIKKELINGSHULP (ODA)

Net als alle andere industrielanden, beloofde de Belgische regering in 2000 om tegen 2015 0,7% van het bruto nationaalinkomen te besteden aan ontwikkelingssamenwerking. Maar België was ambitieuzer en stelde zichzelf een vroegere deadline, nl. 2010.

De Belgische ODA is samengesteld uit verschillende uitgaven:

- bijdragen ingeschreven op de begroting ontwikkelingssamenwerking. Dit bedrag is goed voor circa 60% van de totale ODA.
- budgetten van diverse federale bevoegdheden, onder meer de Belgische hulp via de Europese Commissie, een deel van de kosten voor de opvang van vluchtelingen en een deel van de kosten voor studenten uit ontwikkelingslanden in België
- bijdragen van gewesten, gemeenschappen, provincies en gemeenten
- internationaal afgesproken schuldkwijtscheldingen. In 2010 ging het voornamelijk over de schulden van D.R. Congo en Congo-Brazaville, in 2011 van Togo en Liberia.

(Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, 2011)

Evolutie van de officiële ontwikkelingshulp van DAC-donoren als % van het BNI

	België	Alle DAC-donoren
1985-94 gemiddeld	0,43	0,33
1995-99 gemiddeld	0,34	0,24
2000	0,36	0,22
2001	0,37	0,22
2002	0,43	0,23
2003	0,60	0,25
2004	0,41	0,26
2005	0,53	0,33
2006	0,50	0,31
2007	0,43	0,28
2008	0,48	0,30
2009	0,55	0,31
2010	0,64	0,32
2011	0,53	0,31

Figuur 62: ODA als percentage van het BNI (diplomatie.belgium, 2012)

Om haar doelstellingen te realiseren werkt België samen met verschillende partners:

- de overheden van ontwikkelingslanden en andere donoren aanwezig in de partnerlanden. Deze samenwerking wordt gouvernementele samenwerking genoemd
- niet-gouvernementele organisaties in België en in de partnerlanden. Dit gebeurt via ngo's, universiteiten en organisaties uit het maatschappelijk middenveld
- en als laatste zijn er ook nog de multilaterale organisaties.

Enkele partners zijn:

- de Belgische Technische Coöperatie (BTC): deze staat in voor de gouvernementele samenwerking
- de Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO): zij ondersteunen de privésector in ontwikkelingslanden
- erkende ngo's
- partnerorganisaties van de Belgische multilaterale ontwikkelingssamenwerking
- universiteiten en hogescholen via VLIR en CIUF
- VVOB en APEFE
- Wetenschappelijke instellingen: het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG), Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA) en het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen van België
- De Belgische gemeentebesturen via UVCW, AVCB/VSGB, VVSG

(diplomatie.belgium, 2013)

4.2 BELGIË EN DE MDGS

België draagt op verschillende manieren zijn steentje bij aan de verwezenlijking van de MDGs. Dit doet ze via gouvernementele samenwerkingen, ngo's en internationale organisaties. Hieronder geef ik enkele voorbeelden van de Belgische bijdragen

4.2.1 MDG1: uitbannen van de grootste honger en armoede tegen 2015

België voorziet 4 miljoen euro in de periode 2006-2014 om via Caritas International in Rwanda aan deze MDG te werken. Hierdoor hebben 9000 arme boerengezinnen een beter inkomen en meer voedsel. Om dit doel te bereiken werd er ingezet op de verbetering van de volledige productieketen. Dit houdt onder anderen in:

- aandacht voor de teelt: betere variëteiten, bemesting,...
- teeltvariatie: maniok, maïs, sorghum, groenten, fruit, vee
- sterke coöperatieven staan de boeren technisch, commercieel en juridisch bij.
- Microkredieten

(diplomatie.belgium, 2013)

4.2.2 MDG4: terugdringen van de kindersterfte tegen 2015

Voor deze MDG bekijken we een voorbeeld uit Uganda. Onder meer dankzij de Belgische steun daalde het kindersterftcijfer er in de periode 2005-2009 van 8,8% tot 7,6%. De Belgische overheid voorziet een bedrag van 34,5 miljoen euro (periode 2005-2012) om het Ugandese ministerie van Gezondheidszorg te steunen. Hierbij gaat er vooral aandacht naar preventieve zorg voor jonge kinderen en zwangere vrouwen. Sinds het programma in 2005 startte is er al vooruitgang geboekt op het vlak van vaccinaties, familieplanningen, geboortes in gezondheidscentra en malariabehandeling en -preventie. Daarnaast zorgt België ook voor opleidingen voor het gezondheidspersoneel en voorziet het studiebeurzen.(diplomatie.belgium, 2013)

4.2.3 MDG7: waarborgen van een duurzaam milieu

Dankzij de 2,8 miljoen euro (periode 2006-2010) die België via het Belgisch ontwikkelingsagentschap BTC investeerde in Vietnam, kunnen er nu 70 000 mensen genieten van een propere omgeving en goedkoop drinkwater. Om dit te realiseren werd er onder meer het volgende gerealiseerd:

- 38 km wegen met riolering werden aangelegd in arme wijken
- open riolen werden gekanaliseerd en er werden bovenop groene wandelpaden aangelegd.
- Er werd een waterleiding aangelegd, hierdoor hebben de inwoners hun drinkwater 20 keer goedkoper dan wanneer ze het via verkopers moeten krijgen
- Kredieten voor 1800 arme families voor een aansluiting op de waterleiding en de installatie van toilet en douche.
- Sanering van twee illegale vuilnisbelten en realisatie van een milieuvriendelijkere vuilnisbelt.

(diplomatie.belgium, 2013)

4.3 BELGIË IN ZAMBIA - VVOB

De Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) is een vzw die werd opgericht in 1982 en heeft een ambitieus doel. Namelijk: bijdragen aan armoedebestrijding en een meer rechtvaardige wereld met verhoogde kansen voor iedereen. Dit wil de organisatie verwezenlijken door de kwaliteit, efficiëntie en effectiviteit van onderwijs en vorming in ontwikkelingslanden duurzaam te verbeteren.

VVOB heeft programma's lopen in tien verschillende landen, waaronder Zambia. Via twee projecten wordt er geprobeerd om de kwaliteit van het onderwijs in Zambia op te krikken. Het eerste project is het "Teacher Training Support"-programma. Dit programma biedt ondersteuning aan de lerarenopleiding. Het andere programma, "ECSITE"-project (Empowering Community School In-service Teachers through Education), is bedoeld om het onderwijs in de gemeenschappsscholen (Community Schools) te verbeteren. (VVOB, 2013)

Hoofdstuk 5: Didactische verwerking

Binnen dit deel van mijn eindwerk, leg ik uit hoe je op een luchtige manier deze toch wel zware materie kunt aanbrengen in de tweede graad van het secundair onderwijs.

Voor mijn lesmateriaal heb ik mij gebaseerd op de informatie uit mijn literatuurstudie alsook op eigen ervaringen tijdens mijn verblijf in Kabwe, Zambia. Je zal dus merken dat ik voor een aantal millenniumdoelen voorbeelden aanhaal uit Zambia.

5.1 DOEL EN OPZET

Leerlingen ontdekken op een zelfstandige manier de inhoud van de 8 millenniumdoelen. Elke opdracht wordt uitgelegd en uitgevoerd op de website <http://millenniumgoal.weebly.com>. Het is dus noodzakelijk dat er computers/tablets/smartphones en een werkende internetverbinding aanwezig zijn.

Voor de eerste 7 millenniumdoelen krijgen de leerlingen 20 minuten per MDG. De leerlingen voeren deze opdracht best individueel of per twee uit. Voor millenniumdoel 8 mogen ze in groepjes van circa vier personen werken. Afhankelijk van je eigen voorkeur kan deze laatste opdracht 30 minuten of langer duren.

Je kan er voor kiezen om iedereen individueel aan de computer de opdrachten te laten doorlopen. Maar het is ook mogelijk om je klas in "hoekjes" te verdelen (en aan te kleden) en om de twintig minuten moet dan iedereen doorschuiven naar het volgende hoekje tot als iedereen millenniumdoel 1 tot en met 7 heeft opgelost. Een andere mogelijkheid is om op verschillende plaatsen in het schoolgebouw posters van de millenniumdoelen 1 tot en met 7 op te hangen of foto's/quotes/... en bij elke poster/foto/quote een QR-code^{††} naar de bijbehorende opdracht. Deze kunnen de leerlingen dan lezen met een smartphone of een tablet waar ze dan ook de opdrachten op kunnen uitvoeren.

5.2 Kadering binnen eindtermen en VOET'en

5.2.1 Eindtermen aardrijkskunde 2^e graad ASO

De leerlingen

3 kunnen aan de hand van voorbeelden horizontale en verticale ruimtelijke relaties herkennen.

10 kunnen op een eenvoudige manier de natuurlijke en menselijke oorzaken van milieuproblemen in een gebied verklaren en er de gevolgen voor mens, natuur en milieu uit afleiden

12 kunnen verbanden leggen tussen levenswijze, cultuur en leefmilieu.

---

^{††} De QR-codes kan je terugvinden op de downloadpagina op <http://millenniumgoal.weebly.com>.

19* nemen een kritische houding aan t.o.v. aardrijkskundige informatie in de media.

21* brengen begrip op voor de wijze van zingeving in eigen en andere leefmilieus en culturen.

22* houden in hun handelen rekening met duurzame ontwikkeling in tijd en ruimte.

23* brengen aandacht op voor het fascinerende van de wereld

5.2.2 Eindtermen aardrijkskunde 2^e graad TSO

De leerlingen

3 kunnen aan de hand van voorbeelden horizontale en verticale ruimtelijke relaties herkennen

10 kunnen op een eenvoudige manier de natuurlijke en menselijke oorzaken van milieuproblemen in een gebied verklaren en er de gevolgen voor mens, natuur en milieu uit afleiden.

12 kunnen verbanden leggen tussen levenswijze, cultuur en leefmilieu

19* nemen een kritische houding aan t.o.v. aardrijkskundige informatie in de media.

21* brengen begrip op voor de wijze van zingeving in eigen en andere leefmilieus en culturen.

22* houden in hun handelen rekening met duurzame ontwikkeling in tijd en ruimte.

23* brengen aandacht op voor het fascinerende van de wereld

5.2.3 Eindtermen Natuurwetenschappen 2^e graad ASO

De leerlingen

15 kunnen de wisselwerking tussen de natuurwetenschappen, de technologische ontwikkeling en de leefomstandigheden van de mens met een voorbeeld illustreren

25* zijn bereid om samen te werken

31* houden zich aan instructies en voorschriften bij het uitvoeren van opdrachten

B1 kunnen voorwaarden aangeven voor een gezonde levenswijze

B2 kunnen aantonen dat verantwoord handelen van individu en maatschappij noodzakelijk zijn voor het milieu

B6 informatie op gedrukte en elektronische dragers raadplegen en verwerken

B8* hebben aandacht voor de eigen gezondheid en die van anderen

B26 het belang van 'duurzame ontwikkeling' aantonen

5.2.4 Eindtermen Natuurwetenschappen 2^e graad TSO

De leerlingen

14 kunnen de wisselwerking tussen de natuurwetenschappen, de technologische ontwikkeling en de leefomstandigheden van de mens met een voorbeeld illustreren

23* houden rekening met de mening van anderen

25* zijn bereid om samen te werken

31* houden zich aan de instructies en voorschriften bij het uitvoeren van opdrachten

32* hebben aandacht voor de eigen gezondheid en die van anderen.

5.2.5 Eindtermen Moderne vreemde talen 2^e graad ASO

De leerlingen

1. kunnen het onderwerp bepalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten

2 kunnen de hoofdgedachte achterhalen in informatieve, prescriptieve, narratieve en artistiek-literaire teksten

3 kunnen de gedachtegang volgen van informatieve, prescriptieven, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten

4 relevante informatie selecteren uit informatieve, prescriptieven, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten

42* tonen bereidheid en durf om te luisteren, te lezen, te spreken, gesprekken te voeren en te schrijven in het Frans/Engels

5.2.6 Eindtermen Moderne vreemde talen 2^e graad TSO

De leerlingen

1. kunnen het onderwerp bepalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten

2 kunnen de hoofdgedachte achterhalen in informatieve, prescriptieve, narratieve en artistiek-literaire teksten

3 kunnen de gedachtegang volgen van informatieve, prescriptieven, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten

4 relevante informatie selecteren uit informatieve, prescriptieven, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten

42* tonen bereidheid en durf om te luisteren, te lezen, te spreken, gesprekken te voeren en te schrijven in het Frans/Engels

5.2.7 Eindtermen PAV 2^e graad BSO

De leerlingen

1 informatief luisteren en lezen

3 zijn mondeling assertief: ze kunnen informatie inwinnen, samenvatten en meedelen.

5 kunnen hun eigen mening en gevoelens uiten.

6 hanteren gepaste taal en omgangsvormen

10 kunnen rekenen met geld in functionele situaties

18 kunnen informatie uit uiteenlopende voor hen bestemde tekstmateriaal en voor hen bestemde formulieren begrijpen en gebruiken

19 kunnen onder begeleiding gebruik maken van informatie- en communicatietechnologie

22 kunnen bij groepsopdrachten onder begeleiding:

- overleggen en actief deelnemen
- instructies uitvoeren
- reflecteren

25 hulp invoeren

31 kunnen belangrijke wereldproblemen bondig omschrijven

34* respecteren het leefmilieu

5.2.8 VOET'en

Context 1: lichamelijke gezondheid en veiligheid

De leerlingen

5 maken gezonde keuzes in hun dagelijkse voeding

9 nemen voorzorgsmaatregelen tegen risicovol lichamenlijk contact

15 beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid

Context 2: mentale gezondheid

De leerlingen

5 kunnen zich uiten over en gaan respectvol om met vriendschap, verliefdheid, seksuele identiteit en geaardheid, seksuele gevoelens en gedrag

6 stellen zich weerbaar op

8 herkennen de impact van cultuur- en kunstbeleving op het eigen gevoelsleven en gedrag en dat van anderen

Context 3: sociorelationele ontwikkeling

De leerlingen

3 accepteren verschillen en hechten belang aan respect en zorgzaamheid binnen een relatie

4 kunnen ongelijk toegeven en zich verontschuldigen

6 doorprikken vooroordelen, stereotypering, ongepaste beïnvloeding en machtsmisbruik

7 bespreken opvattingen over medische, psychische en sociale aspecten van samenlevingsvormen, veilig vrijen, gezinsplanning, zwangerschap en zwangerschapsafbreking

Context 4: omgeving en duurzame ontwikkeling

De leerlingen

2 herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid

3 zoeken naar mogelijkheden om zelf duurzaam gebruik te maken van ruimte, grondstoffen, goederen, energie en vervoermiddelen

4 zoeken naar duurzame oplossingen om de lokale en globale leefomgeving te beïnvloeden en te verbeteren

Context 5: politiek-juridische samenleving

De leerlingen

2 passen inspraak, participatie en besluitvorming toe in reële schoolse situaties

3 tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten

4 zetten zich actief en opbouwend in voor de eigen rechten en die van anderen

5 tonen aan dat het samenleven in een democratische rechtsstaat gebaseerd is op rechten en plichten die gelden voor burgers, organisaties en overheid

12 tonen het belang aan van internationale organisaties en instellingen

13 geven voorbeelden die duidelijk maken hoe de mondialisering voordelen, problemen en conflicten inhoudt

Context 6: socio-economische samenleving

De leerlingen

1 leggen met voorbeelden uit hoe welvaart wordt gecreëerd en hoe een overheid inkomsten verwerft en aanwendt

3 zetten zich in voor de verbetering van het welzijn en de welvaart in de wereld

7 kunnen het eigen budget en de persoonlijke administratie beheren

8 geven kenmerken, mogelijke oorzaken en gevolgen van armoede aan

9 lichten de rol toe van ondernemingen, werkgevers- en werknemersorganisaties in een nationale en internationale context

Context 7: socioculturele samenleving

De leerlingen

1 beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen

2 gaan constructief om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen

3 illustreren het belang van sociale samenhang en solidariteit

7 illustreren de wederzijdse beïnvloeding van kunst, cultuur en techniek, politiek, economie, wetenschappen en levensbeschouwing.

STAM

Communicatief vermogen, creativiteit, exploreren, kritische denken, mediawijsheid, open en constructieve houding, respect, samenwerken, verantwoordelijkheid, zorgzaamheid

5.3 Achtergrond per MDG

Beknopte samenvatting voor leerkrachten

5.3.1 MDG 1: De grootste armoede uitbannen

In 1990 leefden ongeveer 2 miljard mensen in extreme armoede (dit kwam overeen met circa 47% van de wereldbevolking). Met andere woorden, ongeveer de helft van de mensen moest rondkomen met minder dan \$1,25 per dag. In 2005 was dit percentage reeds met 20% gedaald. Deze neerwaartse tendens zet zich nog altijd voort ondanks de wereldwijde economische recessie. Doch zal in 2015 nog steeds 1 miljard mensen met minder dan \$1,25 per dag moeten rondkomen.

De belangrijkste factor om uit de armoede te geraken is deftig werk. Dit is werk dat wordt uitgevoerd uit vrije wil, onder gelijke, veilige en waardige omstandigheden. Dit houdt dus ook in dat werknemers een eerlijk loon moeten krijgen. Voornamelijk voor vrouwen en jongeren blijkt dit een groot probleem.

Een van de rechtstreekse gevolgen van extreme armoede is honger. In 1990 had ongeveer 20% van de wereldbevolking honger. Tegen 2015 zou dit percentage gehalveerd moeten zijn. In 2008 tikten we af op 15,5%. Dit komt overeen met 850 miljoen mensen. In 1990 was ook 1 op de 3 kinderen jonger dan 5 jaar ondervoed, in 2010 was dat 1 op 4.

5.3.1.1 De opdracht

Als eerste opdracht moeten de leerlingen een gezinsbudget opstellen. Omdat ze maar een beperkt budget krijgen, moeten ze keuzes maken, moeten ze zich afvragen wat is levensnoodzakelijk en wat is luxe. Hierbij is er geen goed of fout antwoord, voor iedereen liggen de prioriteiten anders. Zo kunnen sommige mensen perfect leven zonder een tv- en internetaansluiting, anderen weten zich dan weer geen raad meer zonder.

De tweede opdracht spits zich toe op het voedingsaspect. Aan de hand van een soort dagboekfragment krijgen de leerlingen inzicht in het dagelijks leven in Zambia en welke gevolgen armoede heeft op de gezondheid.

5.3.2 MDG2: Basisonderwijs wereldwijd toegankelijk maken voor iedereen

Tegen 2015 moeten alle jongens en meisjes de lagere school volledig kunnen doorlopen. Tot op heden ziet het er naar uit dat deze doelstelling behaald zal worden. Helaas hinkt de kwaliteit van het onderwijs nog achterop. Zo zijn er te weinig leerkrachten, onvoldoende klaslokalen, geen leer- of handboeken,..

Hoewel er een sterke toename is van het aantal schoolgaande kinderen, zijn er nog veel jongeren die geen diploma behalen. Slechts 87% van de leerlingen in ontwikkelingslanden doorloopt de hele basisschool en behaalt een getuigschrift.

5.3.2.1 de opdracht

In het eerste deel van de opdracht vergelijken de leerlingen de lessituatie in Zambia met die van België aan de hand van een filmpje. In het tweede deel ontdekken de leerlingen de gevolgen van slechte onderwijskansen. Dit doen ze aan de hand van een artikel uit MO*.

5.3.3 MDG3: Promoten van gendergelijkheid en positieversterking van vrouwen

Er bestaat nog steeds een grote ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Nochtans staat in de internationale mensenrechtenverdragen dat mannen en vrouwen dezelfde rechten hebben. Doch blijkt in de praktijk dat in arme landen meisjes vaker niet naar school kunnen gaan. Ook op de arbeidsmarkt zijn er nog steeds grote verschillen waarneembaar, zelfs bij ons in Europa gebeurt het dat vrouwen met hetzelfde diploma voor eenzelfde job minder betaald worden als mannen. In ontwikkelingslanden komt daar nog eens bij dat vrouwen vaak in de informele sector terecht komen.

De laatste jaren zijn er verschillende quota opgesteld, bijvoorbeeld een minimum percentage van de parlementariërs moet een vrouw zijn.

5.3.3.1 de opdracht

Op een forum geven de leerlingen hun mening over minimum 5 stellingen. Deze stellingen zijn uitspraken die circuleren op het internet, of zoals in het introductiefilmpje, gepubliceerd worden in kranten.

5.3.4 MDG4: Kindersterfte terugdringen

In 1990 stierven wereldwijd ongeveer 12,4 miljoen kinderen voor hun vijfde verjaardag. Tegen 2015 moet dat percentage met twee derde worden gereduceerd.

Het overgrote deel van deze sterfgevallen is echter te voorkomen. Veel van de kinderen bezwijken aan makkelijk te genezen ziektes, zoals diarree, mazelen, longontsteking en malaria.

De opdracht die bij deze MDG hoort, hangt samen met die van MDG 5 en zal ik dus daar bespreken.

5.3.5 MDG5: De gezondheid van moeders verbeteren

In 2010 stierven er naar schatting nog zo'n 287 000 vrouwen in het kraambed. Dit is een daling van bijna 50% ten opzichte van 1990. Het sterftcijfer ligt nog wel steeds het hoogste in Sub-Sahara-Afrika.

Hoewel de WHO minstens 4 consultaties aanbeveelt, vlak voor en tijdens de zwangerschap, ging in 2010 amper de helft van de zwangere vrouwen in ontwikkelingslanden voldoende op controle.

In juni 2010 startte in Zambia de overheids campagne "Campaign for Accelerated Reduction of Maternal Mortality", met als moto "no woman should die while giving live". Drie jaar later is er wel al winst geboekt, maar hebben ze nog steeds met structurele problemen te kampen zoals aangehaald in het interview horende bij de opdracht.

5.3.5.1 de opdracht

Deze opdracht is ook weer opgesplitst in twee delen. Het eerste handelt over MDG 4, het tweede deel over MDG 5. Voor beide deelopdrachten moeten de leerlingen aan de slag met de interactieve "Millenniumdoelen Atlas" van NCDO.

5.3.6 MDG 6: Strijd leveren tegen malaria, hiv/aids en andere ziektes

Steeds minder en minder mensen geraken besmet met hiv. De VN is dan ook optimistisch wat betreft de bestrijding van hiv/aids. Het aantal nieuwe besmettingen is echter een achterhaalde maatstaf om de epidemie in kaart te brengen. Tegenwoordig wordt er gekeken naar het absoluut aantal besmette personen. Dit aantal is de laatste jaren wel toegenomen. Dit kan toegeschreven worden aan het toegenomen aantal patiënten dat toegang heeft tot antiretrovirale therapieën. Hierdoor leven de patiënten langer en in een betere gezondheid.

De hiv-epidemie heeft helaas wel een grote impact op de andere MDGs. Mensen die chronisch ziek zijn, hebben vaak geen werk. In landen zoals Zambia, waar geen of nauwelijks een sociaal zekerheidssysteem bestaat, geraken deze mensen in de armoede. Dit brengt dan andere gevolgen met zich mee zijnde ondervoeding, kinderen die niet naar school kunnen,...

In de strijd tegen malaria wordt er vooral ingezet op het gebruik van geïmpregneerde muskietennetten, zo ook in Zambia. Buiten deze bednetten zijn er ook andere programma's lopende in Zambia. Zo worden jaarlijks alle huizen ingespoten met een anti-muggenspray.

In de bestrijding van zowel malaria als tbc als hiv, zijn de meeste ontwikkelingslanden sterk afhankelijk van internationale hulp.

5.3.6.1 de opdracht

Eerst moeten de leerlingen hun basiskennis over hiv/aids testen in een quiz. Bij elke vraag krijgen de leerlingen automatisch feedback over hun antwoord. De leerlingen kunnen de vraag telkens opnieuw beantwoorden tot ze de vraag juist hebben. Op het einde van de quiz krijgen ze een score. Voor de berekening van de score wordt enkel rekening gehouden met het eerst gegeven antwoord.

Nadien bekijken de leerlingen een fragment uit de serie Love Games. Dit is een tv-serie die te zien is in Zambia in het kader van de Safe Love Campagne met als slogan: Safe Love: Think. Talk. Act. Deze campagne probeert iedereen aan het denken te zetten over zijn/haar risico's, maar ook om een open sfeer te creëren zodanig dat er vrij over HIV gepraat kan worden en dat zo dus gewoontes veranderd kunnen worden. De campagne wil geen oordeel vellen over iemands levensstijl, maar aanzetten om over mogelijke keuzes na te denken.

De campagne is voornamelijk bedoeld voor mensen tussen 15 en 49 jaar. De bedoeling is voornamelijk om een groter bewustzijn te creëren op het vlak van risicovol gedrag:

- meerdere seksuele partners
- het niet of weinig gebruiken van condooms
- overdracht van moeder op kind

De campagne zet in op de verschillende aspecten zoals seksuele relaties en versterken van de positie van de vrouw

Nadat de leerlingen het fragment hebben bekeken, moeten ze een aantal verwerkingsvragen beantwoorden om onder andere risicogedrag te leren herkennen.

5.3.7 MDG 7: Actief werken aan een duurzaam milieu

Ontbossing, milieuvervuiling, het gat in de ozonlaag,... iedereen kent deze problemen wel. Maar wat weinigen weten is dat deze problemen een rechtstreekse impact hebben op de armoede. Luchtvervuiling, ontbossing en uitputting van landbouwgrond vormen een directe bedreiging voor de levensomstandigheden en de gezondheid van de mens.

Binnen millenniumdoel 7 wordt er gekeken naar:

- het aantal mensen dat geen toegang heeft tot veilig drinkwater want voldoende en proper drinkwater vormt de basis van een goede gezondheid.
- het aantal mensen dat geen toegang heeft tot elementaire sanitaire voorzieningen: een goed uitgewerkt en functionerend rioleringsysteem kan heel veel ziektes voorkomen.
- de levensomstandigheden in sloppenwijken
- bosoppervlakte en ontbossing
- biodiversiteit

Zambia heeft op het vlak van MDG 7 af te rekenen met een inadequaat beleid. Hierdoor heeft Zambia te kampen met een enorme ontbossing en een stijging van de uitstoot van het aantal broeikasgassen met maar liefst 6,2% op 20 jaar tijd.

Maar ook voor de westerse landen is er op het vlak van dit doel nog veel werk aan de winkel.

5.3.7.1 de opdracht

Dit is weer een opdracht waarbij de leerlingen een kaartanalyse moeten uitvoeren met behulp van de "Millenniumdoelen Atlas". Daarnaast is er ook een leesopdracht aan de hand van een krantenartikel. Hierin krijgen ze een concreet voorbeeld hoe nationale overheden de strijd aangaan met de ontbossing in hun land.

5.3.8 MDG 8: Werken aan een mondiaal partnerschap voor ontwikkeling

Binnen dit millenniumdoel wordt er gekeken hoe rijke landen de ontwikkelingslanden kunnen helpen bij het behalen van de vorige zeven doelen. Centraal hierin staat de ODA, ofwel de officiële ontwikkelingshulp. Verder gaat het ook over het (deels) kwijtschelden van schulden en het wegnemen van handelsbarrières.

5.3.8.1 de opdracht

Dit is een soort verwerkingsopdracht. Al de opgedane kennis van de vorige zeven doelen, moeten de leerlingen hierin samenbrengen en er verbanden tussen leggen.

Als eerste stap moeten de leerlingen een aantal verbanden tussen de doelen leggen. Dit zal hen helpen om in de uiteindelijke opdracht betere en meer gemotiveerde beslissingen te kunnen maken.

Uiteindelijk moeten de leerlingen met een fictief budget van 2 miljard euro een programma opstellen waarmee ze zo goed mogelijk de millenniumdoelen kunnen behalen. Ter inspiratie staan er op de website een aantal voorbeelden van projecten van onder andere de Belgische Overheid. De 2 miljard die de leerlingen krijgen is natuurlijk veel te weinig om voor alle millenniumdoelen een

heel project te financieren. Dus moeten ze keuzes maken. Het is de bedoeling dat die keuzes gebeuren op basis van de verbanden die ze tussen de vorige MDGs hebben gelegd. Bijvoorbeeld: inzetten op onderwijs voor meisjes heeft als gevolg dat ze als volwassen vrouw ook gelijkere kansen krijgen, dus we kunnen beter investeren in het onderwijs dan in MDG 3, want als de eerste tot een goed einde wordt gebracht, volgt het ander van zelf.

Afhankelijk van de mogelijkheden binnen uw les, kunnen de leerlingen hun programma voorstellen met een PowerPoint, een affiche, filmpje^{††},... Aan de hand daarvan stellen ze hun programma aan elkaar voor en motiveren ze hun beslissingen. Uiteindelijk volgt er een stemming, waarbij ze natuurlijk niet op hun eigen groepje mogen stemmen. Elke leerling brengt zijn eigen stem uit.

5.4 Evaluatie

De meeste opdrachten worden ingediend via een google.docs-formulier. Deze antwoorden kan u opvragen via de link die op de downloadpagina staat. Je moet dan enkel nog de juiste filters instellen, zodanig dat enkel de antwoorden van jouw klas er uitkomen. De modelantwoorden kan u daar ook terugvinden. Deze hebben de naam "modelantwoorden".

Voor de laatste opdracht staat er op de downloadpagina nog een kijkwijzer voor de evaluatie, eveneens als een kijkwijzer voor procesevaluatie.

---

^{††}Op internet zijn er verschillende tools waarmee je eenvoudig posters/filmpjes/... kunt maken.
Voorbeeld: posters: Glogster: <http://www.glogster.com>
video: POWToon: <http://www.powtoon.com>

LIJST MET FIGUREN EN TABELLEN

FIGUUR1: RIO EARTH SUMMI 1992 (THE ENCLYCLOPEDIA OF EARTH)	15
FIGUUR 2: ICDP (UNFPA).....	16
FIGUUR3: WORLD CONFERENCE ON WOMEN (IFUW).....	16
FIGUUR4: WORLD SUMMIT FOR SOCIAL DEVELOPMENT (IISD REPORTING SERVICE).....	17
FIGUUR 5: ODA VAN DE DAC-LANDEN ALS PERCENTAGE VAN HET BNI, 1960-1996 (HULME, 2009)	18
FIGUUR6: HUMAN DEVELOPMENT REPORT 1997 (UNDP).....	19
FIGUUR7: WE THE PEOPLES (VN)	22
FIGUUR 8: EXTREME ARMOEDE DAALT IN ALLE REGIO'S (VN, 2012)	30
FIGUUR 9: ARBEIDSPRODUCTIVITEIT (VN, 2012)	32
FIGUUR 10: VROUWEN ZIJN VAKER EEN KWETSBARE WERKNEMER DAN MANNEN (VN, 2012).....	33
FIGUUR 11: AANTAL ONDERVOEDINGEN GESTABILISEERD (VN, 2012).....	34
FIGUUR 12: NOG STEEDS VOEDSELTEKORT IN VERSCHILLENDE REGIO'S (VN, 2012)	35
FIGUUR 13: SUB-SAHARA-AFRIKA HET ZWAARST GETROFFEN DOOR VOEDSEL EN FINANCIËLE CRISIS (VN, 2012)	36
FIGUUR 14: BIJNA 1 OP 5 KINDEREN IN ONTWIKKELINGSLANDEN ONDERVOED (VN, 2012).....	37
FIGUUR 15: GENDERGELIJKHEID IN BASISONDERWIJS (VN, 2012).....	39
FIGUUR 16: STEEDS MEER VROUWELIJKE PARLEMENTARIËRS (VN, 2012)	41
FIGUUR 17: VROUWEN KRIJGEN NOG VAAK NIET DEZELFDE ARBEIDSKANSEN (VN, 2012).....	42
FIGUUR 18: KINDERSTERFTE DAALT TE TRAAG	44
FIGUUR 19: AANTAL VROUWEN DAT IN HET KRAAMBED STERFT MET DE HELFT GEDAALD (VN, 2012).....	45
FIGUUR 20: MEER ZWANGERE VROUWEN KRIJGEN PROFESSIONELE HULP (VN, 2012)	46
FIGUUR 21: MINDER TIENERZWANGERSCHAPPEN (VN, 2012)	47
FIGUUR 22: STERKE TOENAME GEBRUIK ANTICONCEPTIE (VN, 2012)	49
FIGUUR 23: ONTOEREIKEND AANTAL DIENSTEN VOOR FAMILIEPLANNING (VN, 2012)	50
FIGUUR 24: STEUN VOOR FAMILIEPLANNING BLIJFT LAAG (VN, 2012)	51
FIGUUR 25: MINDER NIEUWE HIV-BESMETTINGEN (VN, 2012).....	52
FIGUUR 26: STEEDS MEER MENSEN MET HIV (VN, 2012).....	53
FIGUUR 27: TOENAME AANTAL BEHANDELINGEN VOOR HIV (VN, 2012)	54
FIGUUR 28: STEEDS MEER KINDEREN IN SUB-SAHARA-AFRIKA SLAPEN ONDER EEN ITN (VN, 2012).....	55
FIGUUR 29: AANTAL TBC-BESMETTINGEN DAALT (VN, 2012)	56
FIGUUR 30: WERELDWIJDE ONTBOSSING (VN, 2012)	57
FIGUUR 31: DALING VAN ODSS SINDS MONTREAL PROTOCOL (VN, 2012).....	58

FIGUUR 32: BESCHERMD LAND- EN OCEAANOPPERVLAKTE (VN, 2012)	59
FIGUUR 33: OVERBEVISSING (VN, 2012)	60
FIGUUR 34: TOEGANG TOT PROPER DRINKWATER (VN, 2012).....	60
FIGUUR 35: GROOT DEEL WERELDBEVOLKING HEEFT NOG STEEDS GEEN TOEGANG TOT ELEMENTAIRE SANITAIRE VOORZIENINGEN (VN, 2012)....	61
FIGUUR 36: PERCENTAGE SLOPPENWIJKBEWONERS (VN, 2012).....	62
FIGUUR 37: PERCENTAGE ODA VAN DE OECD-DAC-LANDEN ALS PERCENTAGE VAN HET BNI (VN, 2012).....	63
FIGUUR 38: PROVINCIES IN ZAMBIA (WIKIMEDIA)	67
FIGUUR 39: ZAMBIA NATUURKUNDIG (MAPSOF)	67
FIGUUR 40: KLIMATOGRAM (KMI).....	68
FIGUUR 41: VEGETATIEZONES (WIKIPEDIA, 2012)	69
FIGUUR 42: WORSTBOOM (PASTOR BUTTI, 2013)	71
FIGUUR 43: BEVOLKINGSHISTOGRAM (CIA, 2012)	72
FIGUUR 44: TALEN (SHIKANDA, 2013)	73
FIGUUR 45: BEVOLKING DAT LEEFT IN EXTREME ARMOEDE (UNDP, 2011).....	80
FIGUUR 46: ONDERVOEDING BIJ KINDEREN (UNDP, 2011)	81
FIGUUR 47: INVLOED DIPLOMA MOEDER OP ONDERVOEDING BIJ KINDEREN (UNDP, 2012)	82
FIGUUR 48: LAGER ONDERWIJS (UNDP, 2011)	83
FIGUUR 49: LES IN EEN COMMUNITY SCHOOL IN KABWE (EIGEN FOTO, 2013)	84
FIGUUR 50: GENDERGELIJKHEID (UNDP, 2011).....	85
FIGUUR 51: OPTOCHT WOMAN'S DAY (EIGEN FOTO, 2013).....	86
FIGUUR 52: KINDERSTERFTE (UNDP, 2011)	87
FIGUUR 53: VACCINATIES BIJ BABY'S (EIGEN FOTO, 2013)	87
FIGUUR 54: AANTAL VROUWEN DAT STERFT IN HET KRAAMBED (UNDP, 2011)	88
FIGUUR 55: AANTAL HIV-BESMETTINGEN (UNDP, 2011).....	90
FIGUUR 56: SAFE LOVE CAMPAGNE (EIGEN FOTO, 2013).....	91
FIGUUR 57: MALARIA (UNDP, 2011)	92
FIGUUR 58: MILIEU (UNDP, 2011)	93
FIGUUR 59: MEER MENSEN HEBBEN TOEGANG TOT PROPER DRINKWATER EN SANITAIRE VOORZIENINGEN (UNDP, 2011).....	94
FIGUUR 60: ONTVANGEN ODA (UNDP, 2011)	96
FIGUUR 61: GEBRUIK VASTE TELEFOONS EN GSM'S (UNDP, 2011)	97
FIGUUR 62: ODA ALS PERCENTAGE VAN HET BNI (DIPLOMATIE.BELGIUM, 2012)	104

REFERENTIELIJST

Boeken

Vlugt, B. & Westra, A. (2010). *Zambia/Malawi/Mozambique*, Haarlem: uitgeverij J.H. Gottmer/H.J.W. Becht.

Rapporten & verslagen

Belgische Ontwikkelingssamenwerking, (2012). *Jaarverslag 2011*. Brussel: Koninkrijk België Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Hulme, D. (2009). *The Millennium Development Goals (MDGs): A Short History of the World's Biggest Promise*. Manchester University

United Nations, (2012). *The Millennium Development Goals Report 2012*, New York: United Nations

United Nations Development Programme, (2011). *Zambia Millennium Development Goals Progress Report 2011*. Lusaka: UN House

Tijdschriften

Loeffen, E. (2011). 8 afspraken voor een betere wereld. *JiBulletin*, nr. 4, pp. 10-13

Simoens, C.(2010). Succesverhalen *Dimmensie 3*

Internetbronnen

Algemene informatie (z.j.)
<http://www.zambia-child-foundation.nl/subpages/zambiabeschrijving.html>
(geraadpleegd op 4 januari 2013)

Bingham, M. (z.j.). *Zambia's Vegetation*. geraadpleegd op 4 januari 2013 via
<http://www.zambiatourism.com/travel/general/vegetati.htm>

Chinaklimaat (z.j.)

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Chinaklimaat>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Ecoregions of Zambia (z.j.)

http://en.wikipedia.org/wiki/Ecoregions_of_Zambia
geraadpleegd op 4 januari 2013

FAO Forest Department (z.j.). 2. Status of forest resources in Zambia. *State of Forest and Tree Genetic Resources in Zambia*. geraadpleegd op 4 januari 2013 via <http://www.fao.org/docrep/005/AC455E/ac455e02.htm>

Geschiedenis van de millenniumdoelen (z.j.)

<http://ncdo.nl/sites/default/files/Geschiedenis%20millenniumdoelen.pdf#overlay>
geraadpleegd op 21 oktober 2012

Klimaat van Zambia (z.j.)

<http://www.reisbijbel.nl/weer-en-klimaat-van-zambia>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Klimatogram Lusaka (z.j.)

<http://www.meteo.be/meteo/view/nl/6042865-Klimaat+in+de+wereld.html>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Landinfo Zambia (z.j.)

<http://www.worldservants.nl/landinfo.php?land=za>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Millenniumdoelen algemeen(z.j.)

<http://www.ncdo.nl/artikel/millenniumdoelen-algemeen>
geraadpleegd op 21 oktober 2012

ODA, DAC en de 0,7%-norm (z.j.)

<http://diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/Ontwikkelingssamenwerking/Cijfers/oda/>
geraadpleegd op 20 mei 2013

Official list of MDG indicators (15 januari 2008)

<http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Host.aspx?Content=Indicators/IfficialList.htm>
geraadpleegd op 21 oktober 2012

Partnerschappen in Ontwikkelingssamenwerking (z.j.)

<http://diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/Ontwikkelingssamenwerking/Partnerschappen/>
geraadpleegd op 20 mei 2013

Programma's in het Zuiden (z.j.)

<http://www.vvob.be/vvob/nl/programmas>
geraadpleegd op 20 mei 2013

Schoenbekooievaar (2006)

<http://www.worldexplorer.be/schoenbekooievaar.htm>
geraadpleegd op 21 mei 2013

The World Factbook

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/za.html>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Verrijp, A. & Willems, G. (augustus 2011). *Zambia geschiedenis*.

geraadpleegd op 5 januari 2013 via
<http://www landenweb.net/zambia/geschiedenis/>

Verrijp, A. & Willems, G. (augustus 2011). *Zambia Godsdienst*.

Geraadpleegd op 4 januari 2013 via
<http://www landenweb.net/zambia/godsdienst/>

Verrijp, A. & Willems, G. (augustus 2011). *Zambia samenleving*.

geraadpleegd op 4 januari 2013 via
<http://www landenweb.net/zambia/samenleving/>

Zambezi (z.j.)

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Zambezi>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Zambia (z.j.)

<http://www.fox.nl/zambia/landinformatie?subj=politiek>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Zambia (z.j.)

<http://www.klimaatinfo.nl/zambia>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Zambia (z.j.)

<http://www.reisbijbel.nl/zambia>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Zambia (z.j.)

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Zambia>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Zambia (z.j.)

<http://www.scholenbanden.be.nl/onderwijs/zambia>
geraadpleegd op 7 januari 2011

Zambia gegevens (z.j.)

<http://www.afrikatour.nl/landengegevens/Zambia/zambiagegevens.htm>
geraadpleegd op 6 januari 2013

ZAMBIA Planten en Dieren (z.j.)
<http://www.landenweb.net/zambia/planten/>
geraadpleegd op 4 januari 2013

Audiovisuele bronnen

Odiot, A. & Gallet, A. (regisseur). (2011) *Good Copper, Bad Copper*. [documentaire]. Parijs: Yami 2 productions with the participation of France Télévisions.

Unsafe Abortions Major Contributor to Maternal Deaths in Zambia (19 februari 2013) *News* [nieuwsuitzending]. Lusaka: Muvi TV

Afbeeldingen

Afbeelding 1: the Earth Encyclopedia geraadpleegd op 4 mei 2013 via <http://www.eoearth.org>

Afbeelding 2: UNFPA geraadpleegd op 4 mei 2013 via <http://www.unfpa.org/public/home/publications/pid/1973>

Afbeelding 3: IFUW geraadpleegd op 4 mei 2013 via <http://www.ifuw.org/what/advocacy/bpfa/>

Afbeelding 4: iisd Reporting Service geraadpleegd op 4 mei 2013 via <http://www.iisd.ce/wssd95.html>

Afbeelding 5: Hulme, D. (2009). *The Millennium Development Goals (MDGs): A Short History of the World's Biggest Promise*. Manchester University

Afbeelding 6: UNDP geraadpleegd op 4 mei 2013 via <http://hdr.undp.org/en/>

Afbeelding 7: VN geraadpleegd op 4 mei 2013 via <http://www.un.org/millennium/sg/report/full.htm>

Afbeelding 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37: United Nations, (2012). *The Millennium Development Goals Report 2012*, New York: United Nations

Afbeelding 38: wikimedia geraadpleegd op 5 januari 2013 via http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Zambia_provinces_named.png

Afbeelding 39: Mapsof geraadpleegd op 5 januari 2013 via <http://mapsof.net/map/zambezi-river-basin-fr-1>

Afbeelding 40: KMI geraadpleegd op 4 januari 2013 via
<http://www.meteo.be/meteo/view/nl/6042865-Klimaat+in+de+wereld.html>

Afbeelding 41: Wikipedia geraadpleegd op 4 januari 2013 via
http://en.wikipedia.org/wiki/Ecoregions_of_Zambia

Afbeelding 42: Pastor Butti geraadpleegd op 4 mei 2013 via
<http://w.pastorbutti.nl/PREEK44.htm>

Afbeelding 43: CIA geraadpleegd op 4 januari 2013 via
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/za.html>

Afbeelding 44: Shikanda geraadpleegd op 2 mei 2013 via
http://shikanda.net/ethnicity/illustrations_manch/tribal/htm

Afbeelding 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 54, 55, 57, 58, 58, 60, 61: United Nations Development Programme, (2011). *Zambia Millennium Development Goals Progress Report 2011*. Lusaka: UN House

Afbeelding 51, 53, 56: eigen foto's

Bijlage

Bijlage 1 - Evaluatieformulieren

Procesevaluatie

Naam leerling:

Klas:

Datum:

Criteria	O	V	G	ZG
De leerling werkt zelfstandig				
De leerling brengt opdrachten tijdig tot een goed einde				
De leerling werkt rustig aan zijn taak				
De leerling houdt zich aan de afspraken				
De leerling heeft respect voor het materiaal				
De leerling toont belangstelling				
De leerling gaat doelgericht om met de taken				
De leerling kan met zijn/haar tijdsbesteding heel efficiënt omgaan				

O: onvoldoende (<5)

V: voldoende (5-6)

G: goed (6 – 8)

ZG: Zeer goed (>8)

Groepswerk MDG 8

Naam leerling:

Klas:

Datum:

Criteria	O	V	G	ZG
De leerling participeert op een constructieve wijze aan het groepswerk				
De leerling stimuleert anderen om constructief mee te werken				
De leerling luistert goed naar de inbreng van anderen				
De leerling beargumenteert het eigen standpunt op duidelijke en doordachte manier				
De leerling laat op een aangename manier merken dat hij/zij het met iets oneens is				
De leerling kan compromissen bereiken				
De leerling helpt de groep om richtlijnen te volgen en het tijdschema te respecteren				
De leerling bewaakt de positieve relaties binnen de groep				
De leerling herkent problemen en kan er gepast op reageren				
De leerling neemt bij beslissingen alle relevante informatie in acht				
De leerling wisselt duidelijk en accuraat informatie uit met de andere groepsleden				

O: onvoldoende (<5)

V: voldoende (5-6)

G: goed (6 – 8)

ZG: Zeer goed (>8)

Presentatie MDG 8

Naam leerling:

Klas:

Datum:

Criteria	O	V	G	ZG
De presentatie is boeiend en aantrekkelijk				
Het taalgebruik is helder en correct				
De beschikbare tijd werd gerespecteerd				
De leerling spreekt luid en duidelijk				
De leerling maakt oogcontact met het publiek				
De leerling maakt een ontspannen indruk				
De leerling kan anticiperen indien er iets misloopt				

O: onvoldoende (<5)

V: voldoende (5-6)

G: goed (6 – 8)

ZG: Zeer goed (>8)

Bijlage 2 – QR-code

QR-code inleiding

QR-code MDG 1

QR-code MDG 2

QR-code MDG 3

QR-code MDG 4 en 5

QR-code MDG 6

QR-code MDG 7

QR-code MDG 8

